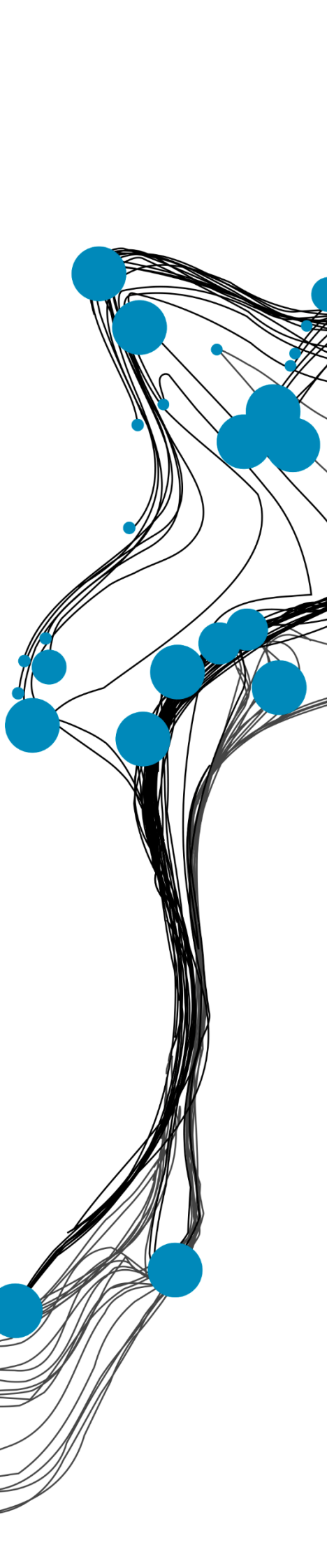




MASTER THESIS

‘Alleen ga je sneller, samen kom je verder’

Bestuurskundig onderzoek naar interdisciplinaire samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein, ten behoeve van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet

S. Witteveen

Studie: Master Public Administration

Faculteit: Behavioural Management and Social Sciences

Nummer: s2156571

woorden: 26622

Datum: 15-09-2020

UNIVERSITY OF TWENTE.

‘Alleen ga je sneller, samen kom je verder’

Bestuurskundig onderzoek naar interdisciplinaire samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein, ten behoeve van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet

S. Witteveen

Plaats: Almelo

Datum: 15-09-2020

Instelling: Universiteit Twente

Studie: Public Administration

Specialisatie: Local and Regional Governance

Faculteit: Behavioural Management and Social Sciences

1^e begeleider: Prof. Dr. M. J. G. J. A. Boogers

2^e begeleider: Dr. PJ. Klok,

Begeleider gemeente Hengelo: A. Van Es-Boeren, MSc

GEMEENTE
HENGLO

UNIVERSITY OF TWENTE.

Voorwoord

Interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie. Het klinkt als een vanzelfsprekendheid binnen het publieke domein. Toch zijn er tientallen wetenschappelijke onderzoeken te vinden waaruit is gebleken dat dit toch niet zo eenvoudig ligt binnen complexe maatschappelijke vraagstukken. De rijksoverheid dringt nadrukkelijk aan op meer interdisciplinariteit en beleidsintegratie tussen betrokken beleidsdomeinen binnen de Omgevingswet om het behalen van maatschappelijke doelstellingen zoals een gezonde fysieke leefomgeving en gezonde burgers. Een van de belangrijkste competenties waar ik gedurende jaren ben achter gekomen, is dat een bestuurskundige een verbinder moet zijn binnen een interdisciplinair krachtenveld. Binnen dit onderzoek heb ik dat aan de lijve kunnen ondervinden. Wat verder is opgevallen gedurende het onderzoek, is dat verschillende onderdelen binnen de masterspecialisatie en de daarbij toebehorende vakken, zijn teruggekomen in onderdelen van mijn onderzoek. De vakken hebben daardoor veel bruikbare input gehad in het vormgeven van mijn onderzoek. Hierbij wil ik alle betrokkene hoogleraren dan ook bedanken.

Voor u ligt een onderzoek naar interdisciplinaire samenwerking tussen professionals van het sociaal en fysiek domein in het kader van “de gezonde fysieke leefomgeving” ten behoeve van de maatschappelijke doelstellingen van de Omgevingswet. Dit onderzoek is ter afronding van de master Bestuurskunde aan de Universiteit Twente. Het onderzoek is in opdracht van de gemeente Hengelo uitgevoerd in de periode 17-11-2019 t/m 20-8-2020. Met veel plezier kijk ik terug naar de periode van onderzoek bij de gemeente Hengelo. Hiervoor ben ik dank verschuldigd aan professionals van het sociaal en fysiek domein die gedurende mijn onderzoeksperiode veel interesse toonden in mijn onderzoek en veel leerzame gesprekken met hen heb gehad. In het bijzonder wil ik opdrachtgever Henk-Jan Tromp, mijn begeleider Annemieke van Es én sparringpartner Diele Biemold bedanken voor het vertrouwen die ze mij hebben gegeven voor het uitvoeren van dit onderzoek. De samenwerking met beide heb ik als bijzonder prettig ervaren. Mede door alle hulp die ik van hen heb mogen ontvangen die ik nodig had heb ik veel informatie verkregen tijdens gesprekken die veel hebben bijgedragen aan het onderzoek. Door hen regelmatig op de hoogte te houden van de ontwikkelingen van het onderzoek, kon op de juiste momenten feedback worden gegeven die het verdere proces van het onderzoek verder hielp. Dit werd zowel door mij als door de betrokkenen als prettig ervaren.

Tevens gaat veel dank uit naar mijn begeleiders van de Universiteit Twente. Ik wil de heer Boogers bedanken voor de vele adviezen, begeleiding en feedback tijdens het onderzoeksproces. Dit zelfde geldt voor de heer Klok, die fungeerde als tweede begeleider. Van beide begeleiders heb ik erg veel geleerd en van de verkregen input heb ik als veel waarde beschouwd.

Tevens wil ik de respondenten bedanken die hebben deelgenomen tijdens dit onderzoek. Dit onderzoek had niet zonder medewerking van jullie input uitgevoerd kunnen worden.

Tot slot nogmaals mijn vele dank aan alle betrokkenen bij dit onderzoek.

Ik wens u veel leesplezier!

S. Witteveen

September, 2020

Abstract

In opdracht van de gemeente Hengelo, is onderzoek gedaan naar interdisciplinaire samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein. Het onderzoek richtte zich op het thema ‘de gezonde fysieke leefomgeving, in het kader van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet en de gezondheidsnota 2020-2024. Het onderzoek is opgebouwd uit vier deelvragen en één hoofdvraag. Centraal in dit onderzoek stond de betekenis van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie bij het thema gezonde fysieke leefomgeving in de aankomende Omgevingswet tussen het sociaal en fysiek domein. De hoofdvraag werd dan ook als volgt geformuleerd: *In hoeverre heeft interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie een meerwaarde voor de samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein en hoe kan dit binnen het thema van de gezonde fysieke leefomgeving in de Omgevingswet worden georganiseerd?* Voor het beantwoorden van de centrale hoofdvraag, is naar de achterliggende theorie van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie gekeken. Uit literatuuronderzoek is gebleken dat voor het toepassen van interdisciplinaire samenwerking, veelvuldig het theoretisch samenwerkingsmodel en de IIC-index van Bronstein (2003) wordt gebruikt waarmee samenwerking tussen disciplines kan worden gemeten. In het model kan worden gesproken over interdisciplinaire samenwerking wanneer vijf componenten aanwezig zijn. Deze vijf componenten bestaan uit wederzijdse afhankelijkheid, flexibiliteit, nieuw gecreëerde activiteiten, collectief eigenaarschap van doelen en reflectie op het proces. Naast deze vijf factoren worden vier externe factoren benoemd die invloed hebben op de vijf factoren van interdisciplinaire samenwerking, namelijk: structurele kenmerken, beroepsrol, persoonlijke kenmerken en geschiedenis van samenwerking. Binnen de theorieën van beleidsintegratie blijkt dat er sprake kan zijn van verschillende dimensies en niveaus (micro en macro) van beleidsintegratie (Gabler en Melissa 2010) en dat er zich verschillende typologieën van belemmeringen aanwezig kunnen zijn bij beleidsintegratie (Adger et al., 2007). Op basis van de literatuur zijn zes hypothesen opgesteld die zijn verspreid over de 4 deelvragen. Voor het beantwoorden van de hoofdvraag en het vaststellen van de gestelde hypothesen, is het onderzoek uitgevoerd door middel van een mixed-methods methode. Hiervoor is gebruik gemaakt van kwantitatieve gegevens van de IIC-index die de samenwerking tussen disciplines meet binnen de indicatoren van interdisciplinaire samenwerking aan de hand van een 5 point likert scale survey. Deelnemers van de survey konden in de survey kiezen tussen de schalen: 1= helemaal niet mee eens, 2=niet mee eens, 3=neutraal, 4=mee eens, en 5=helemaal mee eens. Voor de survey namen in totaal n=42 respondenten van sociaal en fysiek aan mee. Hierin is voornamelijk gekeken naar de gemiddelden en standaarddeviaties in de scores tussen de domeinen. Vervolgens, gebaseerd op de resultaten van de IIC-index zijn N=10 (5 sociaal, 5 fysiek) semigestructureerde interviews afgenomen. Er is hierin nader ingaan op percepties en ervaringen van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie tussen professionals van het sociaal en fysiek domein hoe dit in de Omgevingswet kan worden georganiseerd binnen het thema gezonde fysieke leefomgeving. Tevens is gevraagd welke belemmeringen zich kunnen voordoen tijdens interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie. Op basis van deze systematische volgorde van onderzoek, luidt de belangrijkste conclusie van de hoofdvraag op dit onderzoek als volgt: Uit het onderzoek blijkt dat binnen het sociaal en fysiek domein met dezelfde waarde wordt gekeken naar de huidige mate van samenwerking. Uit de totaalgemiddelden van de indicatoren die zijn gemeten binnen de IIC index, Onderlinge samenwerking (2.49) Wederzijdse afhankelijkheid (4.10) Flexibiliteit (3.63) Gezamenlijk eigenaarschap (2.62) Nieuw gecreëerde activiteiten (3.84) Beleidsintegratie (2.49) Reflectie op het proces (2.28) Professionele rol (3.60) Persoonlijke houding (3.10) en Structurele factoren (2.75), blijkt dat de huidige samenwerking tussen de disciplines laag ligt, maar er sprake is van een hoge mate van wederzijdse afhankelijkheid (4.10). Daarnaast blijkt uit de standaarddeviaties en de vergelijkbare gemiddelden op N=40 items dat tussen het sociaal en fysiek domein een eenduidig beeld heerst over de huidige én gewenste samenwerking. De daaropvolgende diepte-interviews toonde aan dat er een gedeelde visie is tussen het sociaal en fysiek domein in wat Bronstein (2003) beschrijft voor een succesvolle interdisciplinaire samenwerking en de externe factoren die hier mogelijk invloed op hebben. IC en beleidsintegratie wordt zowel door sociaal en fysiek als een meerwaarde gezien. De externe factoren bleken zowel in positieve als negatieve zin aanwezig te zijn, waarbij positieve aanwezigheid zorgt voor ondersteuning van de samenwerking en negatieve aanwezigheid leidt tot mogelijke belemmeringen tijdens interdisciplinaire samenwerking. Onderzoek toont aan dat er associaties zijn tussen verschillende componenten van interdisciplinaire samenwerking en dat verschillende knelpunten in de huidige situatie in de mate van samenwerking tussen de domeinen worden beïnvloed door zowel interne factoren als de externe factoren. Waar Bronstein (2003) zich beperkt tot losse componenten van interdisciplinaire samenwerking is het advies om een zekere mate van systematische volgorde te organiseren waarbij de externe factoren meer zichtbaar zijn binnen de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking tussen professionals van het sociaal en fysiek domein. Het nieuw geformuleerde model met de 4 gestelde hypothesen, biedt aanleiding voor vervolgonderzoek. Hierin kan door middel van een posttest-evaluatie met dezelfde IIC-index worden onderzocht in welke mate veranderingen heeft plaatsgevonden binnen de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking en of dit model heeft bijgedragen aan een meer integrale werkprocessen tussen het sociaal en fysiek domein.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	
‘Alleen ga je sneller, samen kom je verder’	1
‘Alleen ga je sneller, samen kom je verder’	2
Voorwoord	3
Abstract	4
Inhoudsopgave	5
1. Inleiding	7
1.1 Hoofdvraag	9
1.2 deelvragen	9
1.3 Doelstelling en relevantie	10
1.4 Leeswijzer	11
2. Theoretisch kader	12
Interdisciplinaire samenwerking.....	12
2.1.1 Wat wordt verstaan onder interdisciplinaire samenwerking?	12
2.1.2 Interdisciplinaire samenwerking Bronstein (2003).....	13
2.1.3 Interne factoren voor interdisciplinaire samenwerking.....	13
2.1.4 Externe factoren.....	14
2.1.5 Bronstein in relatie tot andere modellen	15
Beleidsintegratie	16
2.2.1 Noodzaak tot integraal samenwerken	16
2.2.2 De betekenis van beleidsintegratie	17
2.2.3 Dimensies van beleidsintegratie	17
2.2.4 Verticale en horizontale beleidsintegratie.....	18
2.2.5 Niveau’s van leren tijdens beleidsintegratie	18
2.2.6 Gezonde leefomgeving: Een integraal beleidsveld	18
2.2.7 Belemmeringen tijdens beleidsintegratie.....	19
Hypothesen.....	20
3. Onderzoek en methode.....	21
3.1.1 Operationalisering	21
3.1.2 Conceptueel model	23
3.1.3 Methodologie.....	23
3.1.4 Dataverzameling: Aanpak per onderzoeksvraag	24
3.1.5 Data-analyse	25
3.1.6 Populatie en sampling.....	25
3.1.7 Betrouwbaarheid.....	26
3.1.8 Validiteit content validiteit	26
4. Resultatenbeschrijving	28
4.1.1 Resultaten onderzoeksvraag 1	28
Conclusie.....	30
4.1.2 Resultaten onderzoeksvraag 2	30
Conclusie.....	39
4.1.3 Resultaten onderzoeksvraag 3	41

Conclusie.....	45
4.1.4 Resultaten onderzoeksvraag 4	46
Conclusie.....	49
5. Conclusie Hoofdvraag.....	50
5.1.1 Beperkingen van het onderzoek.....	55
5.1.2 Aanbevelingen.....	56
Bronnenlijst.....	57
Bijlage	60
Overzicht IIC index: SPSS resultaten.....	60
Overzicht normenkader	62
Overzicht gemiddelde schaal-index.....	62
Overzicht Cronbachs Alfa	63
Overzicht Hypothesen	63
Interviewprotocol	66

1. Inleiding

Naar een gezonde leefomgeving in de Omgevingswet

Gezondheid en leefbaarheid binnen overheidsbeleid krijgen steeds meer aandacht bij zowel de wetenschappers als bij beleidsmakers. Met de komst van de nieuwe Omgevingswet, die zou moeten ingaan in 2022, wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan maatschappelijke doelen als gezondheid, participatie en leefbaarheid (Tweede Kamer, 2015). Dit onder andere door: a; het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en b; doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften (Tweede Kamer, 2015). De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om in een vroeg stadium afwegingen te maken met initiatiefnemers door rekening te houden met thema's als gezondheid. Dit verwijst naar het artikel 2.1 van de Omgevingswet waarin rekening gehouden moet worden met de gezondheid bij de toedeling van functies. (Tweede Kamer, 2015). In artikel 1.3, dat ingaat op de maatschappelijke doelen van de wet, staat dat de Omgevingswet gericht is op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, en dat in onderlinge samenhang. Met het opnemen van gezondheid, participatie en leefbaarheid in de Omgevingswet, heeft de rijksoverheid verschillende rapporten die aandacht besteden aan een betere verbinding met sociale en fysieke beleidsthema's voor het behoud en inrichten van een gezonde fysieke leefomgeving in de Omgevingswet (VWS, 2020).

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving waar bewoners zich prettig voelen, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de negatieve invloed op de gezondheid zo klein mogelijk is (RIVM, 2016). Daarnaast heeft volgens Gompel (2014) een leefomgeving voornamelijk betrekking op aspecten zoals bouwwerken, infrastructuur, watersystemen, water, bodem, lucht, landschappen, natuur en cultureel erfgoed. Zowel fysieke als sociale aspecten van de leefomgeving beïnvloeden de gezondheid en het welzijn. Door de leefomgeving goed in te richten kan gezondheid worden bevorderd. Dit moet bijdragen aan de preventie van overgewicht en daaraan gerelateerde ziekten zoals diabetes, depressie en hart- en vaatziekten (RIVM, 2016). Hiermee wordt nadrukkelijk de koppeling gelegd tussen sociale en fysieke factoren. Bij het aantrekkelijker maken van bijvoorbeeld duurzaam transport, zoals fietsen, stappen en of elektrisch vervoer, kan dit mogelijk leiden tot meer mensen die actief zullen bewegen en leiden tot positieve sociaal-maatschappelijke effecten (Mackenbach et al., 2014). Het meer stimuleren en gebruik maken van elektrisch en duurzaam vervoer kan leiden tot een afname van uitlaatgassen en daalt het CO2 niveau in de lucht, wat bijdraagt aan de gezondheid (RIVM, 2011).

Ook een groene omgeving heeft effect op gezondheid omdat dit volgens Van den Berg, Maas, Verheij, & Groenewegen (2010), ervoor zorgt dat meer groen in wijken mensen minder stress ervaren, er meer sociale cohesie in de wijk is en men zich daar door meer aangetrokken voelt tot openbare plekken met groen. Niet alleen de hoeveelheid groen, maar ook de kwaliteit van het groen draagt bij aan een betere mentale gezondheid (Groenewegen, van den Berg, Maas, Verheij, & de Vries, 2012). De kwaliteit van het groen is onder andere afhankelijk door toegankelijkheid, onderhoud, diversiteit, natuurlijkheid, kleur, overzichtelijkheid, afwezigheid van afval, veiligheid en de algemene indruk (Groenewegen et al. 2012). Groen en water in de leefomgeving kunnen ook bijdragen aan de vermindering van de effecten van klimaatverandering, zoals wateroverlast en hittestress te verminderen (Claessens, 2012). Volgens Maas (2008), voelen bewoners van een groene woonomgeving zich gezonder en bezoeken ze minder vaak een huisarts en zijn er aanwijzingen dat kinderen meer bewegen in een groene omgeving. Zo wordt de kans op obesitas, diabetes en verwante aandoeningen verkleind en wanneer men meer beweegt (Faskunger, 2011) en is er een direct verband binnen het sociaal en fysiek domein, namelijk gezondheid en ruimte.

De vraag naar meer interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie

Gemeenten hebben te maken met een veelvoud aan complexiteit van maatschappelijke opgaven. Steeds meer gemeenten zien zich genooddaakt meer integraal te werken omdat de huidige maatschappelijke opgaven steeds meer sector overschrijdend zijn. Organisaties kunnen door middel van samenwerking gebruik maken van elkaars deskundigheid, informatie, relaties en middelen (Terpstra, 2001). Binnen teams werken mensen samen die van elkaar afhankelijk zijn om de vastgestelde resultaten te realiseren. Met de komst van onder andere de Omgevingswet, willen gemeenten meer gebruik maken van de deskundigheid binnen de organisatie door middel van integraal en interdisciplinair samenwerken. Zo heeft de gemeente Zaanstad in haar implementatieplan Omgevingswet benadrukt: “De Omgevingswet is integraal en heeft betrekking op het fysieke domein, maar heeft veel raakvlakken met maatschappelijke en economische vraagstukken. De implementatie van de Omgevingswet vraagt om een interdisciplinaire en brede benadering om de beoogde doelen te behalen” (Zaanstad, 2017).

Ook de gemeente Hoeksche Waard benadrukt de noodzaak tot interdisciplinaire samenwerking in de Omgevingswet: “Om te kunnen handelen als participerende overheid, is een goede organisatie en een interdisciplinaire werkwijze nodig, waarbij het fysiek en sociaal nauw samenwerken” (Omgevingswet, A. d. 2019). De VNG (2018), aanjager van implementatie van de Omgevingswet, benadrukt dat interdisciplinaire samenwerking moet leiden tot een verruiming van de blik van ambtenaren. Ambtenaren met een integrale blik kunnen hierdoor meer de omgeving en de opgave centraal stellen. Tevens vraagt dit van gemeenten om integrale afwegingen te maken en open te staan voor initiatieven van buiten de overheid. Dit is een transitie van houding naar het 'ja, mits'-principe, in plaats van het 'nee, tenzij' principe en dat vraagt om andere werkprocessen (Rotmans, 2018). Burgers, bedrijven en maatschappelijke partijen worden mondiger en willen meer meedenken, meebeslissen en meedoen, vragen om een andere houding en rol van gemeenten. De gemeente Hengelo wil met de komst van de Omgevingswet, een open bestuursstijl hanteren (Hengelo, 2019). De raad en college hebben afspraken gemaakt over de manier waarop zij met elkaar en stad om willen gaan. De intentie van de open bestuursstijl is het samen optrekken met inwoners en werken aan gezamenlijk oplossingen voor Hengelo. De gemeente Hengelo wil hierin meer ruimte geven voor het oppakken van initiatieven en inspelen op de complexe maatschappelijke opgaven binnen de Omgevingswet en de gezondheidsnota.

Probleemstelling

De nieuwe Omgevingswet (die zou moeten intreden in 2022) en de gezondheidsnota (2020-2024) vragen een andere manier van werken, organiseren, denken en handelen bij gemeenten (IenM, 2016). De huidige complexiteit van maatschappelijke opgaven maakt dat zij niet meer van eendimensionaal oftewel vanuit één sectorale gedachtegang kan worden gezien. De huidige en toekomstige opgaven bevatten een samenhang van verschillende factoren die langs meerdere beleidsdomeinen grenzen. Vormen van samenwerking als interdisciplinaire samenwerking, worden vandaag de dag steeds meer als een vereiste gezien omdat meerdimensionale vraagstukken steeds vaker voorkomen en complexer worden (Bronstein, 2003). Gezien de complexiteit van collaboratief handelen, is een eenduidige definitie van de probleemstelling essentieel voor een succesvolle samenwerking. Met de komst van de nieuwe Omgevingswet en de gezondheidsnota (2020-2024), wil de gemeente Hengelo de kans aangrijpen om in te spelen op de complexiteit van de maatschappelijke opgaven en aansluitende werkprocessen organiseren. Zoals ook de bedoeling van de Omgevingswet én de landelijke gezondheidsnota 2020-2024, wil de gemeente Hengelo meer integraal en interdisciplinair gaan werken. Hierbij is de verbinding van het sociale en fysieke domein binnen de genoemde thema's een aandachtspunt. De gemeente Hengelo wil met de verbinding tussen het sociaal en fysiek domein, binnen sociaal-maatschappelijke thema's als gezondheid, participatie en leefbaarheid, nadrukkelijker in het fysiek domein te verweven, waardoor fysiek en sociale thema's leiden tot meer resultaat binnen sociaal-maatschappelijke beleidsthema's zoals gezondheid.

Of je gezond bent, wordt niet meer alleen bepaald door biologische factoren maar ook door de fysieke en sociale aspecten van de leefomgeving (Van der Ree & Kruize 2016).

De gemeente Hengelo wil door middel van beide thema's (Omgevingswet en gezondheidsnota) werken aan een goed en veilig woon- en leefklimaat voor de sociale en fysieke leefomgeving (Hengelo, 2019). De verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet en de landelijke gezondheidsnota zijn grote opgaven waar de gemeente Hengelo de komende jaren aan wil werken. De gemeente Hengelo stelde voor zich voor te willen bereiden wijzigingen in wet- en regelgeving, maar ook op 'anders werken' (Hengelo, 2019).

1.1 Hoofdvraag

De gemeente Hengelo heeft gesteld dat binnen de huidige sectorale organisatiestructuur, kenmerken van verkokering wordt ervaren, terwijl de complexiteit van maatschappelijke vraagstukken om meer integrale samenhang en maatwerk vraagt. De gedachte was hier dat de sectorale opgaven elkaar kunnen aanvullen gezien de complexiteit van de problemen die zich binnen sociaal-ruimtelijke opgaven aandienen. Hierin was de vraag of beleidsintegratie en interdisciplinair samenwerken kan bijdragen aan de aanpak van complexe maatschappelijke vraagstukken. Het huidige sectorale beleid zou hier mogelijk in de toekomst niet meer aan voldoen. In het Coalitieprogramma (2020-2023), stelde de gemeente Hengelo zich te wille voorbereiden op het ‘anders werken’ in de Omgevingswet. Dit door middel van een overgang van sectorale naar integrale en interdisciplinaire samenwerking tussen de domeinen, wat vraagt om afstemming en beleidsintegratie. De onderzoeksvraag kon als volgt worden gesteld: *In hoeverre heeft interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie een meerwaarde voor de samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein en hoe kan dit binnen het thema van de gezonde fysieke leefomgeving in de Omgevingswet worden georganiseerd?* Het onderzoeksonderwerp voor dit onderzoek was de ambtelijke organisatie van de gemeente Hengelo en de observatie-eenheden zijn professionals van het sociaal en fysiek domein van de gemeente Hengelo. De setting betreft de gemeente Hengelo. Voor het onderzoeken naar hoe interdisciplinaire samenwerking tussen medewerkers van het sociaal en fysiek domein kan worden georganiseerd, is gebruik gemaakt van twee meetinstrumenten uit de theorie van Bronstein (2003). De twee instrumenten bestaan uit een theoretisch model van Interdisciplinary Collaboration en de Index for Interdisciplinary Collaboration (IIC). De geformuleerde onderzoeksvraag en deelvragen, zijn aanleiding voor een empirisch en verklarend onderzoek.

1.2 deelvragen

Naast de gestelde hoofdvraag, waren vier deelvragen geformuleerd. De centrale hoofdvraag is beantwoord aan de hand van een beschrijvende vraag, verklarende vraag en een beleidsvraag. Een beleidsvraag is bedoeld om richting te geven voor aanbevelingen van interdisciplinaire samenwerking als afgeleide van integraal beleid. De geformuleerde deelvragen luiden als volgt:

- (1) (Wat zijn in de wetenschappelijk literatuur belangrijke factoren van beleidsintegratie en interdisciplinaire samenwerking?)
- (2) (In welke mate wordt door professionals van het sociaal en fysiek domein buiten de eigen disciplines samengewerkt en in welke mate is dit aanwezig binnen de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie?)
- (3) (Welke mogelijkheden en belemmeringen dienen zich aan bij professionals van het sociaal en fysiek domein bij interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie?)
- (4) (In hoeverre komen de vijf kernmerken van een interdisciplinaire samenwerking (Bronstein, 2003) terug in de visie en ervaringen van professionals van het sociaal en fysiek domein?)

1.3 Doelstelling en relevantie

Voor dit onderzoek is als hoofddoel gesteld, aan de hand van de wetenschappelijke literatuur over interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie, erachter te komen wat de huidige mate van samenwerking is binnen het sociaal en fysiek domein en of interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie een meerwaarde heeft voor de samenwerking tussen de domeinen. Dit ten behoeve van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet en de gezondheidsnota. Interdisciplinaire samenwerking wordt binnen het publieke domein steeds vaker toegepast en kan een bijdrage leveren aan de wetenschappelijke onderbouwing en discours rondom de meerwaarde van interdisciplinaire samenwerking binnen overheden. In verschillende studies komt naar voren dat interdisciplinaire samenwerking veelvuldig wordt toegepast in de veiligheidssector, gezondheidssector en criminaliteitsbestrijding. Ook wordt dit model van samenwerken steeds meer toegepast binnen het gezondheidsbeleid (Schrijvers & Storm, 2009) om gezondheid en de determinanten hiervan in samenhang met elkaar te onderzoeken.

Hoewel er veel wetenschappelijke literatuur is te vinden over vormen van interdisciplinaire samenwerking in de geest van (Bronstein 2003) en gemeenten steeds meer interdisciplinair willen samenwerken, rijst de vraag in hoeverre deze vorm van samenwerking vorm krijgt in de ambtelijke organisatie bij thema's in de Omgevingswet en de gezondheidsnota. Wat dit onderzoek daarnaast ook wetenschappelijk relevant maakt, is dat er verschillende wetenschappelijke disciplines (sociale, organisatie en managementwetenschappen) naar vormen komen waarbij vanuit verschillende perspectieven en niveaus kan worden gekeken naar interdisciplinaire samenwerking binnen een ambtelijke organisatie. Daarnaast kent het onderzoek ook een maatschappelijke relevantie omdat het zich onder andere concentreert op de maatschappelijke doelen van de wet met daarin specifiek gezonde fysieke leefomgeving. Zoals eerder is aangegeven kunnen sociaal en fysiek elkaar aanvullen in de behoeften omdat het effectief gebruik van de leefomgeving invloed kan hebben op de gezondheid van de bewoners en dit kan leiden tot verschillende maatschappelijke effecten (Braubach & Grant, 2010). De kwaliteit van de leefomgeving kan bijdragen om de aan de gezondheidsdoelstellingen binnen de Omgevingswet en gezondheidsnota die leiden tot maatschappelijk en vitale leefgebieden. Interdisciplinaire samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein binnen dit gestelde thema, kan in dit verband worden gezien als een hoge mate van maatschappelijke relevantie.

1.4 Leeswijzer

Om inzicht te geven in wat binnen de hoofdstukken aan bod komen, is gebruik gemaakt van een leeswijzer. Onderstaand is een overzicht van de onderdelen die aan bod komen per hoofdstuk:

In *hoofdstuk 1* is een inleiding gegeven in de achtergrond en aanleiding van dit onderzoek. Aansluitend hierop is een hoofdvraag geformuleerd met 4 deelvragen. De 4 deelvragen moeten met een systematische wijze antwoord geven op de gestelde hoofdvraag.

Vanaf *hoofdstuk 2* is met een theoretisch kader wetenschappelijke inzichten vergaard in de onderdelen die ten grondslag liggen voor dit onderzoek, namelijk interdisciplinaire samenwerking, beleidsintegratie. Allereerst worden in de paragrafen 2.1.1 tot en met 2.1.5 relevante wetenschappelijke literatuur besproken in het licht van interdisciplinaire samenwerking. In onderstaande paragrafen zijn uit de wetenschappelijke literatuur de belangrijkste inzichten gegeven in de betekenis van interdisciplinaire samenwerking. Hierbij is de door Bronstein (2007) ontwikkelde theorie van interdisciplinaire samenwerking geanalyseerd en is er gekeken wat de theorie verschilt ten opzichte van andere theoretische samenwerkingsmodellen. Vanaf paragraaf 2.2.1 tot en met 2.2.7 is nader ingegaan op wat in de wetenschappelijke literatuur wordt verstaan onder beleidsintegratie en welke factoren hieraan ten grondslag liggen. Tevens is aan de hand van relevante literatuur onderzocht welke belemmeringen zich kunnen voordoen om te komen tot beleidsintegratie.

Aansluitend op dit theoretisch kader, is aan de hand van de gevonden literatuur, achtergrondinformatie en verkennende gesprekken met professionals van het sociaal en fysiek domein, hypothesen worden opgesteld die zullen worden beantwoord in het verdere verloop van het onderzoek.

In *hoofdstuk 3* stonden de paragrafen in het teken van het onderzoeksdesign. Hoofdstuk 3 begint met de met paragraaf 3.1.1 een beschrijving van de operationalisering op basis van de inzichten uit het theoretisch kader. Aansluitend hierop in paragraaf 3.1.2, bevindt zich het conceptueel model van interdisciplinaire samenwerking die tijdens het onderzoek zal worden gebruikt. Vervolgens is door middel van de beschrijving van de onderzoeksmethodologie in paragraaf 3.1.3 inzicht gegeven in welke onderzoeksmethodologie de gestelde onderzoeksvragen worden behandeld. De volgende paragrafen 3.1.4 tot en met 3.1.8 stonden in het teken met de verantwoording van het onderzoek met daarin het gebruik van de data-analyse, de onderzoekspopulatie betrouwbaarheid en validiteit.

In *hoofdstuk 4* zijn de resultaten van de onderzoeksvragen beschreven. In de paragrafen 4.1.1 tot en met 4.1.4 is naast de beschrijving van de resultaten uit de onderzoeksvragen, een conclusie gegeven op elke onderzoeksvraag. De resultaten en conclusies uit hoofdstuk 4 biedt input voor het beantwoorden van de gestelde hoofdvraag.

In *hoofdstuk 5* is met de resultaten uit het vorige hoofdstuk, geprobeerd antwoord te geven op de gestelde hoofdvraag. Naast het beantwoorden van de hoofdvraag bevond zich in paragraaf 5.1.1 enkele beperkingen in het onderzoek die aan het licht zijn gekomen. Ten slotte zijn in paragraaf 5.1.2 aanbevelingen gedaan ter aanvulling op de beantwoorde hoofdvraag.

2. Theoretisch kader

Interdisciplinaire samenwerking

De complexiteit van maatschappelijke vraagstukken leidt een tot noodzaak dat organisaties steeds meer samenwerken. Dit omdat de doelen anders niet of minder goed zouden kunnen worden behaald. Dit leidt ertoe dat ook professionals uit verschillende organisaties steeds vaker met elkaar samenwerken (Bronstein, 2003). Organisaties kunnen door middel van samenwerking gebruik maken van elkaars deskundigheid, informatie, relaties en middelen (Terpstra, 2001). Binnen teams werken mensen samen die van elkaar afhankelijk zijn om de vastgestelde resultaten te realiseren. Samenwerking tussen professionals bestaat in vele soorten en maten en gezien de complexiteit van collaboratief handelen, is een eenduidige definitie van de probleemstelling essentieel voor een succesvolle samenwerking. Deze integrale vorm van samenwerking tussen professionals kan op verschillende manieren worden vormgegeven. In de literatuur wordt onder meer gesproken over multi, inter-, cross-, trans-, en interprofessionele samenwerking (Vanstone, 2013; Zeigler, 1990).

Samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein, is in dit onderzoek bekeken vanuit een interdisciplinair perspectief. Om in het kader van sectoraal naar integraal beleid, interdisciplinaire samenwerking tussen medewerkers van het sociaal en fysiek domein te onderzoeken, is gebruik gemaakt van de theorie van Interdisciplinary Collaboration van Bronstein (2003) en daarbij toebehorende instrumenten die de mate van samenwerking kunnen meten. De theorie van Interdisciplinary Collaboration bestaat uit vijf componenten die interdisciplinaire samenwerking tussen het sociaal domein en andere professionals kunnen onderzoeken Bronstein (2003). Daarnaast zijn er 4 externe factoren die invloed hebben op interdisciplinaire samenwerking. Daarnaast is gebruik gemaakt van de IIC-index (index for interdisciplinary collaboration) die de mate van samenwerking tussen disciplines kan meten (Bronstein, 2002).

2.1.1 Wat wordt verstaan onder interdisciplinaire samenwerking?

In de wetenschappelijke literatuur zijn verschillende definities terug te vinden over interdisciplinaire samenwerking. De meest gehanteerde definitie van Interdisciplinaire samenwerking is van Bruner (1991): ‘interdisciplinaire samenwerking is een inter-persoonlijk proces dat ervoor zorgt dat doelen bereikt worden, die niet bereikt hadden kunnen worden wanneer individuele professionals alleen hadden gewerkt’ (Bronstein (2002).

Deze definitie van Bruner (1991) is door veel onderzoekers gebruikt omdat Bronstein (2003) deze definitie is gebruikt voor ‘het model van interdisciplinaire samenwerking, waarop dit onderzoek was gebaseerd. Interdisciplinair samenwerken gaat in op een samenwerkingsproces waarin leden van verschillende disciplines werken aan een gezamenlijk doel (Bronstein, 2003). Zij hanteren een gemeenschappelijke taal, die voor alle betrokkenen toegankelijk en begrijpelijk is. De betrokken professionals leveren als het ware een stukje van hun eigen rol in voor een gezamenlijk doel (Bronstein, 2003). Berg-Weger en Schneider (1998) stellen dat interdisciplinaire samenwerking een interpersoonlijk proces is waardoor leden van verschillende disciplines bijdragen aan een gezamenlijk product of doel (Bronstein, 2003). In aanvulling op deze definitie stellen Choi en Pak (2006) dat “interdisciplinariteit de relaties tussen de disciplines analyseert en harmoniseert in een gecoördineerd en coherent geheel. Boon, Verhoef, O’Hara en Findlay (2004) onderscheiden de vormen van interdisciplinair samenwerken op achterliggende factoren zoals: je houding tegenover andere professionals en de samenwerking, werkproces, de communicatie tussen collega’s en het uitwisselen van kennis, structuur zoals een duidelijke omschrijving van de rollen en uitkomsten zoals mogelijkheid tot groei en prestatie. Uit de literatuur blijkt dat bij interdisciplinair samenwerken de teams meer werken vanuit een gezamenlijk doel terwijl bij multidisciplinair samenwerken meer onafhankelijk van elkaar gewerkt wordt (D’Amour, et al., 2005). Interdisciplinaire samenwerking leunt dicht aan bij multidisciplinaire samenwerking, maar is nog een sterkere vorm ten opzichte van multidisciplinaire samenwerking. Bij interdisciplinaire samenwerking komt men loskomt van de eigen discipline. Men houdt niet vast aan de eigen discipline of het vakgebied, maar creëert een tussenpositie (Stevens, 2013).

Een ander belangrijk kenmerk van interdisciplinaire samenwerking ten opzichte van multidisciplinaire samenwerking is dat bij multidisciplinair samenwerken wel verschillende disciplines zijn betrokken, maar elke discipline werkt vanuit het eigen perspectief, met een eigen vaktaal en een eigen logica en probeert de eigen doelstellingen te realiseren. Professionals behouden hun autonomie en werken min of meer parallel aan elkaar. Bepaalde disciplines hebben meer status dan andere (Stevens, 2013). Volgens Bronstein (2002) kan onderzoek naar interdisciplinaire samenwerking tussen twee domeinen helpen bij het identificeren van gebieden waar verbeterde samenwerking kan plaatsvinden. Uiteindelijk kan het helpen bij het beantwoorden van de belangrijkste vragen over hoe, wanneer en of interdisciplinaire samenwerking leidt tot betere resultaten voor klanten. In dit geval burgers (Bronstein, 2003).

2.1.2 Interdisciplinaire samenwerking Bronstein (2003)

Zoals eerder aangegeven, richtte dit onderzoek zich op het perspectief van interdisciplinaire samenwerking. Om in het kader van sectoraal naar integraal beleid, interdisciplinaire samenwerking tussen professionals van het sociaal en fysiek domein te onderzoeken, is gebruik gemaakt van het model van Interdisciplinary Collaboration van Bronstein (2003). Dit model bestaat uit vijf interne factoren die aanwezig dienen te zijn om volgens Bronstein (2003) te kunnen spreken van interdisciplinaire samenwerking. Deze vijf componenten bevatten:

- (1) *Wederzijdse afhankelijkheid*
- (2) *Nieuw gecreëerde professionele activiteiten,*
- (3) *Flexibiliteit,*
- (4) *Collectief eigenaarschap van doelen*
- (5) *Reflectie op het proces.*

In de volgende paragraaf is een verdieping aangebracht in de 5 interne factoren die aanwezig dienen te zijn om te spreken van interdisciplinaire samenwerking. Vervolgens is nader ingegaan op de 4 externe factoren die volgens Bronstein (2003) interdisciplinaire samenwerking beïnvloeden.

2.1.3 Interne factoren voor interdisciplinaire samenwerking

Onderstaand is een toelichting gegeven op de 5 interne factoren die volgens Bronstein (2003) kunnen leiden tot interdisciplinaire samenwerking. Naast deze vijf componenten, zijn door Bronstein (2003) vier (externe) factoren ontwikkeld die van invloed zijn op interdisciplinaire samenwerking tussen professionals. Deze factoren zijn: (1) *de professionele rol*, (2) *structurele kenmerken*, (3) *persoonlijke kenmerken* en (4) *verleden van samenwerking*. Deze vier factoren worden in de volgende paragraaf behandeld. Allereerst wordt ingegaan op de 5 componenten waardoor interdisciplinaire samenwerking tot stand kan komen.

(1) Bij factor *wederzijdse afhankelijkheid* gaat het over het handelen van professionals en het afhankelijk zijn van interacties tussen professionals, waarbij elke professional afhankelijk is van de ander voor het bereiken van zijn of haar doelen (Bronstein, 2003). Bij wederzijdse afhankelijkheid is het belangrijk dat er een duidelijk onderscheid is tussen de eigen rol en de rol van de partners. Een van de kenmerken van wederzijdse afhankelijkheid, is de formele en informele tijd die de professionals met elkaar doorbrengen. De communicatie tussen de professionals en respect voor de opvattingen en input van andere professionals zijn hierbij van groot belang (Abramson, 1984).

(2) In het geval van *nieuw gecreëerde professionele activiteiten* zijn er nieuw gecreëerde samenwerkingsprogramma's of structuren die zijn opgericht of geformuleerd, zodat de betrokken disciplines uit verschillende organisaties of domeinen, meer kunnen bereiken dan wanneer men dit afzonderlijk zouden doen (Bronstein, 2003). Hierdoor kan kennis en expertise van ieder van de betrokken disciplines worden gemaximaliseerd (Kagan, 1992).

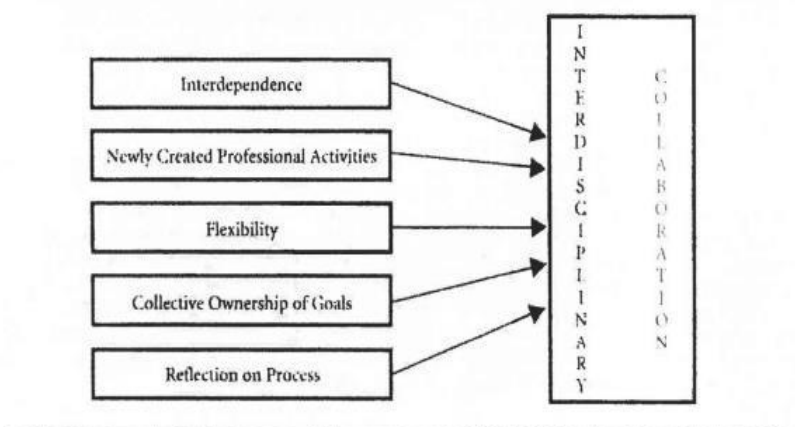
(3) De factor *Flexibiliteit*, is een verlengstuk van onderlinge afhankelijkheid en verwijst naar bewuste rolverving. Gedrag dat kenmerkend is voor flexibiliteit is het bereiken van compromissen. Er wordt dan geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen de taken van de ene professional en de taken van de andere professional, maar wordt een vraagstuk bekeken vanuit een holistische visie (Bronstein, 2003). De taken lopen als het ware in elkaar over. Daarnaast wordt flexibiliteit gekenmerkt door het creatief aanpassen van de professionele rol naar wat er nodig is in een specifieke situatie.

(4) De factor *gezamenlijk gedragen doelen (eigenaarschap)*, verwijst naar eerdere componenten van rol-vervaging en holistische benadering, waarbij het gaat om gedeelde verantwoordelijkheid in het proces van het bereiken van gezamenlijke doelen, definitie van het probleem, ontwikkeling en de realisatie van doelen (Bronstein, 2003). Eenduidigheid van doelstellingen is een van de belangrijkste kerncomponenten voor succesvolle samenwerking (Mattessich & Monsey, 1992).

(5) De laatste interne factor, *reflectie op doelen*, bevat het denken en praten over de werkrelatie en het geven van feedback om de samenwerking te verbeteren (Bronstein, 2003). Dit houdt in dat de disciplines nadenken en praten over hun werkrelaties en het proces en dat ze feedback geven om de samenwerkingsrelaties en effectiviteit te versterken (Abramson, 1984).

Figure 1

Components of an Interdisciplinary Collaboration Model



Bronstein / A Model for Interdisciplinary Collaboration

Figuur: factoren interdisciplinaire samenwerking Bronstein (2003)

2.1.4 Externe factoren

De theorie van Bronstein (2003) gaat uit van 4 externe factoren die van invloed zijn op interdisciplinaire samenwerking. De 4 externe factoren hebben betrekking op professionele rol, structurele kenmerken, persoonlijke kenmerken en de geschiedenis van samenwerking.

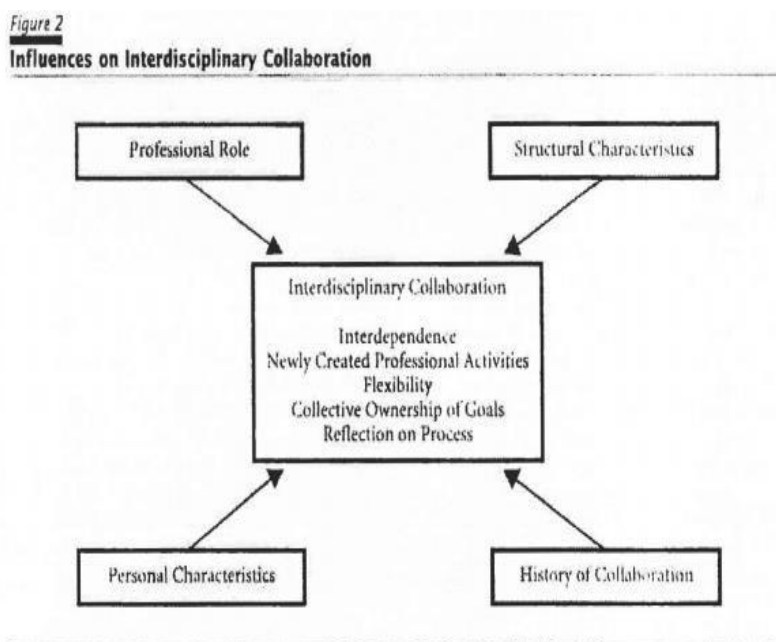
(1) De externe variabele *professionele rol*, heeft betrekking op de waarden en ethiek van het beroep van de professional. Het is van belang om het socialisatieproces van professionals en de verwachtingen die daar vanuit het beroep uit voortvloeien te begrijpen (Bronstein, 2003). Eerdere onderzoeken tonen aan dat succesvol teamwork kan worden belemmerd wanneer men te veel vasthoudt aan de normen van het eigen beroep of wanneer men juist te veel neigt naar de normen van het interdisciplinaire team. Bij een sterk besef van de beroepsrol als voorwaarde voor interdisciplinaire samenwerking moet er sprake zijn van een balans tussen de beide type normen (Bronstein, 2003).

(2) Bij *structurele kenmerken* als externe factor bij interdisciplinaire samenwerking, moet er sprake zijn van een beheersbare werklast, een organisatiecultuur die interdisciplinaire samenwerking ondersteunt, bestuurlijke steun, professionele autonomie en de tijd en ruimte voor het ontstaan van samenwerking (Bronstein, 2003). Van belang is dat de leidinggevenden voor de samenwerking zijn en dat de betrokken organisaties een gezamenlijk doel hebben (Mattessich & Monsey, 1992). Van invloed op de structurele kenmerken zijn de manier waarop de organisatie en zijn leidinggevenden de middelen en het werk verdelen.

(3) Externe factoren van *Persoonlijke kenmerken* heeft betrekking op de manier waarop de betrokken professionals elkaar zien. Volgens Vinokur-Kaplan (1995), bevorderen persoonlijke eigenschappen effectieve samenwerking, formele en informele communicatievaardigheden, het vermogen om te vertrouwen en respect voor verschillende perspectieven. Persoonlijke kenmerken als vertrouwen, begrip en informele communicatie zijn van groot belang voor een effectieve samenwerking (Mattessich & Monsey, 1992). Verder zijn respect, positieve kwaliteit van communicatie en het hebben van gedeelde perspectieven belangrijk (Mattessich & Monsey, 1992).

(4) Met *de geschiedenis van samenwerking* worden eerdere ervaringen met interdisciplinaire setting met collega's bedoeld. Eerdere positieve ervaringen kunnen een belangrijke factor zijn voor succesvolle samenwerking in de toekomst, omdat de professional een beeld heeft van wat er van hem verwacht wordt bij de samenwerking en wat hij van partners kan verwachten (Bronstein, 2003).

Figuur 4: externe factoren interdisciplinaire samenwerking Bronstein, (2003)



2.1.5 Bronstein in relatie tot andere modellen

Het verschil met Bronstein (2003) en andere modellen, is dat Bronstein (2003) expliciet ingaat op interdisciplinaire samenwerking. De andere modellen gaan in op samenwerking in het algemeen. De meest voorkomende overeenkomsten met Bronstein (2003) en andere modellen hebben onder andere betrekking op wederzijdse afhankelijkheid en gezamenlijk eigenaarschap van doelen.

Het model van Bronstein onderscheidt zich vooral door de componenten van 'nieuwe activiteiten' en 'reflectie op proces' die alleen bij het model van Bronstein (2003) uitgewerkt zijn. Het artikel van Hijwege (2010) lijkt het meest aan te sluiten in het model van Bronstein (2003) waarbij wordt gesteld dat het belangrijk wordt geacht dat professionals bewust zijn van hun eigen rollen.

Er is volgens Hijwege (2010) een balans zijn tussen de rollen: de professional moet zich bewust zijn van de eigen professie en tegelijkertijd ook kunnen meebewegen in het interdisciplinaire team. Hierbij moet de professional bewust zijn van eigen professie met eigen gerichtheid, taal, inhoud en methode en toch meebewegen in een interdisciplinair team.

<i>Bronstein, (2003)</i>	<i>Boaden en Lewis, (2000)</i>	<i>Edwards, (2005)</i>	<i>Hijwege, (2010)</i>
1. Wederzijdse afhankelijkheid	x	x	x
2. Nieuwe activiteiten			
3. Flexibiliteit			x
4. Gezamenlijk eigenaarschap/doelen	X(doel)	X	X(taal)
5 Reflectie op proces			
6. professionele rol	x		x
7. Structurele kenmerken			
8. Persoonlijke eigenschappen	x		x
9. Geschiedenis van samenwerken			

Tabel 1: Model Bronstein ter vergelijking tot andere modellen

Beleidsintegratie

De Omgevingswet benadrukt een integrale manier van werken en uitvoering binnen de maatschappelijke opgaven van de Omgevingswet. Dit vraagt om meer integraal beleid van gemeenten. Echter de huidige organisatiestructuren van gemeenten bevatten voornamelijk een sectorale beleidsindeling. Sectoraal beleid is beleid dat zich richt op specifieke sectoren of thema's van overheidsbeleid. Voorbeelden van beleidssectoren zijn milieu, natuur, landbouw, water en ruimtelijke ordening en volksgezondheid.

De aantrekkelijkheid van sectoraal beleid zit veelal in de eenduidigheid en helderheid (Kuindersma, Boonstra, Brunt, & van Bommel, 2010). Bij integrale beleidsvoering worden sectorgrenzen overschreden en worden bruggen geslagen. Dit, met het oog op een (meer) integraal beleid. Het doel hiervan is het integreren van die aspecten van de beleidsvoering die het best kunnen worden samengevoegd (Wayenberg, 2005). Andere auteurs geven volgens Wayenberg (2005) andere definities van wat integraal beleid inhoudt. Integrale beleidsvoering wordt namelijk ook gezien als het onderling afstemmen van beleid in diverse sectoren (Wayenberg, 2005). Maatschappelijke problemen op lokaal niveau zijn vaak meervoudig van aard (Wayenberg, 2005). Wanneer burgers bepaalde vragen hebben aan gemeenten wordt ervan uitgegaan dat gemeenten die vraag kunnen beantwoorden. Vaak is hierbij kennis van beleid nodig dat vanuit de verschillende onderdelen van de lokale bestuursorganisatie wordt gevoerd (Wayenberg, 2005). Wanneer voor 'hangjongeren' bijvoorbeeld beleid moet worden ontwikkeld heeft dit betrekking op meerdere aspecten, bijvoorbeeld op het gebied van participatie aan culturele evenementen en deelname aan sport. Deze aspecten hebben betrekking op meerdere beleidsthema's van de ambtelijke organisatie, zoals de afdeling die zich bezighoudt met veiligheidsvraagstukken, afdeling cultuur en sport. Hiervoor dient integrale beleidsvoering als een logisch vervolg.

2.2.1 Noodzaak tot integraal samenwerken

De reden waarom gemeenten steeds meer integraal willen samenwerken is door dat binnen verschillende ambtelijke sectoren vaak als beleidskokers langs elkaar wordt gewerkt. Er wordt volgens Donkers, van Willigen, Jongbloed & Slooten (2001) nog te veel bilateraal tussen sectoren, koker voor koker geregeld. Voor het doorbreken deze vormen van verkokering, moeten sectorale projecten meer samenhangende projecten worden.

Dit moet leiden tot meer samengestelde overlegstructuren waarin veel kokers en organisaties vertegenwoordigd zijn (Donkers et al, 2001). Echter wordt het tegengaan van verkokering niet altijd als optimale oplossing gezien, omdat functionele werkverdelingen noodzakelijk blijven. De politieke verantwoordelijkheid komt tevens in gevaar wanneer de Tweede Kamer aan ministers een gedetailleerde verantwoording te vragen. Gemeenten moeten immers precies kunnen aangeven waar het geld per koker naartoe gaat (Jongedijk, 2000: Donkers et al., 2001). Priemus, (2000) en Donkers et al., (2001) zijn van mening dat integraliteit het gemakkelijkst kan worden gerealiseerd op wijkniveau, omdat betrokkenen in de wijk het gemakkelijkst kunnen worden gemobiliseerd en omdat de fysieke, sociale en economische pijlers daar vanzelf bij elkaar komen. Daarentegen zijn niet alle problemen op wijkniveau integraal op te lossen, omdat deze problemen samenhangen met bijvoorbeeld het functioneren van de woningmarkt en de bereikbaarheid. Deze problemen kunnen dan beter op het niveau van de stedelijke regio worden aangepakt (Donkers et al., 2001).

2.2.2 De betekenis van beleidsintegratie

Beleidsintegratie kan zich op verschillende manieren manifesteren en wordt vooral gekenmerkt door de samenwerking tussen beleidsdomeinen of beleidssectoren (Yale Tonus & Achiel Lang, 2017). Beleidsdomeinen kunnen worden gezien als actorcoalities, inclusief de instellingen die ze hebben geïnstalleerd bij het nastreven van hun gedeelde interesses (Temmerman, De Rinck, & Voeten, (2018). Tijdens beleidsintegratie kunnen zich twee benaderingen voor doen. Tijdens de *eerste benadering* gaat het om het vinden van onderlinge afhankelijkheden en een gedeelde frame van het probleem tussen verschillende beleidssectoren te creëren en deze vervolgens te coördineren (Yale Tonus & Achiel Lang, 2017).

De *tweede benadering* om beleidsintegratie te realiseren is meestal door middel van specifieke beleidsinstrumenten te implementeren die eerder procedureel dan inhoudelijk van aard zijn (Tosun & Achim Lang: 2017 Peters, B. G. 2015). May, Jochim en Sapotichne (2011) beweren dat beleidsintegratie eerder zal slagen in algemene beleidsdomeinen zoals milieu of volksgezondheid dan groepsspecifiek, zoals maatregelen voor gezinnen of de ouderen. Volgens Meijers en Stead (2004), betreft beleidsintegratie het beheer van overschrijdende kwesties bij grenzen van gevestigde beleidsvelden, die vaak niet overeenkomen met de institutionele taken en verantwoordelijkheden van andere sectorale afdelingen. Geïntegreerde vormen van beleid verwijst naar beide horizontale sectorale integratie: tussen verschillende afdelingen en/ of beroepen in het openbaar bestuur (Meijers en Stead 2004).

2.2.3 Dimensies van beleidsintegratie

Omdat beleidsintegratie niet iets statisch is maar verschillende stadia van meer of minder integratie kent, kan tijdens vormen van beleidsintegratie een procesmodel worden gehanteerd (Candel & Biesbroek, 2016). In dit model zijn vier dimensies te onderscheiden:

- (1) Het ‘frame’ van een beleidsprobleem als sector-overschrijdend
- (2) De betrokkenheid van en interactie tussen meerdere beleidssubsystemen of beleidssectoren
- (3) De aanwezigheid van integrale en samenhangende beleidsdoelen
- (4) En een coherente mix aan beleidsinstrumenten.

De genoemde vier dimensies kunnen zich tijdens het proces van beleidsintegratie onafhankelijk van elkaar door de tijd bewegen, zowel richting toenemende als afnemende mate van integratie. Candela en Biesbroek (2016), stellen dat de kans groot is dat een afname van betrokken beleidssubsystemen een directe invloed heeft op de framing van het probleem. Candel en Biesbroek (2016) geven aan dat het raamwerk geen ultiem einddoel voor beleidsintegratie hoeft te zijn.

2.2.4 Verticale en horizontale beleidsintegratie

Bruyninckx en Bachus (2001), benadrukken vormen van verticale en horizontale beleidsintegratie. Verticale integratie duidt in dit verband op een betere integratie van de verschillende beleidsniveaus en horizontale integratie op de verschillende bestuursdomeinen.

Andere principes die Bruyninckx en Bachus (2001) benadrukken bij integratie van verschillende domeinen, zijn onder andere het streven naar een betere coherentie van getroffen maatregelen, duidelijke langere termijnplanning die als integrerend kader kan dienen, permanente evaluatie en bijsturing van het gevoerde beleid en van de beleidsplannen.

2.2.5 Niveau's van leren tijdens beleidsintegratie

Volgens Gabler en Melissa (2010) zijn er verschillende manieren van beleidsintegratie mogelijk. Dit is afhankelijk van (1) de verhouding tussen normatieve frames, (2) organisatiekenmerken en (3) of het beleid binnen of tussen beleidsnetwerken wordt nagestreefd. Gabler en Melissa (2010) onderscheiden het eerste en tweede niveau van leren binnen een beleidsnetwerk en tussen beleidsnetwerken en komen zo tot vier niveaus van leren en van beleidsintegratie. Wanneer men binnen een beleidsnetwerk enkel op het eerste niveau wordt gericht (*simple learning*), komt dit tot een zwakke beleidsintegratie. Actoren zullen de eigen identiteit en die van de ander functioneel beschrijven en de eigen interesses blijven onveranderd. Bij het tweede niveau (*complex learning*) komt men tot een matige beleidsintegratie. Actoren zullen de identiteit en interesses van de ander proberen te betrekken binnen hun traditionele frame. Van beide partijen zullen de eigen interesses veranderen (Gabler & Melissa, 2010). Tussen het eerste en tweede niveau kan er sprake zijn van (*reciprocal learning*) en heeft dit, omdat men gedwongen wordt met de blik van een buitenstaander naar zichzelf te kijken, meer waarde dan het tweede niveau leren binnen een beleidsnetwerk. Actoren moeten de interesses en identiteit van de ander integreren in hun traditionele frame.

De eigen interesses kunnen hierdoor gaan veranderen. Wanneer het echter niet lukt om normen en waarden te integreren zal het verschil met de ander meer worden benadrukt en enkel beleidsintegratie op het eerste niveau stappen in beleidsontwikkeling bereiken (*conflictual learning*). Actoren zullen de verschillen met de ander benadrukken en vasthouden aan de eigen interesse (Gabler & Melissa, 2010). Het niveau van beleidsintegratie dat wordt bereikt hangt dus af van de mate waarop de normatieve frames van de afdeling met elkaar te verenigen zijn (Gabler & Melissa, 2010). Hebben bijvoorbeeld de basisprincipes van frames binnen het fysieke domein negatieve of onzekere gevolgen voor de basisprincipes en frames van het sociaal domein? Op deze manier kan worden gedacht aan de gevolgen van sociaal-ruimtelijke vraagstukken binnen een afwegingskader. Sluiten bijvoorbeeld bepaalde ruimtelijke ontwikkeling, bepaalde sociale essentiële factoren uit of zijn sociale factoren een voorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling in het kader van volksgezondheid en leefbaarheid? (Gabler & Melissa, 2010).

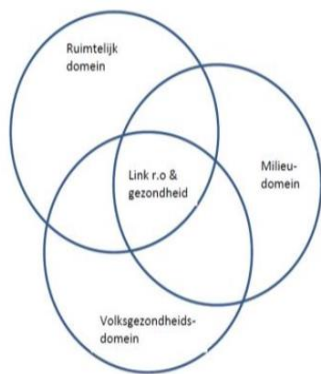
2.2.6 Gezonde leefomgeving: Een integraal beleidsveld

Het ruimtelijk, milieu- en gezondheidsdomein lijken op het eerste oog dus behoorlijk met elkaar verweven. Maar er zijn ook duidelijke verschillen, met name in het terugkijken of evalueren van ingrepen of maatregelen, die te verklaren zijn vanuit het vertrekpunt van elk perspectief (Kruize et al., 2015). In het ruimtelijk domein wordt meer practice-based dan evidence-based gewerkt. Er is weinig onderzoek dat specifiek ingaat op de relatie stedenbouwkundige structuur en gezondheid. Evidence-based werken blijkt lastig. Dit heeft te maken met dat verschillende ontwikkelingen (gebiedsontwikkelingen, demografische ontwikkelingen en locatiespecifieke ontwikkelingen) door elkaar heenlopen (Kruize et al., 2015). In het milieudomein staat de invloed van de fysieke omgeving op de gezondheid van mensen meer centraal.

Toetsing van ruimtelijke plannen op het milieu (gezondheids)effecten vindt veelvuldig plaats. Echter, wanneer een plan gerealiseerd is, wordt niet op structurele basis geëvalueerd of de situatie nog voldoet aan vooraf beoogde (gezondheids)doelen. Er is meer bekend over het effect van ruimtelijke ingrepen op

de milieukwaliteit dan over de effecten van ruimtelijke ingrepen op de gezondheid. In het volksgezondheidsdomein zijn milieu en ruimtelijke ordening slechts twee domeinen die van invloed zijn op de gezondheid van mensen. Wel ziet men in de gezondheidsbevordering kansen voor het stimuleren van gezond gedrag via de omgeving. Met slimme inrichting van de omgeving kan het gedrag van mensen een duwtje in de gezonde richting worden gegeven.

Volgens het RIVM (2015) hebben de drie domeinen vanuit historisch perspectief al het nodige gemeen en zijn deze domeinen meer naar elkaar toe gegroeid. Wanneer het gaat om de link tussen ruimtelijke ordening en gezondheid, kunnen de drie domeinen, nog meer dan nu al gebeurt, gebruikmaken van de kracht en kennis van elk van de domeinen door deze meer samen te brengen om een leefomgeving te creëren waar het prettig verblijven is, die aantrekkelijk en gezond is en uitnodigt tot gezond gedrag. Dit vraagt om meer intersectorale samenwerking (Nederland & Dekker, 2011). Ruimtelijke inrichting kan daarbij de gezondheid ten goede komen door naar ‘passende’ oplossingen te zoeken voor maatschappelijke gezondheidsgerelateerde problemen. Momenteel veranderen door diverse decentralisaties binnen het sociale en fysieke domein voor veel actoren hun takenpakket en verantwoordelijkheden (Nijendaal, 2014). Zoals eerder beschreven, vindt decentralisatie plaats van ruimtelijke orderings- en zorgtaken van rijksoverheid naar lokale overheden (Nijendaal, 2014). Daarnaast krijgt de burger steeds meer de regie in eigen handen als het gaat om co-creatie, participatie en burgermacht, voor een gezonde inrichting en ordening van de leefomgeving (Kruize et, al., 2015).



Figuur 21. Ruimtelijke ordening (r.o.) en gezondheid als verbindend thema tussen drie domeinen

RIVM (2015),

2.2.7 Belemmeringen tijdens beleidsintegratie

In de wetenschappelijke literatuur worden verschillende belemmerende factoren genoemd die invloed hebben op beleidsintegratie. Volgens Adger et al., (2007) kunnen belemmeringen worden beschouwd als “the conditions or factors that render adaptation ineffective as a response to climate change and are largely insurmountable”. Moser en Ekstrom (2010) daarentegen definiëren deze belemmeringen als “obstacles that can be overcome with concerted effort, creative management, change of thinking, prioritization, and related shifts in resources, land uses”.

Voor het inzichtelijk krijgen van de belemmerende factoren die een rol kunnen spelen bij beleidsintegratie/integraal beleid binnen het sociaal en fysiek domein, is gebruik gemaakt van de typologie van belemmeringen van Adger (2007). Adger et al., (2007) onderscheiden een vijftal belemmeringen, namelijk: ecological and physical limits, technological barriers, financial barriers, informational and cognitive barriers en social and cultural barriers. Door de belemmeringen te categoriseren en operationaliseren, kunnen de meest voorkomende belemmerende factoren eenvoudig herkend. Tevens zijn dit belemmeringen die voorkomen bij gemeentelijke organisaties en organisatieveranderingen, gebaseerd op de theorie van Mintzberg (1991).

Hypothesen

Op basis van de verkennende gesprekken tussen professionals het sociaal en fysiek domein en de literatuur over beleidsintegratie en interdisciplinaire samenwerking, is gekomen tot de volgende hypothesen:

De verwachting (H1) is dat men bij het sociaal en fysiek domein dezelfde hoge waarde heeft en dat beleidsintegratie als meerwaarde kan worden gezien.	Accept/ Not accept
--	--------------------

De verwachting (H2) is dat de mate van onderlinge afhankelijkheid bij professionals van het sociaal domein meer significante lage score heeft dan bij het fysieke domein	Accept / Not accept
---	---------------------

De verwachting (H3) is dat professionals van het fysiek domein meer flexibiliteit ervaren dan professionals van het sociaal domein	Accept/ Not accept
---	--------------------

De verwachting (H4) is dat gezamenlijk eigenaarschap zowel door professionals van het sociaal en fysiek domein als belangrijke bijdrage wordt gezien voor IC	Accept/ Not accept
---	--------------------

De verwachting (H5) is dat de huidige structurele factoren leiden tot meer moeilijkheden voor IC bij professionals van het sociaal domein	Accept/ Not accept
--	--------------------

De verwachting (H6) is dat macrofactoren (organisatie) bij IC meer invloed hebben bij het organiseren van interdisciplinaire samenwerking dan micro factoren	Accept/ Not accept
---	--------------------

3. Onderzoek en methode

3.1.1 Operationalisering

Op basis van in de literatuur aangegeven indicatoren, is een index van 40 items bestaande uit stellingen ontwikkeld, gebaseerd op de door Bronstein (2007) ontwikkelde IIC-index van interdisciplinaire samenwerking met daarin dezelfde indicatoren die de mate van samenwerking kunnen meten. Omdat samenwerking zoals hier gedefinieerd, effectief samenwerken tussen verschillende disciplines betekent, beoordeelt de schaal niet alleen de ‘mate van samenwerking’ maar ook wat tussen de domeinen wel en niet als meerwaarde wordt gezien bij samenwerking. Omdat gebruik wordt gemaakt van kwantitatieve data, wordt een ordinaal schaalniveau gehanteerd. Aan de hand van ordinale meetniveaus, is geprobeerd de resultaten niet alleen in woorden uit te drukken: de percepties van professionals over interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie (kwalitatief) maar ook in kwantitatieve data: de mate van samenwerking tussen professionals binnen het sociaal en fysiek domein. Hiermee sluit dit type onderzoeksdesign aan bij de onderzoeksmethodiek van Bronstein, (2007) waarbij ook ordinale meetniveaus worden gehanteerd om de mate van samenwerking te meten.

Schaalverdeling van items

Binnen de IIC-index worden de door Bronstein (2007) aangegeven indicatoren gebruikt om de ‘mate van samenwerking’ te meten en wat tussen het sociaal en fysiek domein als belangrijk wordt gezien binnen samenwerking, waarbij de verschillen en overeenkomsten kunnen worden geanalyseerd. Binnen IIC-index zijn zowel de interne als externe factoren gebruikt, waarbij de externe factoren binnen de IIC-index zal worden gebruikt als verklarende factoren voor onderzoeksvraag 3. De indicatoren binnen de IIC-index hebben betrekking op de schaal-items:

<i>Items</i>	<i>Schaalindex</i>
Onderlinge Afhankelijkheid	1 - 8
Wederzijdse afhankelijkheid	9 - 10
Flexibiliteit	11 - 13
Gezamenlijk eigenaarschap	14 - 16
Nieuw gecreëerde activiteiten	17 - 18
Beleidsintegratie	18 - 21
Reflectie op het proces	22 - 23
Professionele rol	24 - 27
Persoonlijke houding m.b.t karakteristieken	28 - 34
Structurele factoren	35 – 40

Voor de overige onderdelen is gekeken naar de percepties van interdisciplinair samenwerken en beleidsintegratie. Dit bestaat uit de overgebleven items: belemmeringen, verleden van samenwerking, persoonlijke eigenschappen en rol/functie opvatting m.b.t samenwerking, dimensies van beleidsintegratie en nieuw gecreëerde activiteiten. De validiteit wordt verhoogd door de variabelen ‘mate van samenwerking’ te operationaliseren en op dezelfde manier te meten. De meest relevante uitkomsten bieden aanleiding voor het ontwikkelen van diepte-interviewvragen, aansluitend met de overige onderdelen. De vragen zullen verder betrekking hebben op de uitkomsten en de achterliggende percepties. Onder de meetbare onderdelen (8+2), die verdeeld zijn over 40 items om samenwerking te meten, staan stellingen genoteerd, die inzicht moeten geven in de mate van samenwerking tussen de domeinen bij de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking. Op de volgende pagina is een weergave van de operationalisering van de ontwikkelde IIC-index.

Index	Means	SD
Intern		
Onderlinge samenwerking 1-8 (extra)		
Wederzijdse afhankelijkheid 9- 10		
Flexibiliteit 11 -13		
Gezamenlijk eigenaarschap 14 – 16		
Nieuw gecreëerde activiteiten 17 – 18		
Beleidsintegratie 19 – 21 (extra)		
Reflectie op het proces 22 -23		
Extern		
Professionele rol 24 -27		
Persoonlijk houding/ karakteristieken 28-34		
Structurele factoren 35 – 40		
1. Er kan meer gebruik worden gemaakt van de deskundigheid van andere disciplines voor het realiseren van beleidsdoelen.		
2. Er is voldoende informatie-uitwisseling tussen andere domeinen		
3. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de deskundigheid van andere disciplines		
4. Er wordt binnen de organisatie voldoende beroep gedaan op de deskundigheid van andere disciplines van andere domeinen waar dit nodig is.		
5. Ik bespreek samen met professionals van andere disciplines in welke mate ieder van ons betrokken moet zijn bij samenhangende beleidsthema's.		
6. Tussen het sociaal en fysiek domein vindt strategisch overleg plaats tussen professionals van andere disciplines.		
7. Tussen het sociaal en fysiek domein vindt voldoende tactisch overleg plaats tussen professionals van andere disciplines.		
8. Mijn collega's van andere disciplines en ik bespreken vaak verschillende strategieën om onze werkrelatie te verbeteren		
9. De huidige maatschappelijke vraagstukken vraagt van mij om meer samen te werken met andere domeinen en disciplines.		
10. Om beter samen te werken met anderen disciplines, moeten de doelen zo worden geformuleerd dat die		
11. Een meer samenhangende benadering van beleidsthema's biedt mij meer flexibiliteit om me met meer beleidsthema's bezig te houden.		
12. Vanuit mijn deskundigheid word ik bij verschillende beleidsthema's ingezet om overkoepelende taken gezamenlijk uit te voeren.		
13. Samenwerking met andere disciplines vraagt om flexibiliteit en adequaat kunnen communiceren en rekening houden met taken van andere disciplines.		
14. Een holistische visie draagt bij aan het creëren van een gezamenlijk eigenaarschap bij een integraal vraagstuk tussen het sociaal en fysiek domein		
15. Gezamenlijk eigenaarschap tussen het sociaal en fysiek domein vraagt van iedere betrokken discipline om een stukje rol- vervaging.		
16. Het vergroten van eigenaarschap tussen het sociaal en fysiek domein, zorgt voor meer gedragen besluiten die door andere disciplines worden begrepen.		
17. De huidige beleidsthema's binnen het sociaal en fysiek domein bieden mogelijkheden tot meer gezamenlijke activiteiten.		
18. Ik zie het thema gezonde stad als een thema waarin het sociaal en fysiek domein meer in kunnen samenwerken		
19. Er is voldoende beleidsafstemming tussen het sociaal en fysiek domein met andere disciplines.		
20. Het realiseren van beleidsintegratie binnen het sociaal en fysiek domein vraagt om meer tactisch en strategisch overleg.		
21. Bij het opstellen van een beleidsstuk wordt in de organisatie voldoende rekening gehouden met beleidsdocumenten van andere domeinen.		
22. Het evalueren van beleid gebeurt voldoende gezamenlijk met andere disciplines		
23. Tussen het sociaal en fysiek domein wordt op dezelfde manier naar een samenhangend vraagstuk gekeken en worden verschillen van inzichten besproken.		
24. Ik zie het als een deel van mijn professionele rol om met verschillende discipline-achtergronden samen te werken en te ondersteunen in hun rol.		
25. Tijdens het opstellen van een beleidsstuk houd ik rekening met samenhangende beleidsdocumenten van andere domeinen.		
26. Ik heb een goed beeld van welke bijdrage collega's van andere disciplines vanuit hun deskundigheid kunnen leveren in samenhangende beleidsthema's.		
27. Ik ben optimistisch over de mogelijkheden van mijn collega's van andere disciplines om samen te werken aan de gemeentelijke beleidsthema's.		
28. Collega's van andere disciplines zijn net zo gemotiveerd als ik om belemmeringen voor succesvolle samenwerking op te lossen.		
29. Ik heb voldoende beeld van de operationele uitvoering van beleid binnen het sociaal domein		
30. Ik heb voldoende beeld over de operationele uitvoering van beleid binnen het fysieke domein dat raakvlakken heeft met het sociaal		
31. Ik zie beleidsintegratie als een meerwaarde voor de ambtelijke organisatie		
32. Het integreren van beleidsthema's maakt mijn huidige taken complexer.		
33. Mijn collega's van andere disciplines doen voldoende moeite om een gezamenlijk werkklimaat te creëren binnen organisatie.		
34. Ik ben in staat om mijn werkzaamheden te verbinden met vraagstukken van andere domeinen.		
35. De huidige organisatiestructuur van sectoraal werken biedt mij te weinig ruimte en mogelijkheden om koppelingen te maken met andere beleidsthema's die daar om vragen		
36. De huidige werklust leidt tot minder samenwerking met andere disciplines van andere domeinen.		
37. Er is voldoende bestuurlijke steun om integraal samen te werken		
38. De werkwijze van domeinen sociaal en fysiek is bij samenwerking voldoende op elkaar afgestemd.		
39. Ik ervaar belemmeringen rondom de samenwerking met disciplines van andere domeinen		
40. Het managementteam biedt mogelijkheden om samenwerking te zoeken met disciplines van andere domeinen		

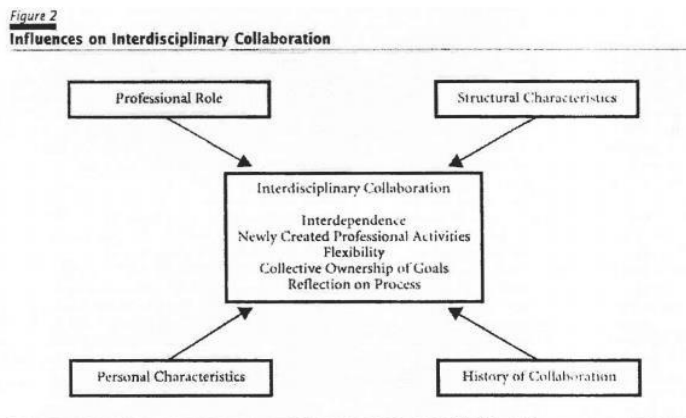
5 point likert scale: 1= helemaal niet mee eens 2= niet mee eens 3= neutraal 4= mee eens 5= helemaal mee eens

3.1.2 Conceptueel model

Variabelen

Het model van Bronstein (2003) bestaat uit vijf interne en vier externe afhankelijke variabelen die interdisciplinaire samenwerking meten. De vijf factoren zijn (1) onderlinge afhankelijkheid, (2) nieuw gecreëerde professionele activiteiten, (3) flexibiliteit, (4) gezamenlijk eigenaarschap van doelen en (5) reflectie op het proces. De aanwezigheid van deze componenten zou samenwerking ondersteunen, maar de afwezigheid van één element, zou volgens Bronstein (2003) interdisciplinaire samenwerking belemmeren.

Naast deze vijf interne factoren, onderscheidt Bronstein (2003) vier externe factoren die van invloed zijn op samenwerking. Deze factoren zijn (1) de professionele rol, (2) structurele kenmerken, (3) persoonlijke kenmerken en (4) een verleden van samenwerking.



Figuur: model Interdisciplinary collaboration (Bronstein 2003)

Controle variabelen

De controlevariabelen voor dit onderzoek bestond uit leeftijd (1), geslacht (2), functieachtergrond (3) en werkervaring (4). De controlevariabele leeftijd is onderverdeeld de categorieën: (18-25), (25-35), (35-45) en (45-65). Het variabele geslacht is onderverdeeld in de categorieën man (1), vrouw (2) en anders (3). Voor de controlevariabele functieachtergrond kunnen de respondenten kiezen uit het sociaal (1) of fysiek (2) domein. De controlevariabele werkervaring is onderverdeeld in de categorieën lopend van (1 tot 5 jaar), (5 tot 10 jaar), (10 tot 14 jaar) en (15 jaar of hoger).

3.1.3 Methodologie

Dit onderzoek is gestart met een literatuurstudie naar de betekenis van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie als afgeleide van sectoraal naar integraal beleid. Daarnaast zijn verkennende gesprekken met betrokken ambtenaren georganiseerd om de huidige organisatiestructuur en cultuur in kaart te brengen. Tevens zijn relevante beleidstukken opgevraagd die kunnen helpen bij het in kaart brengen beleidsthema's rondom gezondheid en ruimte en een gezonde fysieke leefomgeving. Na het voltooien van het literatuuronderzoek, het inlezen van relevante documenten en het analyseren van de enquête, dienen de resultaten van de enquête als respondentselectie voor de interviews. Er is gekozen voor een kwantitatieve survey, omdat via deze methode een grote sample (sociaal en fysiek domein) eenvoudig in kaart te brengen is in hoeverre respondenten werkzaamheden uitvoeren die invloed hebben op sociaal-ruimtelijke factoren in het kader van een gezonde fysieke leefomgeving. Daarnaast kunnen de resultaten op survey-vragen mogelijk leiden tot subgroepen die kan worden meegenomen tijdens de kwalitatieve onderzoeksmethode. Voor de kwalitatieve onderzoeksmethode zijn semigestructureerde diepte-interviews gehouden. De vragen hadden betrekking op de uitkomsten van de survey en de geselecteerde onderwerpen die voor kwalitatief onderzoek zijn geselecteerd uit het model van Bronstein (2003).

Zo bieden semigestructureerde diepte-interviews zowel hulpmiddelen om juist die informatie uit interviews te halen waar men naar op zoek is (validiteit) en biedt het de mogelijkheid dieper op de casus in te gaan (Spanjer, 2010). Dit heeft als doel om de verschillen en overeenkomsten tussen de respondenten te verklaren.

De combinatie ‘kwalitatief en kwantitatief’ is niet ‘nieuw’, zoals Tashakorrie en Teddlie (2003) in hun handboek voorstellen, maar een bekend onderzoeksdesign in sociaalwetenschappelijk onderzoek. Wanneer de kwalitatieve en kwantitatieve benadering tezamen adequaat en zinvol worden uitgevoerd, kan het leiden tot een meer volledig beeld van de werkelijkheid (Tashakorrie & Teddlie, 2003). Die werkelijkheid is niet alleen kenbaar doordat er veel kennis is over omvang of verschillen maar ook doordat er kennis is van de verschillende lagen en niveaus die ertoe leiden dat iets wordt (een organisatie, een afdeling) tot wat het is en hoe het functioneert.

3.1.4 Dataverzameling: Aanpak per onderzoeksvraag

In deze masterscriptie is de hoofdvraag beantwoord aan de hand van vier deelvragen. De geformuleerde onderzoeksvraag en deelvragen, waren aanleiding voor een empirisch en verklarend onderzoek. Bij de 1^e deelvraag (*Wat wordt in de wetenschappelijk literatuur verondersteld met interdisciplinaire samenwerking en integraal beleid en welke factoren spelen hierbij een rol in de samenwerking tussen professionals van verschillende disciplines?*) zijn na de literatuurstudie over onder andere beleidsintegratie, gezonde fysieke leefomgeving en interdisciplinaire samenwerking, de belangrijkste factoren samengevat die de variabelen interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie beïnvloeden. De literatuur die is gebuikt, werd opgehaald via Google Scholar en zoekmachines van de Universiteitsbibliotheek, LISA.

Bij de 2^e deelvraag (2) (*In welke mate wordt door professionals van het sociaal en fysiek domein buiten de eigen disciplines samengewerkt en in welke mate is dit aanwezig binnen de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie?*) is aan de hand van de IIC-index met behulp van een 5-point likert scale methode onder verschillende professionals van het sociaal en fysieke domein een survey opgesteld, die gaan over de mate van samenwerking tussen professionals van andere disciplines. De IIC-index had als doel om enerzijds een algemeen beeld weer te geven hoe en in welke mate professionals van het sociaal en fysiek domein, samenwerking tussen de domeinen ervaren. Anderzijds was het doel om te achterhalen welke onderdelen professionals van het sociaal en fysiek domein als meest belangrijk beschouwen bij interdisciplinaire samenwerking met andere disciplines in de organisatie.

Voor het beantwoorden van de 3^e deelvraag (*Welke mogelijkheden en belemmeringen dienen zich aan bij professionals van het sociaal en fysiek domein bij interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie?*) wordt aan de hand van de uitkomsten van de IIC index resultaten van de 2^e deelvraag, gebruik gemaakt van semigestructureerde diepte-interviews om dieper in te gaan op de mogelijkheden van interdisciplinaire samenwerking tussen professionals van het sociaal en fysiek domein en hoe dit kan worden vormgegeven. Aan de hand van een semigestructureerde vragenlijst, is doorgevraagd naar de achterliggende percepties van beleidsintegratie en welke belemmeringen zich kunnen aandienen in de samenwerking.

De 4^e en laatste deelvraag (*In hoeverre komen de vijf kernmerken van een interdisciplinaire samenwerking (Bronstein, 2003) terug in de visie en ervaringen van professionals van het sociaal en fysiek domein?*) kijkt naar de toepassing van het interdisciplinaire samenwerkingsmodel van Bronstein, (2003) ten opzichte van de resultaten uit de vorige onderzoeksvragen voor ontwikkelen en organiseren van interdisciplinaire samenwerking. Het doel van deze laatste deelvraag, is om een terugblik te werpen in de theorie van Bronstein in hoeverre de uitkomsten de resultaten aansluiten in de geest van interdisciplinaire samenwerking. De uitkomsten bieden hierin een belangrijke maat voor het ontwikkelen van een instrumentarium voor interdisciplinaire samenwerking.

3.1.5 Data-analyse

Voor elk van de sub-vragen, worden de verzamelde gegevens op een andere manier geanalyseerd. De eerste conceptuele deelvraag over de betekenis en beïnvloedende factoren van de concepten interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie, wordt beantwoord via literatuuronderzoek. Vervolgens wordt een conclusie gemaakt waarin de belangrijkste factoren die invloed hebben op interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie worden beschreven.

Om de tweede deelvraag te beantwoorden, wat betrekking heeft op individuele ervaring van samenwerking met andere disciplines, is een survey uitgezet bestaande uit een index van 40 stellingen onder professionals van het sociaal en fysiek domein waarbij de interne factoren van interdisciplinaire samenwerking worden meegenomen in de survey. Om erachter te komen in welke factoren de factoren wel of niet aanwezig zijn binnen de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking, worden de modus en de mediaan van de antwoorden op de survey-vragen berekend. Antwoorden op Survey-vragen bestaan uit een 5-puntenschaal en variëren van: (1) *helemaal niet mee eens*, (2) *niet mee eens*, (3) *neutraal*, (4) *mee eens* en (5) *helemaal mee eens*. Hierbij wordt gekeken naar de modus en mediaan van verschillende Survey-vragen. Wanneer binnen de index een stelling hoog scoort met een antwoord eens of helemaal mee eens, kan afhankelijk van de vraagstelling, inzicht worden verkregen in hoeverre aspecten van samenwerking wel of niet aanwezig zijn, waarbij tevens de verschillen in antwoorden tussen het sociaal en fysiek domein geanalyseerd kunnen worden.

Voor het beantwoorden van de derde en vierde deelvraag, is gebruik gemaakt van een semigestructureerde interviewmethode. Bij deze methode kan een open minded interview tot stand komen waarbij ruimte is voor andere opvattingen, naast de geformuleerde vragen. Op deze manier kan meer achterliggende percepties worden onderzocht tijdens het interviewen van respondenten omdat veel ruimte voor eigen inbreng en invulling van de respondenten plaatsvindt. De interviewvragen waren algemeen geformuleerd, wat de respondenten stimuleert om de vragen op een eigen manier te interpreteren en naar eigen inzicht te beantwoorden.

Omdat de interviewvragen semigestructureerd waren, betekent dat de onderwerpen voor het interview van tevoren zijn vastgelegd op basis van de resultaten van de survey. Een voordeel van deze methode is dat alle respondenten over dezelfde onderwerpen worden ondervraagd, zodat antwoorden met elkaar kunnen worden vergeleken. Ter introductie van de respondent zijn de interviews gestart met enkele contextuele en achtergrondvragen over functie, werkervaring, dagelijkse werkzaamheden, beleidsintegratie en een beschrijving van interdisciplinaire samenwerking. Vanwege het verwachte aantal geïnterviewden (N=10), zullen de resultaten worden geanalyseerd aan de hand van een coderingsanalyse. Coderen kan in drie fasen (Boeije, 2005). Bij het open coderen worden de resultaten van de interviews gelezen en ingedeeld in fragmenten. Vervolgens kan na open coderen, axiaal worden gecodeerd, waarbij codes gecategoriseerd worden (Boeije, 2005). Er wordt gekeken naar de samenhang en verschillen tussen codes om categorieën te vormen. In deze fase kan een codeboom worden gehanteerd waarbij hoofdcodes en sub-codes onderscheiden zijn op basis van de betekenis van de data. Tenslotte kan de data van de interviews selectief worden gecategoriseerd. In deze fase kan worden gekeken naar relaties en verbanden tussen de categorieën (Boeije, 2005).

3.1.6 Populatie en sampling

Zoals hierboven vermeld waren de respondenten bij de survey professionals binnen de ambtelijke organisatie van de gemeente Hengelo. De keuze voor de ambtelijke organisatie van de gemeente Hengelo is in dit onderzoek zodanig afgebakend dat het a; professionals van de ambtelijke organisaties betreffen die binnen het sociaal en fysiek domein werkzaam zijn en betrokken zijn bij gezondheid en ruimte en b; het mogelijk is om het onderzoek uit te voeren binnen de gestelde tijdsaders. De professionals van de ambtelijke organisatie zijn op verschillende manieren geworven om deel te nemen.

Hierbij is er hoofdzakelijk sprake van non-probability sampling, een niet-probabilistisch steekproef. Dit houdt in dat niet alle professionals van de ambtelijke organisatie van de gemeente Hengelo een gelijke kans hebben om geselecteerd te worden. Professionals die werkzaam zijn binnen het sociaal en fysiek domein én zich bezighouden met sociale en fysieke factoren die invloed heeft op de leefomgeving en gezondheid van burgers hebben een bovengemiddelde kans om mee te kunnen doen. Daarnaast maakten professionals die indirect betrokken zijn bij gezondheid en leefomgeving, een grote kans om deel te nemen aan het onderzoek. Er vond een simple random sample plaats tussen professionals van het sociaal en fysiek domein. Daarnaast is er een groep die vanuit het sociaal en fysiek domein wordt geadviseerd deel te nemen aan het onderzoek. Dit gebeurde via het sectorhoofd of managementteam van het sociaal en fysiek domein.

3.1.7 Betrouwbaarheid

Tot slot is gekeken naar de validiteit en betrouwbaarheid van de metingen die zullen worden uitgevoerd behandeld. De mate van betrouwbaarheid verwijst naar de nauwkeurigheid en consistentie van metingen (Van Thiel, S. 2014). Als het onderzoek herhaald zou worden bij een andere gemeente, zou dit moeten kunnen leiden tot dezelfde uitkomsten. De betrouwbaarheid is in dit onderzoek mogelijk gemaakt door de operationalisering van het wetenschappelijke model van Bronstein (2003), die in veel onderzoeken zijn gebruikt. Hiermee kan het onderzoek ook door een andere onderzoeker herhaald of verder uitgewerkt worden. De betrouwbaarheid kan negatief worden beïnvloed wanneer kwantitatieve bevindingen een te lage respons hebben (Van Zwieten & Willems, 2004). Deze lage respons kan afbreuk doen aan de generaliseerbaarheid van het onderzoek en daarmee aan de betrouwbaarheid ervan. Het voorkomen van deze lage respons kan positief worden beïnvloed door het garanderen van de anonimiteit van de respondenten. Hiermee kan voorkomen worden dat sociaal wenselijke antwoorden worden gegeven bij het afnemen van enquêtes door de anonimiteit van de respondenten te borgen. Hierdoor kunnen de vragen naar waarheid worden ingevuld (Van Thiel, S. 2014).

De interviews voor dit onderzoek waren semigestructureerd van aard. Dit betekent dat voor aanvang van de interviews onderwerpen op papier zijn gezet.. In het interview zullen de variabelen voornamelijk betrekking hebben op de interne en externe factoren van interdisciplinaire samenwerking. Deze factoren hebben betrekking op: onderlinge afhankelijkheid nieuw gecreëerde activiteiten, professionele activiteiten, flexibiliteit, gezamenlijk eigenaarschap reflectie op het proces, professionele rol, structurele kenmerken, persoonlijke kenmerken en het verleden van samenwerking. Daarnaast zijn een aantal vragen specifiek gericht op de beleidsintegratie-theorie. De interviewvragen zijn vooraf worden getest met een willekeurig personen. Onduidelijkheden kunnen hierdoor naar aanleiding van feedback worden aangepast. Voor het benaderen van de respondenten wordt aan de respondenten duidelijk gemaakt dat de anonimiteit van de interviews gewaarborgd blijft.

3.1.8 Validiteit content validiteit

Validiteit kan worden onderverdeeld in interne en externe validiteit. Het begrip validiteit verwijst naar de aan- of afwezigheid van systematische vertekeningen (Van Zwieten & Willems, 2004). Interne validiteit wordt opgevat als de mate waarin de methoden en technieken van onderzoek ervoor zorgen dat de resultaten ook het beoogde verschijnsel betreffen. Met interne validiteit wordt ook wel de vraag gesteld: Is inderdaad datgene onderzocht wat voorafgaand beoogd werd? Interne validiteit houdt zich in dit geval bezig met de ‘dekking’ van het onderzoek. Er is sprake van een hoge interne validiteit wanneer het onderzoeksdesign voldoende aspecten van het onderzoeksonderwerp belichten. Onderzoek naar interdisciplinaire samenwerking op basis van de theorie van Bronstein, dienen met de juiste methoden te worden aangepakt om daadwerkelijk interdisciplinaire samenwerking te onderzoeken.

Aan de hand van de 5 point likert-scale methode toe te passen en de diepte-interview vragen op de onderdelen van de theorie van Bronstein (2003) is geprobeerd de interne validiteit te waarborgen. Met externe validiteit wordt bedoeld op de mate van generaliseerbaarheid of verplaatsbaarheid van onderzoeksconclusies naar andere personen, situaties, verschijnselen en tijdstippen dan die van het onderzoek (Van Zwieten & Willems, 2004). Hoewel dit onderzoek zich nu alleen richt op de ambtelijke

organisatie van de gemeente Hengelo, biedt dit onderzoek een mogelijkheid om de theorie van Bronstein (2003) op interdisciplinaire samenwerking binnen het sociaal en fysiek domein te vergelijken met andere ambtelijke organisaties. Door de koppeling met de Omgevingswet en integrale samenwerking als een van de belangrijkste voorwaarde wordt gezien om binnen de Omgevingswet te slagen als gemeente, heeft dit als gevolg dat dit onderzoek toepasbaar is op andere gemeentelijke organisaties die meer integraal willen werken.

4. Resultatenbeschrijving

4.1.1 Resultaten onderzoeksvraag 1

Voor het beantwoorden van onderzoeksvraag 1 is in de wetenschappelijk literatuur gekeken naar belangrijke factoren van beleidsintegratie en interdisciplinaire samenwerking. Dit leidde tot de volgende resultaten:

Interdisciplinaire samenwerking

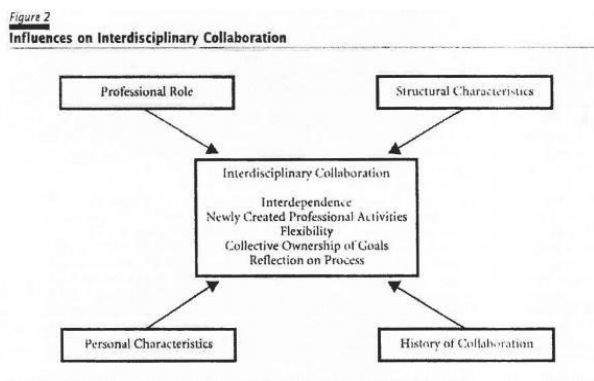
Uit de wetenschappelijke artikelen is naar voren gekomen dat interdisciplinair samenwerken uitgaat van een samenwerkingsproces waarin leden van verschillende disciplines werken aan een gezamenlijk doel (Bronstein, 2003), het hanteren van een gemeenschappelijke taal, die voor alle betrokkenen toegankelijk en begrijpelijk is. De betrokken professionals leveren dan een stukje van hun eigen rol in voor een gezamenlijk doel (Bronstein, 2003). Uit de literatuur bleek dat in interdisciplinair samenwerken de teams meer werken vanuit een gezamenlijk doel terwijl bij vormen zoals multidisciplinair samenwerken meer onafhankelijk van elkaar gewerkt wordt (D'Amour, et al., 2005). Interdisciplinaire samenwerking heeft veel kenmerken van multidisciplinaire samenwerking, maar is nog een sterkere vorm ten opzichte van multidisciplinaire samenwerking. Bij interdisciplinaire samenwerking komt men los van de eigen discipline. Men houdt niet vast aan de eigen discipline of het vakgebied, maar creëert een tussenpositie (Stevens, 2013). Onderzoek naar interdisciplinaire samenwerking tussen 2 domeinen kan helpen bij het identificeren van gebieden waar verbeterde samenwerking kan plaatsvinden. Uiteindelijk kan het helpen bij het beantwoorden van de belangrijkste vragen over hoe, wanneer en of interdisciplinaire samenwerking leidt tot betere resultaten voor klanten, in dit geval burgers (Bronstein, 2003). Er zijn 2 instrumenten die bijdragen aan het ontwikkelen en in kaart brengen hoe interdisciplinaire samenwerking aanwezig is of ontwikkeld kan worden. Uit diverse wetenschappelijke artikelen is er gebruikt gemaakt van het theoretisch samenwerkingsmodel en de IIC-index van Bronstein, (2003).

Het theoretisch samenwerkingsmodel van Bronstein (2003)

Interdisciplinaire samenwerking bestaat uit vijf interne factoren die interdisciplinaire samenwerking tussen het sociaal domein en andere professionals kunnen verklaren (Bronstein 2003). Deze vijf factoren bevatten: *wederzijdse afhankelijkheid, nieuw gecreëerde professionele activiteiten, flexibiliteit, collectief eigendom van doelen en reflectie op het proces*. Verder gaat het theoretisch samenwerkingsmodel uit van 4 externe variabelen die van invloed zijn op interdisciplinaire samenwerking. De 4 externe factoren hebben betrekking op *professionele rol, structurele kenmerken, persoonlijke kenmerken en de geschiedenis van samenwerking*.

IIC-index

De IIC-index (index For interdisciplinary collaboration) is een kader en instrument dat door Bronstein (2003) is ontwikkeld vanuit vier theoretische perspectieven. Deze perspectieven bestaan uit een multidisciplinaire theorie van samenwerking, integratie van diensten, roltheorie en ecologische systeemtheorie. De index gaat uit van onderlinge afhankelijkheid om geïdentificeerde doelen te bereiken en nieuwe professionele activiteiten om dat te bereiken zou niet mogelijk zijn zonder andere leden.



Het succes van de interacties vereist volgens Bronstein (2003), een hoge mate van flexibiliteit, waarbij traditionele rollen worden vervaagd op basis van de teamidentiteit en kennis, en het collectief eigendom van doelen, in dit onderzoek valt dit onder de naam ‘eigenaarschap’. Interdisciplinaire samenwerking vereist daarnaast reflectie op het samenwerkingsproces door leden van het team. Dit gebeurt wanneer leden evalueren over resultaten van hun inspanningen. Bronstein (2003), heeft de IIC-index ontwikkeld als instrument om de perceptie en mate van samenwerking te meten en maakt hierbij gebruik van een operationalisatie in de vorm van 5point likert scale vragenlijst met stellingen die opgedeeld zijn in schaalindicatoren die gaan over samenwerking. Hiervoor worden de gemiddelden (m) en standaarddeviaties (sd) berekend. De resultaten van deze data geeft een overzicht waarbij er sprake kan zijn van een hoog van laag niveau van interdisciplinaire samenwerking tussen twee domeinen.

Beleidsintegratie

Bij integrale beleidsvoering worden sectorgrenzen overschreden en er worden bruggen geslagen. Dit, met het oog op een (meer) integraal beleid. Het doel hiervan is het integreren van die aspecten van de beleidsvoering die het best kunnen worden samengevoegd (Wayenberg, 2005). Andere auteurs geven volgens Wayenberg (2005) andere definities van wat integraal beleid inhoudt. Integrale beleidsvoering wordt namelijk ook gezien als het onderling afstemmen van beleid in diverse sectoren (Wayenberg, 2005). Argumenten voor beleidsintegratie uit de wetenschappelijke literatuur komen voort uit hetgeen dat gemeenten binnen verschillende ambtelijke sectoren vaak als beleidskokers langs elkaar wordt gewerkt. Er wordt volgens Donkers, van Willigen, Jongbloed & Slooten (2001) nog te veel bilateraal tussen sectoren, koker voor koker geregeld. Voor het doorbreken deze vormen van verkokering, moeten sectorale projecten meer samenhangende projecten worden. Dit moet leiden tot meer samengestelde overlegstructuren waarin veel kokers en organisaties vertegenwoordigd zijn (Donkers et al, 2001).

Hierbij zou volgens Priemus, (2000) en Donkers et al., (2001) beleidsintegratie op gemeentelijk niveau het gemakkelijkst worden gerealiseerd op wijkniveau, omdat betrokkenen in de wijk het gemakkelijkst kunnen worden gemobiliseerd en omdat de fysieke, sociale en economische pijlers daar vanzelf bij elkaar komen. Tijdens beleidsintegratie kunnen zich twee benaderingen voor doen. Tijdens de *eerste benadering* gaat het om het vinden van onderlinge afhankelijkheden en een gedeelde frame van het probleem tussen verschillende beleidssectoren te creëren en deze vervolgens te coördineren (Jale Tosun & Achim Lang, 2017). De *tweede benadering* om beleidsintegratie te realiseren is meestal door middel van specifieke beleidsinstrumenten te implementeren die eerder procedureel dan inhoudelijk van aard zijn (Tosun & Achim Lang: 2017 Peters, B. G. 2015). Omdat beleidsintegratie niet iets statisch is maar verschillende stadia van meer of minder integratie kent, kan volgens Candel & Biesbroek, (2016) tijdens vormen van beleidsintegratie naar vier dimensies worden gekeken: het ‘framen’ van een beleidsprobleem als sector-overschrijdend, de betrokkenheid van en interactie tussen meerdere beleidssubsystemen of beleidssectoren, de aanwezigheid van integrale en samenhangende beleidsdoelen en een coherente mix aan beleidsinstrumenten.

De dimensies kunnen zich tijdens het proces van beleidsintegratie onafhankelijk van elkaar door de tijd bewegen, zowel richting toenemende als afnemende mate van integratie (Candel en Biesbroek 2016). Beleidsintegratie onderscheidt zich onder andere ook van horizontaal en verticaal karakter. Bruyninckx en Bachus (2001), benadrukken vormen van verticale en horizontale beleidsintegratie waarbij de auteurs stellen dat *verticale integratie* duidt op een beter integratie van de verschillende beleidsniveaus en *horizontale integratie* op de verschillende bestuursdomeinen. Andere principes die Bruyninckx en Bachus (2001) benadrukken bij integratie van verschillende domeinen, zijn onder andere het streven naar een betere coherentie van getroffen maatregelen, duidelijke langere termijnplanning die als integrerend kader kan dienen, permanente evaluatie en bijsturing van het gevoerde beleid en van de beleidsplannen.

Conclusie

Uit literatuuronderzoek kwam naar voren dat binnen de theorieën van gezondheid en een gezonde fysieke leefomgeving sociale en fysieke factoren elkaar beïnvloeden. Volgens het RIVM, (2015) kan de gezonde fysieke leefomgeving dan ook worden gezien als een integraal beleidsveld van verschillende beleidssectoren. Een goed ingerichte fysieke leefomgeving draagt bij aan sociale factoren en het effectief benutten van de fysieke leefomgeving leidt tot grotere maatschappelijke effecten (Mackenbach et al., 2014). De theorieën sluiten hiermee nauw een met de door de Omgevingswet geformuleerde maatschappelijke doelstellingen en de gezondheidsagenda 2020-2024.

De theorieën van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie gaven een beeld van de factoren die aanwezig dienen te zijn om te spreken van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie. Met het inzichtelijk maken van de twee theorieën, is gekomen tot een onderzoeksmethode die nauw aansluit bij de onderzoeksmethode van Bronstein (2007), waarbij zowel het theoretisch samenwerkingsmodel als de IIC-index is toegepast binnen dit onderzoek. Bij de volgende onderzoeksvragen zijn de onderdelen op basis van het theoretisch kader van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie toegepast binnen de IIC-index in 2^e onderzoeksvraag 2 en zijn de onderdelen gebruikt tijdens de semigestructureerde diepte-interviews in onderzoeksvraag 3.

4.1.2 Resultaten onderzoeksvraag 2

Achtergrondgegevens respondenten:

Het aantal respondenten die hebben deelgenomen aan de survey, bestond uit N=44. Van deze 44 respondenten heeft uiteindelijk 95% de vragenlijst volledig ingevuld. In de survey waren vragen opgenomen zoals geslacht, leeftijd en aantal jaren dat de ambtenaar in dienst is. Uit de achtergrondinformatie van de deelnemers is gebleken dat van het totale aantal professionals van het fysieke domein (N=32) 59,4% man is. Daarnaast bleek dat van de overige deelnemers van het fysieke domein 34,4% vrouw is en 6,3% heeft overig ingevuld. Van de geselecteerde leeftijdscategorieën, bestond zowel tussen de leeftijdscategorie (35 – 45) en (45 – 55) 30% en slechts 9,4% uit de leeftijdscategorie (25-35). Dit is ook terug te zien in het aantal jaren werkervaring. Zo heeft namelijk 78,1% van de respondenten van het fysiek domein, 25 jaar werkervaring, 15,6% 10 tot 15 jaar werkervaring en 6,3% 5 tot 10 jaar werkervaring. Het overige aantal respondenten (N=12) bestond uit professionals van het sociaal domein. Uit deze achtergrondgegevens bleek dat het aantal respondenten dat man is, 16,7%. Het aantal vrouwen ligt hier met een percentage van 83% een stuk hoger.

Kijkend naar de geselecteerde leeftijdscategorieën bij het sociaal domein, is dit gevarieerder dan het fysiek domein. Zo bleek dat 41% een leeftijd heeft boven de 55+, 25% een leeftijd heeft tussen (45 – 55), en zowel de leeftijdscategorie (35 – 45) en (25 - 35) een percentage heeft van 16,7%. Ongeveer 75% van de respondenten bij het sociaal domein heeft een aantal jaren werkervaring van 15 jaar of hoger. De overige percentages met allen 8,3% lagen tussen de (5 -10) en 10 – 5) jaar werkervaring.

Om antwoord te kunnen geven op de tweede onderzoeksvraag (*In welke mate wordt door professionals van het sociaal en fysiek domein buiten de eigen disciplines samengewerkt en in welke mate is dit aanwezig binnen de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie?*) is gebruik gemaakt van de resultaten uit de IIC-index. De resultaten van de IIC-index gaven een overzicht van de gemiddelden uit de survey en de standaarddeviaties. Bij het analyseren van de resultaten, is gekeken naar de hoogste en laagste gemiddelden per type schaalindex.

Voor de IIC index is een normstelling gehanteerd: Gemiddelden lager dan 2.50 of *lager*= significant laag en gemiddelden hoger dan 3.50 of *hoger*= significant hoog. De normstelling gaf op deze manier beter inzicht in bij welke schalen van de IIC-index binnen het sociaal en fysiek domein mogelijk als belangrijk wordt gezien bij interdisciplinaire samenwerking en in welke mate onderdelen van interdisciplinaire samenwerking wel of niet aanwezig zijn tussen het sociaal en fysiek domein. Het gehele overzicht van de IIC-index is opgenomen in de bijlage. Voor de betrouwbaarheid zijn bij de index van het sociaal en fysiek domein, dezelfde indicatoren gebruikt.

Cronbachs Alfa

Voor dit onderzoek is gebruikt gemaakt van een IIC-index van 40 stellingen die zijn geoperationaliseerd in sub-schalen. De schalen zijn indicatoren die de mate van samenwerking, overeenkomsten en verschillen tussen beide groepen kunnen meten door middel van een 5 point likert scale survey. Deelnemers van de survey konden in de survey kiezen tussen de schalen: 1= helemaal niet mee eens, 2=niet mee eens, 3=neutraal, 4=mee eens, en 5=helemaal mee eens. De IIC-index wat bestond uit in totaal 40 items, is verdeeld over de indicatoren van interdisciplinaire samenwerking. De items waren als volgt ingedeeld:

<i>Items</i>	<i>Schaalindex</i>
Onderlinge Afhankelijkheid	1 - 8
Wederzijdse afhankelijkheid	9 - 10
Flexibiliteit	11 - 13
Gezamenlijk eigenaarschap	14 - 16
Nieuw gecreëerde activiteiten	17 - 18
Beleidsintegratie	18 - 21
Reflectie op het proces	22 - 23
Professionele rol	24 - 27
Persoonlijke houding m.b.t karakteristieken	28 - 34
Structurele factoren	35 – 40

De Cronbachs' Alpha waarmee de betrouwbaarheid van de gehele index kan worden gemeten en de sub-schalen, had een waarde van .770 op basis van n=40 items. De geselecteerde sub-schalen 'mate van onderlinge samenwerking' had een waarde van .715, 'mate van eigenaarschap' een waarde van .538 'nieuw gecreëerde activiteiten' een waarde van .566, 'mate van beleidsintegratie' een waarde van .523, 'mate van reflecties' een waarde van .610, 'professionele rol' een waarde van .447, 'houding m.b.t samenwerking' een waarde van .705, en 'mate van structurele factoren' een waarde van .686.

In het onderstaande schema bevonden zich de gemiddelden van het sociaal N=12 en fysiek N=32 domein op de onderdelen van de IIC-index en het totaal gemiddelde N=42 van de index. Op de volgende pagina wordt verder ingegaan op de resultaten van de gemiddelden en de rol van de specifieke items per schaal-index.

Schaal-items	Mean: Sociaal N=12	Mean: Fysiek N=32	Total Mean: N=44	Total SD N=44
Onderlinge samenwerking	2.4167	2.5273	2.4972	.481
Wederzijdse afhankelijkheid	3.9167	4.1719	4.1023	.652
Flexibiliteit	3.5278	3.6771	3.6364	.491
Gezamenlijk eigenaarschap	2.4545	2.6771	2.6202	.413
Nieuw gecreëerde activiteiten	3.8333	3.8438	3.8409	.491
Beleidsintegratie	2.2500	2.5833	2.4924	.351
Reflectie op het proces	2.5471	2.1875	2.2841	.660
Professionele rol	3.4583	3.6016	3.5625	.366
Persoonlijke houding	3.1071	3.1027	3.1039	.343
Structurele factoren	2.8611	2.7135	2.7538	.571

Onderlinge samenwerking

Uit de gemiddelde resultaten is gebleken dat de waarde onderlinge samenwerking onder het gemiddelde is gescoord tussen het sociaal en fysiek domein. De gemiddelde waarde van onderlinge samenwerking lag op dit moment namelijk op 2.49. Tussen de domeinen sociaal en fysiek bevonden zich verschillen in de gemiddelde waarde van samenwerking. Zo bleek dat het fysiek domein met een waarde van 2.53 een hoger gemiddelde heeft dan het sociaal domein met een gemiddelde waarde van 2.42. Hiermee scoorde het sociaal domein zelfs onder de norm van 2.50 wat binnen dit onderzoek als significant laag kan worden beschouwd. Het fysiek domein leek met een gemiddelde van 2.53 iets boven de normstelling van 2.50 te scoren wat betekent dat de waarde als significant laag kan worden beschouwd. Bij de items van schaalindex onderlinge samenwerking, waarbij 8 items zijn geformuleerd zijn dan ook verschillen terug te zien in de laagste scores die zijn behaald tussen het sociaal en fysiek domein. De IIC-index toonde aan dat bij **stelling 3** (*Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de deskundigheid van andere disciplines*) het laagst is gescoord bij het sociaal domein. Zo was bij het sociaal domein een gemiddelde van 2.25 met als standaarddeviatie .622 gescoord en bij het fysiek domein een gemiddelde van 2.44 met .644 als standaarddeviatie. Beide standaarddeviaties bleken niet hoog. Het tabel laat namelijk zien dat er spreiding is geweest in de waarden binnen de domeinen. Zo heeft overgrote meerderheid de respondenten van het fysiek domein (66%) en het sociaal domein (58%, waarde 2 gekozen. Na waarde 2 heeft 25% van de respondenten van het fysiek domein waarde 3 gekozen en bij het sociaal domein met 33% waarde 3. De overige percentages van beide domeinen lagen bij waarde 4 bij het fysieke domein en 1 bij het sociaal domein.

@.3 Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de deskundigheid van

		andere disciplines.			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	21	65,6	65,6	65,6
	3	8	25,0	25,0	90,6
	4	3	9,4	9,4	100,0
	Total	32	100,0	100,0	

@3. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de deskundigheid van

		andere disciplines.			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	8,3	8,3	8,3
	2	7	58,3	58,3	66,7
	3	4	33,3	33,3	100,0
	Total	12	100,0	100,0	

Bij het fysiek domein bevond zich bij **stelling 8** (*Mijn collega's van andere disciplines en ik bespreken vaak verschillende strategieën om onze werkrelatie te verbeteren*) de laagste score. De laagste gemiddelde score bij het fysiek domein was hier 2.41 ten opzichte van het sociaal domein, met een gemiddelde van 2.42 en .756/.996 als standaarddeviatie. De standaarddeviaties waren bij item een stuk hoger waaruit mogelijk blijkt dat zowel tussen als binnen de domeinen verschillend wordt aangekeken binnen dit items van onderlinge samenwerking.

Als wordt gekeken naar de **hoogste scores** binnen dit item, bleken er overeenkomsten **tussen** het sociaal en fysiek domein in de gemiddelden. Zo bleek dat de hoogste score binnen het sociaal en fysiek domein bij **stelling 1** ligt, wat betrekking heeft op (*Er kan meer gebruik worden gemaakt van de deskundigheid van andere disciplines voor het realiseren van beleidsdoelen*). Bij het sociaal domein bleek een gemiddelde van 3.92 en fysiek 4.09, met .515 en .963 als standaarddeviatie. Opvallend is dat **binnen** het fysiek domein veel verschil aanwezig is in de keuze van waarden. Dit was onder andere te zien in de standaarddeviaties. In dit geval hadden 26 van de 32 respondenten bij dit item namelijk een waarde tussen de 2,3 4 en 5 terwijl bij het sociaal domein 9 van de twaalf respondenten voornamelijk waarde 4 hebben gekozen. Daarnaast bleek dat de overige gemiddelde scores tussen het sociaal en fysiek bij de schaalindex onderlinge samenwerking onder de 2.90 te liggen. Omdat de vragen voornamelijk betrekking hadden in hoeverre onderdelen van onderlinge samenwerking aanwezig is, bleek op dit onderdeel een gedeelde waarde te zijn in de mate van onderlinge samenwerking.

Wederzijdse afhankelijkheid

De gemiddelde resultaten binnen deze schaal-index toonde aan dat er hoog werd gescoord op de waarde wederzijdse afhankelijkheid en mogelijk als belangrijk component wordt gezien bij samenwerking. Zo was de gemiddelde totale waarde van 4.1 ruim boven de norm van 3.50. Het fysiek domein heeft met 4.1 ten opzichte van sociaal, 3.9 een hoger gemiddelde. Omdat de waarden veel bij elkaar lagen, kon er worden gesproken over een gedeelde visie van wederzijdse afhankelijkheid tussen de domeinen. Hoewel er binnen tussen de domeinen een gedeelde waarde ligt bij wederzijdse afhankelijkheid, was er een verschil hoe dit binnen de domeinen speelt. Zo is bij **stelling 9** (*De huidige maatschappelijke vraagstukken vraagt van mij om meer samen te werken met andere domeinen en disciplines*) bij het fysiek domein een gemiddelde van 4.09 en bij het sociaal domein 4.08 met .963/.289 als standaarddeviatie. Hoewel de gemiddelde waarden van beide domeinen een gedeelde waarde liet zien van wederzijdse afhankelijkheid, lagen de waarden binnen de domeinen uit elkaar. Zo was bij het fysiek domein voornamelijk waarde 5 (38%) en 4 (50%) gekozen en bij het sociaal domein met 91% van de respondenten voornamelijk waarde 4 gekozen.

@9. De huidige maatschappelijke vraagstukken vragen van mij om

meer samen te werken met disciplines van andere domeinen.				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 2	4	12,5	12,5	12,5
3	1	3,1	3,1	15,6
4	15	46,9	46,9	62,5
5	12	37,5	37,5	100,0
Total	32	100,0	100,0	

@9. De huidige maatschappelijke vraagstukken vragen van mij om meer

samen te werken met disciplines van andere domeinen				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 4	11	91,7	91,7	91,7
5	1	8,3	8,3	100,0
Total	12	100,0	100,0	

Bij **stelling 10** (*Om beter samen te werken met anderen disciplines, moeten de doelen zo worden geformuleerd dat die begrepen worden door andere.*) was het gemiddelde van het fysiek domein nog zelfs een stuk hoger, namelijk 4.25 ten opzichte van het sociaal domein, met een gemiddelde van 3.75. Binnen dit item waren ongeveer 82% van de respondenten bij fysiek minimaal 4 (eens) o5 (helemaal mee eens) hebben gescoord. Bij het sociaal domein lag de waarde voornamelijk op 4 (mee eens) met 75% van de respondenten. Zoals verwacht betekent dit dan ook een hogere standaarddeviatie van het fysiek domein (.762) ten opzichte van het sociaal domein (.542) waarbij de spreiding van waarden bij het fysiek domein een stuk hoger lag dan het sociaal domein.

Flexibiliteit

Uit de gemiddelde resultaten van de schaalindex flexibiliteit, bleek met de afzonderlijke waarden van de domeinen sociaal (3.52) en fysiek (3.67), een gedeelde waarde te zijn onder de items van flexibiliteit. Beide gemiddelden zaten hier boven de norm 3.50. Bij de stellingen die voornamelijk betrekking had op wat in de samenwerking bijdraagt aan flexibiliteit, bleek dat bij beide domeinen geen scores lager dan 2.50 te zijn. Van de 3 items, uit de schaalindex flexibiliteit, blijken 2 items, **stelling 11 en 13**, hoger dan 3.50 te zijn, wat betekent dat zowel sociaal als fysiek het eens zijn over de items van flexibiliteit. Zo was bij **stelling 11** (*Een meer samenhangende benadering van beleidsthema's biedt mij meer flexibiliteit om me met meer beleidsthema's bezig te houden*) gemiddelden waarden van 3.67 bij het sociaal en 3.53 bij fysiek gescoord. Sociaal domein leek met deze hogere score ten opzichte van het fysiek domein, iets meer de nadruk te leggen op de samenhangende benadering van beleidsthema's. Bij **stelling 13** (*Samenwerking met andere disciplines vraagt om flexibiliteit en adequaat kunnen communiceren en rekening houden met taken van andere disciplines*) was de situatie omgekeerd. Uit de gemiddelden van het fysiek (4.28) en sociaal (4.08) bleek dat bij deze stelling fysiek voornamelijk hierop de nadruk leek te leggen bij flexibiliteit.

De standaarddeviaties bij beide domeinen lagen bij stelling 13 een stuk lager, namelijk bij het sociaal domein .289 en fysiek domein .634 als standaarddeviatie. Bij stelling 11 lag dit echter een stuk hoger met bij het sociaal domein .651 en bij het fysiek domein .983.

@11. Een meer samenhangende benadering van beleidsthema's

biedt mij meer flexibiliteit om me met meer beleidsthema's bezig te

		houden.		Cumulative	
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	1	1	3,1	3,1	3,1
	2	3	9,4	9,4	12,5
	3	11	34,4	34,4	46,9
	4	12	37,5	37,5	84,4
	5	5	15,6	15,6	100,0
Total		32	100,0	100,0	

@11. Een meer samenhangende benadering van beleidsthema's biedt

mij meer flexibiliteit om me met meer beleidsthema's bezig te houden.

				Cumulative	
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	2	1	8,3	8,3	8,3
	3	2	16,7	16,7	25,0
	4	9	75,0	75,0	100,0
Total		12	100,0	100,0	

Links in de bovenstaande tabel as een spreiding te zien binnen het fysiek domein ten opzichte van het sociaal domein. Dit betekent dat binnen de schaal-index van flexibiliteit, meer verschil zit in waarden binnen het fysiek dan het sociaal domein.

Gezamenlijk eigenaarschap

Het totale gemiddelde van de schaal-index gezamenlijk eigenaarschap, bleek op dit moment niet hoog te liggen. De waarden waren bij items 14 en 16 omgedraaid om erachter te komen in hoeverre dit aanwezig is. De totale gemiddelde waarde lag hier namelijk op slechts op 2.6, waarbij kon worden geconcludeerd dat de huidige mate van gezamenlijk eigenaarschap te weinig aanwezig was tussen de domeinen.

Uit **stelling 14** (Een holistische visie draagt bij aan het creëren van een gezamenlijk eigenaarschap bij een integraal vraagstuk tussen het sociaal en fysiek domein) bleek dat bij beide domeinen een holistische visie als een belangrijk element wordt gezien binnen bij samenwerking. Zo was bij het sociaal een gemiddelde van 4.17 gescoord en bij het fysiek domein 3.56 het gemiddelde. Bij **stelling 16** (Het vergroten van eigenaarschap tussen het sociaal en fysiek domein, zorgt voor meer gedragen besluiten die door andere disciplines worden begrepen.) bleek wederom met een gemiddelde van 3.75 bij sociaal en 3.66 bij fysiek met .662 en .827 als standaarddeviatie, dit voornamelijk bij het sociaal domein als belangrijk werd gezien. De laagste standaarddeviatie van het sociaal was met .557 terug te zien bij stelling 14 en bij het fysiek domein stelling 16 met .827 als standaarddeviatie. De hoogste standaarddeviaties was bij het sociaal en fysiek domein bij stelling 15 terug te zien, namelijk 1.120 ten opzichte van het sociaal domein en .950 bij het fysiek domein.

@15. Gezamenlijk eigenaarschap tussen het sociaal en fysiek domein

vraagt van iedere betrokken discipline om een stukje rol-vervaging.

				Valid	Cumulative
		Frequency	Percent	Percent	Percent
Valid	2	4	33,3	36,4	36,4
	4	6	50,0	54,5	90,9
	5	1	8,3	9,1	100,0
Total		11	91,7	100,0	
Missing	System	1	8,3		
Total		12	100,0		

@15. Gezamenlijk eigenaarschap tussen het sociaal en fysiek domein

vraagt van iedere betrokken discipline om een stukje rol-vervaging.

				Cumulative	
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	1	1	3,1	3,1	3,1
	2	7	21,9	21,9	25,0
	3	8	25,0	25,0	50,0
	4	15	46,9	46,9	96,9
	5	1	3,1	3,1	100,0
Total		32	100,0	100,0	

Het tabel toonde aan dat beide domeinen hoge waarden hechten aan de items en sprake was van overeenstemming, maar binnen de domeinen de waarden uiteenlopen.

Nieuw gecreëerde activiteiten

Bij deze schaal-index waarin is gekeken of er sprake kan zijn van nieuw gecreëerde activiteiten met het ontwikkelen van een integraal beleidsthema, bleken hoge waarden te liggen bij zowel het sociaal en het fysiek domein. Het totale gemiddelde binnen deze schaal-index ligt dan ook op 3.8. De afzonderlijke gemiddelden van beide domeinen lagen dicht bij elkaar. Namelijk 3.83 bij het sociaal domein en 3.84 bij het fysiek domein. Met deze gemiddelden is duidelijk aangetoond dat professionals van het sociaal en fysiek domein, nieuw gecreëerde activiteiten zien tussen de domeinen. Binnen deze schaal-index zijn twee items opgesteld namelijk **stelling 17** (*De huidige beleidsthema's binnen het sociaal en fysiek domein bieden mogelijkheden tot meer gezamenlijke activiteiten*) en **stelling 18** (*Ik zie het thema gezonde stad als een thema waarin het sociaal en fysiek domein meer in kunnen samenwerken*). Uit de IIC-index komt naar voren dat bij beide domeinen stelling 18 de hoogste waarden hebben met 4.08 bij sociaal en 4.09 bij fysiek. ‘

@18. Ik zie het thema gezonde stad als een integraal beleidsdoel

waarin het sociaal en fysiek domein meer in kunnen

		samenwerken.		Valid	Cumulative
		Frequency	Percent	Percent	Percent
Valid	2	1	3,1	3,1	3,1
	3	3	9,4	9,4	12,5
	4	20	62,5	62,5	75,0
	5	8	25,0	25,0	100,0
Total		32	100,0	100,0	

@18. Ik zie het thema gezonde stad als een integraal beleidsdoel

waarin het sociaal en fysiek domein meer in kunnen

		samenwerken.		Valid	Cumulative
		Frequency	Percent	Percent	Percent
Valid	4	11	91,7	91,7	91,7
	5	1	8,3	8,3	100,0
Total		12	100,0	100,0	

Hieruit bleek dat professionals van beide domeinen het eens zijn met het thema gezonde stad als nieuwe gezamenlijke integrale activiteit. Zo bleek dat bijna 90% N=28 van de ondervraagden bij fysiek, 4 of hoger heeft geantwoord. Bij het sociaal domein bevond dit percentage zelfs op 91 % N=11 van dit domein. Met een standaarddeviatie van .289 bij het sociaal domein, ten opzichte van .615 bij fysiek, lijkt er bij het sociaal domein meer eenduidigheid te heersen binnen dit item waarbij er meer verschil in waarden liggen binnen dit item van het fysiek domein. Zo variëren de waarden bij het fysiek domein tussen de 2 en 5 terwijl bij het sociaal domein dit slechts tussen waarde 4 en 5 lag.

Beleidsintegratie

Binnen deze schaal-index is gekeken naar de huidige mate van beleidsintegratie en of er tussen de domeinen hierin meer samenwerking moet plaatsvinden. Uit het totale gemiddelde van deze schaal-index bleek, gebaseerd op de gemiddelden van de items, dat er moment onvoldoende beleidsintegratie plaatsvindt tussen de domeinen. Het totale gemiddelde lag hier namelijk op met 2.49 onder de normstelling van 2.50. Als wordt gekeken naar de verschillen tussen de domeinen, is te zien dat het sociaal domein met een gemiddelde van 2.25 ten opzichte van het fysiek domein met een gemiddelde van 2.58, minder positief was over de huidige mate van beleidsintegratie en dat hierin meer geïnvesteerd kan worden. Uit de resultaten van de items binnen deze schaal-index blijkt dat 2 van de 3 items bij het sociaal domein gemiddelden te zijn die lager waren dan 2.50, waarbij het fysieke domein geen enkele waarde onder de 2.50 ligt. Zo bleek dat de laagste score bij deze item bij sociaal domein bij **stelling 19** ligt (*Er is voldoende beleidsafstemming tussen het sociaal en fysiek domein met andere disciplines*) met een gemiddelde van 2.42 met .669 als standaarddeviatie. Hoewel het gemiddelde bij deze stelling ook bij het fysiek domein laag is gescoord, een gemiddelde van 2.53 valt deze niet op of onder de 2,50 wat betekent dat fysiek mogelijk iets positiever was tegenover de huidige mate van beleidsintegratie.

Dit was onder andere te zien in het bovenstaande tabel, waaruit bleek dat bij het fysieke domein (links) slechts 2 respondenten waren die hoger scoorden dan 3 en bij het sociaal(rechts) domein geen hogere scores waren gevonden dan 3. Bij **stelling 21** (*Bij het opstellen van een beleidsstuk wordt in de organisatie voldoende rekening gehouden met beleidsdocumenten van andere domeinen*) bleken de

verschillen tussen het sociaal en fysiek domein groter te liggen. Zo kwam naar voren dat bij het sociaal domein een gemiddelde van 2.50 met .552 als standaarddeviatie en bij het fysieke domein een gemiddelde van 2.78 met .608 als standaarddeviatie. De lage scores hadden mogelijk te maken met de lage gemiddelden van de voorgaande stellingen. Ondanks dat het fysiek domein een stuk hoger scoorde, bleven de scores voornamelijk onder de 3.0, wat mogelijk vraagt om meer activiteit. Dit bleek voornamelijk uit **stelling 20** (*Het realiseren van beleidsintegratie binnen het sociaal en fysiek domein vraagt om meer tactisch en strategisch overleg*) waarbij zowel door het sociaal met een gemiddelde van 3.83 en bij het fysiek domein 3.72, hoge gemiddelden ruim boven de norm van 3.50 werden behaald.

@20. Het realiseren van beleidsintegratie binnen het sociaal en fysiek

domein vraagt om meer tactisch en strategisch overleg.				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 2	3	9,4	9,4	9,4
3	8	25,0	25,0	34,4
4	16	50,0	50,0	84,4
5	5	15,6	15,6	100,0
Total	32	100,0	100,0	

@20. Het realiseren van beleidsintegratie binnen het sociaal en fysiek

domein vraagt om meer tactisch en strategisch overleg.				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 2	1	8,3	8,3	8,3
3	1	8,3	8,3	16,7
4	9	75,0	75,0	91,7
5	1	8,3	8,3	100,0
Total	12	100,0	100,0	

De standaarddeviaties bij beide domeinen lagen hierin niet ver uit elkaar. Namelijk .718 bij het sociaal domein en .761 bij het fysiek domein. Het tabel toonde aan dat binnen beide domeinen professionals hierin verschillende waarden zagen in hoeverre meer geïnvesteerd moet worden in samenwerking rondom beleidsintegratie. Meer dan de helft binnen beide domeinen geven waarde 4 aan, waarmee geconcludeerd kan worden dat professionals het eens zijn binnen dit item.

Reflectie op samenwerkingsprocessen

Binnen deze schaal-index is gemeten in welke mate er reflecties plaatsvinden bij samenwerkingen tussen het sociaal en fysiek domein. Uit het totale gemiddelde van deze schaal-index bleek dat het gemiddelde ruim onder de norm van 2.50 ligt, namelijk 2.28 en dus als significant laag kon worden beschouwd. Echter was er verschil in de gemiddelden tussen de domeinen binnen deze schaal-index. Zo had het sociaal domein een gemiddelde van totaal gemiddelde 2.54 en het fysiek domein een totaal gemiddelde van slechts 2.19. Dit liet zien dat het fysiek domein een stuk minder positief is over reflecties op samenwerkingsverbanden.

Als wordt gekeken naar de gemiddelden van de items binnen deze schaal-index, bleek dat bij **stelling 22** (*Het evalueren van beleid gebeurt voldoende gezamenlijk met andere disciplines*) vooral lage scores zijn genoteerd. Voornamelijk bij het fysiek domein, met een gemiddelde van 2.06 en standaarddeviatie van .806 ten opzichte van het sociaal domein met een gemiddelde van 2.42 met .669 als standaarddeviatie. In de onderstaande tabel is dan ook te zien dat binnen het fysiek domein de waarden meer uiteenlopen. Namelijk tussen waarde 1 en 4 en bij het sociaal domein tussen de waarden 2 en 4. Wat overeenkomt is dat voornamelijk de meeste respondenten van beide domeinen, zich bij waarde 2 bevinden.

@Het evalueren van beleid gebeurt voldoende gezamenlijk met

andere disciplines.			
	Frequency	Percent	Valid Percent
1			
2			
3			
4			
5			
Total			

				Percent
Valid	1	7	21,9	21,9
	2	18	56,3	78,1
	3	5	15,6	93,8
	4	2	6,3	100,0
Total		32	100,0	100,0

@Het evalueren van beleid gebeurt voldoende gezamenlijk met andere

					Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	2	8	66,7	66,7	66,7
	3	3	25,0	25,0	91,7
	4	1	8,3	8,3	100,0
Total		12	100,0	100,0	

Naast deze overeenkomsten, bleek dat er ook verschillen zichtbaar waren binnen deze schaalindex. Zo bleek dat bij **stelling 23** (*Tussen het sociaal en fysiek domein wordt op dezelfde manier naar een samenhangend vraagstuk gekeken en worden verschillen van inzichten besproken*) wederom door het fysieke domein met een gemiddelde van 2.31 laag is gescoord en als onvoldoende aanwezig kan worden beschouwd. Terwijl het gemiddelde bij fysiek erg laag lag, bleek dat het gemiddelde bij het sociaal domein een stuk hoger te liggen, namelijk 2.67. Mogelijke oorzaken hiervoor zou kunnen zijn is dat dit wel gebeurt maar op marginaal niveau en het afhankelijk is van de disciplines of dit wel of niet gebeurt tijdens de samenwerking.

@23. Tussen het sociaal en fysiek domein wordt op dezelfde manier

naar een samenhangend vraagstuk gekeken en worden verschillen van

					Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	1	5	15,6	15,6	15,6
	2	14	43,8	43,8	59,4
	3	12	37,5	37,5	96,9
	5	1	3,1	3,1	100,0
Total		32	100,0	100,0	

@23. Tussen het sociaal en fysiek domein wordt op dezelfde manier

naar een samenhangend vraagstuk gekeken en worden verschillen

					Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	2	4	33,3	33,3	33,3
	3	8	66,7	66,7	100,0
Total		12	100,0	100,0	

De reden voor de lage standaarddeviatie bij het sociaal .492 en de hoge standaarddeviatie bij het fysiek domein, .801, is dat bij het sociaal domein duidelijk minder spreiding in waarden zijn genoteerd. Namelijk enkel de waarden 2 en 3 komen bij het sociaal domein naar voren. Bij het fysiek domein lag dit anders en varieerden de waarden bij 1,2,3 en 5. Professionals van het fysiek domein waren daarentegen meer verdeeld binnen dit item ten opzichte van het sociaal domein.

Professionele rol

Binnen deze schaal-index is gemeten in welke mate de professionele rol aansluiten bij de indicatoren van Bronstein (2002). Uit het totale gemiddelde bleek een hoge waarde te liggen van de professionele rol bij interdisciplinaire samenwerking, namelijk een totaal gemiddelde waarde van 3.56. Hiermee kwam dit gemiddelde boven de normstelling van 3.50. Het fysiek domein leek hierin iets hoger te hebben gescoord in het totaal gemiddelde, namelijk 3.56 ten opzichte van het sociaal domein met een totaal gemiddelde van 3.46. Binnen deze schaalindex waren 4 items geselecteerd, waarbij stellingen 24, 25 en 27 boven de 3.50 lagen. Zo bleek dat bij **stelling 24** (*Ik zie het als een deel van mijn professionele rol om met verschillende discipline-achtergronden samen te werken en te ondersteunen in hun rol.*) bij het sociaal domein met een gemiddelde van 3.92 werd gescoord en bij het fysiek domein een gemiddelde van 4.19.

Wat opviel is dat uit de resultaten van **stelling 25** (*Tijdens het opstellen van een beleidsstuk houd ik rekening met samenhangende beleidsdocumenten van andere domeinen*) bleek dat professionals van het fysiek domein meer rekening kunnen houden met samenhangende beleidsdocumenten (3.63) dan het sociaal domein (3.42).

@25. Tijdens het opstellen van een beleidsstuk houd ik rekening met samenhangende beleidsdocumenten van andere domeinen.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 2	1	3,1	3,1	3,1
3	13	40,6	40,6	43,8
4	15	46,9	46,9	90,6
5	3	9,4	9,4	100,0
Total	32	100,0	100,0	

@25. Tijdens het opstellen van een beleidsstuk houd ik rekening met samenhangende beleidsdocumenten van andere domeinen.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 3	7	58,3	58,3	58,3
4	5	41,7	41,7	100,0
Total	12	100,0	100,0	

Dit was onder andere terug te zien in het bovenstaande schema. Hieruit kwam naar voren dat bij fysiek (links) ruim 50% rekening houdt met samenhangende beleidsthema's van andere domeinen, terwijl bij het sociaal domein (rechts) bijna 60% dit neutraal aan te geven. Zowel bij het sociaal als het fysiek domein bleek uit de resultaten van **stelling 27** (*Ik ben optimistisch over de mogelijkheden van mijn collega's van andere disciplines om samen te werken aan de gemeentelijke beleidsthema's.*) dat professionals van het sociaal (3.67) en het fysieke domein (3.53), optimistisch te waren over de mogelijkheden van samenwerking met andere disciplines binnen samenhangende beleidsthema's. Deze gemiddelde hoge score sluit hierin aan bij de hoge score bij stelling 24.

Houding/persoonlijke karakteristieken

Uit de resultaten bleek dat het totaalgemiddelde bij deze schaal-index op 3.1 lag. Beide domeinen zaten op een gemiddelde van 3.1. Waarbij het sociaal domein iets hoger scoorde. Neutrale score had mogelijk te maken met enkele items binnen de index. Binnen deze schaalindex, bestaande uit 7 indicatoren, bleek dat er zowel bij het sociaal al het fysieke domein, dezelfde lage scores zijn behaald. Namelijk bij **stelling 29** (*Ik heb voldoende beeld van de operationele uitvoering van beleid binnen het sociaal domein*), waarbij het opvallend was dat het fysiek domein een hogere gemiddelde heeft van 2.44 ten opzichte van het sociaal domein een gemiddelde van 2.33. Dezelfde vergelijkbare lage scores waren terug te vinden bij **stelling 30** (*Ik heb voldoende beeld over de operationele uitvoering van beleid binnen het fysieke domein dat raakvlakken heeft met het sociaal domein*) waar het fysiek domein op een gemiddelde van 2.59, ten opzichte van het sociaal domein met 2.33 als gemiddelde. Uit de overige onderdelen van de schaalindex, bleek dat zowel door het sociaal als fysiek **stelling 31 en 34** een hoger gemiddelde heeft gescoord dan 3.50, wat betekent dat de respondenten het hoofdzakelijk eens waren.

@31 Ik zie beleidsintegratie als een meerwaarde voor de

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 3	1	8,3	8,3	8,3
4	9	75,0	75,0	83,3
5	2	16,7	16,7	100,0
Total	12	100,0	100,0	

@ 31. Ik zie beleidsintegratie als een meerwaarde voor de ambtelijke

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 2	2	6,3	6,3	6,3
3	6	18,8	18,8	25,0
4	14	43,8	43,8	68,8
5	10	31,3	31,3	100,0
Total	32	100,0	100,0	

De hoogste score van de 2 indexen was **stelling 31** (*Ik zie beleidsintegratie als een meerwaarde voor de ambtelijke organisatie*) waarbij beide domeinen op minimaal een gemiddelde van 4 uitkwamen, waarbij het sociaal domein iets hoger scoorde, namelijk 4.08. Opvallend was dat er bij het fysiek domein bijna 19% de waarde 3 heeft en men dus twijfelt aan de meerwaarde van beleidsintegratie terwijl dit bij het sociaal domein maar 8% is. Met het hoge gemiddelde van **stelling 34** (*Ik ben in staat om mijn werkzaamheden te verbinden met vraagstukken van andere domeinen*) met bij sociaal een gemiddelde van 3.75 en fysiek 3.56, zegt dit mogelijk iets over de houding die professionals van het sociaal en fysiek domein aannemen in de samenwerking met andere domeinen. Mogelijk verklaart deze hoge uitkomst de voorheen gestelde **stelling 24** waarbij men dit als een professionele taak beschouwen die hoort bij de functie. De lage scores die zijn behaald zegt mogelijk iets over de organisatiestructuur in hoeverre zicht is op andere taken of de tijd en mogelijkheden daarvoor zijn.

Structurele factoren

Bij de laatste schaal-index is gekeken in welke mate structurele factoren in de samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein. Uit het totaalgemiddelde van 2.75, bleek dat enige mate sprake is van structurele factoren bij samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein. Afzonderlijk van elk domein bleek dat de verschillen niet heel ver uit elkaar liggen met een totaalgemiddelde van 2.86 bij het sociaal domein en 2.71 bij het fysiek domein. De laagste score was terug te vinden bij **stelling 38** (*De werkwijze van domeinen sociaal en fysiek is bij samenwerking voldoende op elkaar afgestemd.*) waarbij het sociaal domein een gemiddelde van 2.50 met .522 als standaarddeviatie en het fysiek domein een gemiddelde van 2.34 met .827 als standaarddeviatie. De grootste waarde binnen deze schaalindex was zowel bij het sociaal als het fysiek domein terug te vinden bij **stelling 36** (*De huidige werklust leidt tot minder samenwerking met andere disciplines van andere domeinen.*) met een gemiddelde van 3.75 bij fysiek en 3.50 bij het sociaal domein.

@36. De huidige werklust leidt tot minder samenwerking met andere

disciplines van andere domeinen				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 2	4	12,5	12,5	12,5
3	5	15,6	15,6	28,1
4	18	56,3	56,3	84,4
5	5	15,6	15,6	100,0
Total	32	100,0	100,0	

@36. De huidige werklust leidt tot minder samenwerking met andere

disciplines van andere domeinen				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 2	2	16,7	16,7	16,7
3	2	16,7	16,7	33,3
4	8	66,7	66,7	100,0
Total	12	100,0	100,0	

In de bovenstaande tabel is te zien dat bij het fysiek domein iets meer spreiding aanwezig was in waarden dan bij het sociaal domein. Zo hadden de meeste respondenten van het sociaal domein waarde 4 terwijl het fysiek domein naast waarde 4 hoog scoort ook respondenten waarde 5 te hebben aangegeven, wat aangeeft dat er sprake was van veel werklust wat mogelijk invloed heeft op samenwerking.

Conclusie

Overeenkomsten tussen huidige en gewenste situatie

Uit de resultaten bleek dat er een overeenkomst is tussen het sociaal en fysiek domein met de huidige mate van samenwerking binnen de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking (*factoren die aanwezig zijn of ontbreken*) en wat volgens professionals van het sociaal en fysiek domein essentieel is voor samenwerking. Binnen de IIC-index die bestond uit de items Onderlinge samenwerking 1-8 Wederzijdse afhankelijkheid 9- 10, Flexibiliteit 11 -13, Gezamenlijk eigenaarschap 14 – 16 Nieuw gecreëerde activiteiten 17 – 18, Beleidsintegratie 19 – 21, Reflectie op het proces 22 -23, Professionele rol 24 -27, Persoonlijk houding/ karakteristieken 28-34, Structurele factoren 35 – 40 bleken sterke overeenkomsten te zijn met de uitzonderlijk lage en hoge scores die zijn gehaald bij beide domeinen.

Dit betekent dat er een gedeelde waarde was met de huidige mate van samenwerking en in welke mate de onderdelen wel of niet aanwezig zijn van door de Bronstein (2007) beschreven indicatoren van interdisciplinaire samenwerking. Dit was voornamelijk terug te zien in de onderstaande tabel met het aantal lage scores (sociaal n=9 en het fysiek domein n=8) en de hoge scores (sociaal n=16 fysiek n=15) bij beide domeinen.

Items	Sociaal Lager dan 2.50	Fysiek Lager dan 2.50	Sociaal Hoger dan 3.50	Fysiek Hoger dan 3.50
Onderlinge samenwerking	2,3,5,8	2,3,8	1<	1<
Wederzijdse afhankelijkheid	0	0	9< 10<	9< 10<
Flexibiliteit	0	0	11,13	11,13
Eigenaarschap	0	0	14< 16<	14< 16<
Nieuw gecreëerde activiteiten	0	0	17,18	17,18
Beleidsintegratie	19	19	20<	20<
Reflectie op samenwerking	22	22,23	0	0
Professionele rol	0	0	24,27	24,25,27
Persoonlijke houding m.b.t. samenwerking	29,30	29	31,34	31,34
Structurele factoren	38	38	36<	36<
Totaal:	9	8	16	15

Tabel: normenkader: < = gehercodeerde items

Daarnaast kwam naar voren dat vaak dezelfde items zijn gekozen die bij beide domeinen laag of hoog zijn gescoord. De totaalgemiddelden van de standaarddeviaties toonden aan dat tussen het sociaal en fysiek domein met dezelfde waarde is gekeken naar de huidige mate van samenwerking in relatie tot de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking. Met .660 als hoogste standaarddeviatie en de gemiddelden die dicht bij elkaar liggen, kon tot de conclusie worden gekomen dat binnen de IIC index een juist beeld is gegeven in de huidige mate van samenwerking in de ervaringen van het sociaal en fysiek domein en hoe dit in gezamenlijkheid wordt ervaren. Hiermee kon de conclusie worden versterkt dat professionals van het sociaal en fysiek domein met een zelfde blik naar de huidige mate van samenwerking kijken. Zo bleek dat de eerste hypothese kan worden geaccepteerd: *De verwachting (H1) is dat men bij het sociaal en fysiek domein dezelfde gemiddelde waarde heeft als beleidsintegratie en als meerwaarde kan worden gezien.* Zo blijken beide domeinen minimaal een gemiddelde van 4.0 te hebben waarbij het gemiddelde van het sociaal domein zelfs nog iets hoger ligt, namelijk een gemiddelde van 4.08.

De IIC-index gaf ook aan acceptatie weer voor hypothese 4: *De verwachting (H4) is dat gezamenlijk eigenaarschap zowel door professionals van het sociaal en fysiek domein als belangrijke bijdrage wordt gezien voor IC.* Zo gaven items 14 en 16 een goed beeld (waarden boven de 3.50) dat beide domeinen dit als een belangrijke waarde zien binnen interdisciplinaire samenwerking. Deze overeenkomsten en verschillen maakt het door middel van vervolgvragen in diepte-interviews, eenvoudiger om tot een algemeen beeld te komen in hoeverre interdisciplinaire samenwerken vanuit dit huidige beeld, gezamenlijk georganiseerd kan worden.

Verschillen

Ondanks de overeenkomsten, waren er ook verschillen waarneembaar. Zo bleken de standaarddeviaties (sd) bij het fysiek domein vaak groter te zijn dan de standaarddeviaties van het sociaal domein. Een van de argumenten hiervoor is dat bij het fysiek domein meer respondenten betrokken waren dan bij het sociaal domein. Een ander argument dat kon worden gegeven is dat binnen het fysiek domein over verschillende items binnen de schaalindex van IIC, verschillend wordt nagedacht en professionals bepaalde aspecten in meer of mindere mate ervaren, waardoor dit invloed heeft op de waarde die binnen items worden gegeven. Binnen het sociaal domein leek hierin meer overeenstemmingen te zijn in de ervaringen binnen de IIC-index.

Op basis van de verschillende resultaten, kon antwoord worden gegeven op enkele hypothesen: Uit de resultaten van de IIC-index, kon hypothese 2 niet worden geaccepteerd: *De verwachting (H2) is dat bij mate van onderlinge afhankelijkheid bij professionals van het sociaal domein hogere gemiddelden scoren dan bij het fysieke domein.* Zo bleek dat bij de 2 geformuleerde items, het fysiek domein met gemiddelden van 4.09 en 4.25 hogere scores behaalden ten opzichte van het sociaal domein met gemiddelden van 4.08 en 3.75. Vervolgens blijkt dat hypothese 3: *De verwachting (H3) dat professionals van het fysiek domein meer flexibiliteit ervaart dan professionals van het sociaal domein* wel kon worden geaccepteerd. Zo bleek dat binnen de 3 items (11, 12 en 13) het fysiek domein een hoger gemiddelde van flexibiliteit ervaart (11=3.53, 12=3.22, 13=4.28) dan het sociaal domein (11=3.67, 12=2.83, 13=4.08). De verwachting (H5) *dat de huidige structurele factoren leidt tot meer belemmeringen voor IC bij professionals van het sociaal domein kan op basis van de resultaten niet worden geaccepteerd.* Zo kwam naar voren dat bij items 35 en 36, op de vraagstelling of de huidige organisatiestructuur en werklust leidt tot minder samenwerking, dit bij het fysieke domein (35=3.16, 36=3.75) hoger ligt dan bij het sociaal domein (35=2.92, 36=3.50). Ook bleek dat het fysiek domein meer belemmering ervaarde (3.29) tijdens samenwerking ten opzichte van het sociaal domein (3.25) en dat het fysiek domein (2.33) meer negatief was over de afstemming tussen sociaal en fysiek dan het sociaal domein (2.50).

Hoewel de verschillen niet ver van elkaar lagen, waren dit toch essentiële verschillen waarbij het sociaal meer nadruk legt bij microfactoren en bij het fysiek domein meer de nadruk op macrofactoren ligt, blijkend uit de resultaten van de IIC-index en de hypothesen. De overeenkomsten lieten een goed beeld zien in de mate van samenwerking met andere disciplines en in welke mate dit toe nu toe aanwezig is. De verschillen gaven wederom een beeld van de uitkomsten waarin het ene domein een hoger gemiddelde heeft dan het andere domein. De overeenkomsten en verschillen biedt input voor diepte-interviewvragen die worden gesteld over de overeenkomsten én verschillen.

4.1.3 Resultaten onderzoeksvraag 3

De respondenten die zijn geïnterviewd, bestonden voornamelijk uit beleidsmedewerkers en deskundigen op het gebied van sociaal en fysiek beleid. Daarnaast zijn afdelingshoofden en sectorhoofden meegenomen die vanuit een andere bril kijken dan beleidsmedewerkers omtrent beleidsintegratie en interdisciplinaire samenwerking. Allen die zijn geïnterviewd waren werkzaam bij de gemeente Hengelo. Voor de diepte-interviews is rekening gehouden met het aantal mannen en vrouwelijke geïnterviewden. Ook was er vanuit het personeelsbestand gekeken naar welke beleidsmedewerkers direct of indirect betrokken zijn bij het thema gezonde fysieke leefomgeving en de Omgevingswet. Hiervoor was een selectie gemaakt van 20 kandidaten waarbij uiteindelijk 10 willekeurige respondenten zijn uitgekozen. In het onderstaande schema bevinden zich de respondenten die zijn uitgenodigd voor deelname aan de diepte-interviews.

Naam	Afdeling	Functie
Respondent 1	Concern	Adviseur
Respondent 2	Sociaal domein	Beleidsmedewerker
Respondent 3	Sociaal domein	Afdelingshoofd sociaal
Respondent 4	Fysiek domein	Beleidsmedewerker
Respondent 5	Sociaal domein	Beleidsmedewerker
Respondent 6	Sociaal domein	Beleidsmedewerker
Respondent 7	Fysiek domein	Beleidsmedewerker
Respondent 8	Sociaal domein	Beleidsmedewerker
Respondent 9	Fysiek domein	Afdelingshoofd fysiek
Respondent 10	Fysiek domein	Afdelingshoofd fysiek

IIC-index resultaten als input diepte-interviews

In de voorgaande kwantitatieve resultaten bleken er veel overeenkomsten maar ook enkele essentiële verschillen zichtbaar te zijn tussen de antwoorden van het sociaal en fysiek domein. De overeenkomsten en verschillen bieden een belangrijke input voor de vraagstelling van de diepte-interviews en de achterliggende percepties van beleidsintegratie, interdisciplinaire samenwerking en de 4 externe factoren (*verleden van samenwerking, persoonlijke eigenschappen en rol/functie opvatting m.b.t. samenwerking, nieuw gecreëerde activiteiten en structurele factoren*) wat is opgenomen tijdens mogelijke belemmeringen van samenwerking) die invloed kunnen hebben op interdisciplinaire samenwerkingsprocessen.

Coderingsanalyse

In de onderzoeksmethodologie is gekozen om de interviews te verwerken aan de hand van een coderingsanalyse. Bij deze vorm van analyseren is gebruik gemaakt van open, axiaal en selectief coderen. Bij het open coderen gaat het erom dat elementen die van belang kunnen zijn voor de beantwoording van de onderzoeksvragen zo veel mogelijk in kaart worden gebracht (Baarda, 2013, p. 218). Naast open coderen, is ook de methode axiaal coderen en selectief coderen toegepast in het onderzoek. Bij axiaal coderen wordt gezocht naar achterliggende dimensies en wordt deze voorzien van een code. (Baarda, 2013, p. 230). In de laatste fase, het selectief coderen, worden de codes van alle respondenten toegankelijk gemaakt voor een analyse (Baarda, 2013, p. 239), zodat het verwerkt kan worden naar conclusies en aanbevelingen. De resultaten van de diepte-interviews bieden de mogelijkheid om onderzoeksvraag 3 te beantwoorden (*Wat zijn de achterliggende beweegredenen en belemmeringen bij professionals van het sociaal en fysiek domein bij interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie?*) en biedt dit tevens aanknopingspunten voor de laatste onderzoeksvraag. Er is gekozen om de diepte-interviews te coderen, waarbij vanwege privacy en leesbaarheid van het document, alleen de selectieve codes (codeboom) is toegevoegd. De codeboom biedt een algeheel overzicht van de belangrijkste antwoorden die de respondenten hebben beantwoord tijdens de resterende onderdelen van Bronstein (2003). De codeboom kunt u terugvinden in de bijlage. Onderstaand zal per onderdeel worden stilgestaan bij de resultaten uit de diepte-interviews.

Geschiedenis van samenwerking

Het eerste resterende onderdeel van Bronstein (2003) die kon worden gebruikt tijdens diepte-interviews is de ‘geschiedenis van samenwerking’ waarbij eerst is gevraagd aan alle respondenten over de *algemene ervaring met samenwerking* tussen het sociaal en fysiek domein. Uit de IIC-index is gebleken dat de huidige mate van samenwerking op basis van het aantal respondenten van N=44, op dit moment laag is tussen beide domeinen, namelijk een gemiddelde van 2.69. Met de vraag naar de ervaring rond samenwerking en de oorzaak van het lage gemiddelde, bleek dat de huidige samenwerking tussen de domeinen niet vanzelfsprekend is en moeizaam verloopt. Veel voorkomende antwoorden met de vraag waarom samenwerking moeizaam verloopt, hadden zowel bij respondenten van het sociaal en fysiek domein voornamelijk betrekking op de huidige structuur van sectoraal werken. Professionals van beide domeinen ervaren een zekere mate van verkokering binnen de organisatie, wat samenwerking bemoeilijkt. De vele gerichte sectorale opgaven spelen hierin ook een rol. Professionals geven echter wel aan dat ze zich er degelijk van bewust zijn dat er samenwerking nodig is maar dat dit vaak in de waan van de dag gebeurt en dit niet vrijblijvend is. De sectoren waren vooral door de sectorale opgaven op zichzelf gericht. Samenwerking werd sneller gezocht bij professionals tussen de domeinen die elkaar goed kennen. Hierbij is benadrukt dat de collegiale samenwerking onderling prima verloopt. Met de vraag *op welke taken is samengewerkt* verschilde dit van strategisch(gebiedsvisies) tot operationeel (ondermijning en veiligheid) niveau. De vorm waarin werd samengewerkt bestond voornamelijk uit programmateams, projectgroepen of 1op1 samenwerking.

Vervolgens was de vraag gesteld welke aspecten als positief werd ervaren tijdens samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein en welke punten als minder positief werd ervaren. Uit de antwoorden van de respondenten bleken dat de *positieve ervaringen* tijdens de samenwerking vooral lagen op het gebied van aanwezige deskundigheid, goede sfeer, het vinden van een oplossing, het openstaan voor elkaars producten en dat samenwerking vaak verhelderend werkt in de zichtbaarheid van de mogelijkheden die er liggen. De minder *positieve ervaringen* lagen vooral op het laag urgentieniveau tussen de domeinen.

Respondenten ervoeren soms te weinig betrokkenheid van het andere domein bij samenhangende vraagstukken. Dit had voornamelijk te maken met de sectorale houding en de verhouding van de samenstelling tussen de betrokken professionals waarbij niet altijd het brede verhaal kon worden uitgedragen. Met de vraag op welke taken professionals van het sociaal en fysiek domein graag met elkaar meer zouden willen optrekken, had dit volgens de respondenten voornamelijk betrekking op tactisch, strategisch en operationeel niveau. Hierbij werden voorbeelden gegeven als gezamenlijke aanpak, visievorming, maar ook meer in de uitvoeringskant van het productieproces en de inhoud. Voornamelijk het tactische verhaal wat door beide domeinen wordt begrepen. Concrete onderwerpen die werden aangegeven waren zowel op sociale en fysieke thema's gericht, zoals duurzaamheid, Omgevingswet, woningbouw, openbare ruimte, sport, milieu, zorg, gezondheid en wonen.

Reflectie op samenwerkingsverbanden

Het tweede onderdeel die is gebruikt voor de diepte-interviews is de *reflectie op samenwerkingsverbanden* waarbij is gevraagd naar de reflectie tussen de domeinen tijdens en na een samenwerkingsproces. Uit de resultaten van de IIC-index bleek dat er niet of nauwelijks wordt stilgestaan bij de reflectie tijdens en/of na een samenwerkingsproces. Als reactie geven enkele respondenten aan dat niet altijd de discussie wordt aangegaan en vaak met de ruggen tegen elkaar wordt gesproken in plaats van tegenover elkaar. Dit had volgens respondenten mede te maken met dat dit vaak te laat wordt besproken na een samenwerkingsproces en dat de verbinding vaak wordt vergeten. Ook gaven respondenten aan dat niet altijd tijd genoeg is om hierbij stil te staan en dat dit vaak in de waan van de dag gebeurt. Ondanks dat dit weinig gebeurt, zag men wel de behoefte aan meer reflectie en moet dit volgens respondenten steviger verankerd worden. Met de vraag (*Indien meer evaluatie nodig tussen de domeinen nodig is, zo ja, wat is er in de organisatie nodig om evaluatie tussen de domeinen beter tot stand te laten brengen?*) hadden de respondenten verschillende meningen. Zo is benadrukt dat een plan van aanpak en het tussentijds evalueren tijdens het samenwerkingsproces belangrijke hulpmiddelen kunnen zijn in het beter reflecteren van samenwerkingsverbanden. Op deze manier kon volgens respondenten stapsgewijs worden geleerd tijdens evalueren van samenwerkingsprocessen. Langdurige samenwerkingen vragen hierin op periodieke metingen en het kiezen van de juiste momenten waarop dit nodig is. Naast deze hulpmiddelen, kwamen ook externe factoren als tijd en steun van het management om evaluaties te kunnen faciliteren. Hierin was het volgens respondenten belangrijk dat betrokkenen zich kwetsbaar op durven te stellen in een open en informele setting.

Percepties interdisciplinaire samenwerking, beleidsintegratie en belemmeringen

Het volgende onderdeel ging dieper in op de IIC-index gestelde stellingen in het kader van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie. Uit de resultaten bleek dat de meeste respondenten zeer positief waren over de mogelijkheden die interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie kunnen bieden. Interdisciplinaire samenwerking zou volgens respondenten bijdragen aan het oppakken van meerdimensionale vraagstukken. Daarnaast is er een bepaald bewustzijn aanwezig waarin werd gesteld dat interdisciplinaire samenwerking, vanwege de huidige en toekomstige opgaven, noodzakelijk is, 'we kunnen niet anders' en 'dit is mijn werk' werd ook wel door een van de respondenten gesteld. Interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie zouden daarnaast ook bijdragen aan het vinden van gedeelde belangen, een bredere holistische kijk op vraagstukken, het meer samenbrengen van specialistische kennis en het past volgens professionals binnen de huidige organisatieontwikkeling van anders werken. Daarnaast zagen ze gezondheid en milieu als goede voorbeeldthema's om meer met elkaar interdisciplinair op te trekken. Ook waren enkele tegengeluiden zichtbaar in de resultaten. Volgens enkele respondenten zou interdisciplinaire samenwerking te ingewikkeld en complex worden en kan dit ten koste gaan van de effectiviteit. Interdisciplinaire samenwerking moest volgens enkele respondenten geen verplicht nummer worden. Hierin is het zoeken naar wat wel en niet kan en waarin je elkaars deskundigheid kan benutten. Dit was volgens respondenten vooral een leerzaam proces. Uit de resultaten bleek dat het huidige niveau van beleidsintegratie op niveau 1 (*simple learning*) ligt. Volgens de respondenten spelen veel thema's nog af op niveau 1 omdat deze thema's al vaak duidelijke kaders bevatten wat. Echter zien de respondenten zich genooddaakt op richting niveau 2 (*complex learning*) van beleidsintegratie te komen vanwege de complexiteit van meervoudige vraagstukken.

Volgens enkele respondenten komt Hengelo makkelijk in het tweede niveau terecht maar vraagt dit om een tactisch samenhangend verhaal. Het management kan hier volgens respondenten een belangrijke faciliterende rol spelen.

Belemmeringen

Met de vervolgvraag, in hoeverre persoonlijke(*micro*) en organisatorische(*macro*) belemmeringen worden ervaren of verwacht, bleek dat dit op microniveau verschillend is. Zo is aangegeven dat weinig steun, sectoraal denken, geen open houding, geen heldere doelstelling en een laag urgentieniveau van andere partijen, interdisciplinaire samenwerking belemmert. Daarnaast speelden ook de huidige primaire taken en de tijdsverdeling en rol bij het wel of niet tot stand komen van interdisciplinaire samenwerking. Als werd doorgevraagd wat belemmeringen konden veroorzaken op organisatorisch niveau, zijn vooral veel overeenkomstige antwoorden. Zo is aangegeven dat organisatorische belemmeringen kunnen plaatsvinden in de ongestructureerde opgaven (*niet domein overstijgend*), taalverschil tussen sociaal en fysiek, cultuurverschil, capaciteit, tijd en communicatie belangrijke factoren zijn die interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie belemmeren. Daarnaast was het type werkzaamheden van sociaal en fysiek vaak op verschillende niveaus in uitvoering, waarbij het sociaal domein vooral op individueel niveau taken uitvoert, is binnen het fysiek domein meer sprake van grootschalige projecten, wat een andere werkwijze met zich meebrengt. Vervolgens is doorgevraagd welke maatregelen kunnen bijdragen om belemmeringen rondom interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie te voorkomen. Uit de resultaten komt naar voren dat respondenten opgabegericht werken, een gezamenlijke werkcultuur en gestructureerde opgaven als belangrijke maatregelen zien om de persoonlijke en organisatorische belemmeringen te voorkomen. Daarnaast was de roep om sectorplannen een maatregel die daarin kan bijdragen. Het vergroten van flexibiliteit onder betrokken professionals en het stellen van kaders en prioriteiten speelt hier volgens professionals van beide domeinen een belangrijke rol.

Persoonlijke rol/houding m.b.t. samenwerking

Uit de antwoorden van de respondenten bleek dat er verschillende typen rollen en houdingen worden aangenomen tijdens het samenwerkingsproces. Zo is onder andere aangegeven respondenten zich een houding aannemen in vormen als *dienend, afwachtend, stimulerend, bedrijfsman, kritische houding, open houding en een constructieve houding* aannemen. Er bleek dus veel diversiteit aanwezig te zijn onder de professionals in het type houding die werd aangenomen tijdens samenwerking met andere professionals. De verschillende rollen die men op zich nam waren ook divers. Zo werden diverse rollen aangegeven als *monitor, vakman, trekkende rol, verbinder, proces coördinator, regisseur en voorzitter*. Met de vraag wat voor type eigenschappen nodig dienden te zijn om succesvol interdisciplinair samen te werken, komen verschillende typen rollen en houdingen die eerder zijn aangegeven samen. Zo is door respondenten aangegeven dat vakmanschap, open houding, creatieveling, groepswerkers essentieel is voor interdisciplinaire samenwerking. Daarnaast is aangegeven dat mensen met een strategische blik, mensen met een kritische houding, een managerial blik en een voorzitter die het proces kan leiden essentiële elementen zijn bij interdisciplinaire samenwerking. Tevens passen de eigenschappen volgens enkele respondenten goed bij de ambtenaar 3.0, wat volgens respondenten past binnen het type ambtenaar wat nodig is bij interdisciplinaire samenwerking.

Nieuw gecreëerde activiteiten

Uit de resultaten van het laatste onderdeel van Bronstein (2003), bleek dat de betrokken respondenten veel meerwaarde zien voor interdisciplinaire samenwerking. Het leidt volgens respondenten dat vraagstukken vanuit meerdere kanten beter kan worden belicht en leidt dit tot meer gedragen producten. Tevens leidt dit tot thema's die beter vast te pakken zijn waarbij meer kennis en kunde van andere disciplines beter kunnen worden benut. Daarnaast verhoogde dit volgens respondenten vormen van eigenaarschap tussen gedeelde opgaven en het onderscheiden van meervoudige en enkelvoudige opgaven. Echter gaven respondenten aan dat interdisciplinaire samenwerking niet altijd de beste methode hoeft te zijn en dat er moet worden gekeken naar de efficiëntie en effectiviteit van de opgaven die er spelen. Dit vroeg volgens respondenten om leerzame pilots, of interdisciplinaire samenwerking werkt binnen verschillende gedeelde integrale opgaven.

Uit de resultaten van de vervolgvraag (*Wat vraagt interdisciplinaire samenwerkingsverbanden van de informatie tussen de betrokken disciplines en hoe zou dit kunnen worden gedeeld?*) antwoordden de respondenten dat beelden of filmpjes, effectieve vormen zijn van het gezamenlijk zien en herkennen van het gedeelde belang. Daarnaast konden volgens respondenten door middel van een informele setting tijdens lunchpauzes op een laagdrempelige manier presentaties worden gehouden over thema's waar sociaal en fysiek mee bezig zijn en op die manier professionals laten aan haken bij bepaalde opgaven waar deskundigheid van verschillende disciplines van sectoren worden gevraagd. Ook konden integrale opdrachtomschrijvingen via intranet helpen om sociaal en fysiek sneller te treffen in gedeelde opgaven bijvoorbeeld in het kader van gezondheid. Uit de slotvraag (*Welke condities zijn nodig om het werkklimaat van interdisciplinaire samenwerking optimaal te houden?*) van de diepte-interviews bleek dat voor het klimaat van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie verschillende aspecten een belangrijke rol spelen. Zo spelen uitdaging, inspiratie, goed geformuleerde integrale opdrachten, visie, ruimte en tijd een belangrijke rol volgens de respondenten bij het interdisciplinaire werkklimaat. Daarnaast is het vergroten van de verbinding tussen de domeinen sociaal en fysiek een belangrijk aspect, waarbij een zekere mate van flexibiliteit, speelsheid en een faciliterende rol en sturing van deze aspecten van het management wordt gevraagd.

Conclusie

Uit de resultaten van de diepte-interviews komt naar voren dat de vooraf opgestelde IIC-index, een juiste analyse heeft weergegeven in de verdiepende antwoorden die zijn gegeven tijdens de diepte-interviews. Dit zorgde voor een hogere mate van validiteit en betrouwbaarheid van de IIC-index. De conclusie van onderzoeksvraag 3 kan als volgt worden beschreven:

Beweegredenen interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie

Professionals waren optimistisch over interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie. Dit was terug te zien in de eerste stelling van de IIC-index. Zo is bij de stelling 8 (*De huidige maatschappelijke vraagstukken vraagt van mij om meer samen te werken met andere domeinen en disciplines 4.08/4.09*) hoge gemiddelden genoteerd. Dit bleek ook uit de hoge gemiddelden bij stelling 27: (*Ik ben optimistisch over de mogelijkheden van mijn collega's van andere disciplines om samen te werken aan de gemeentelijke beleidsthema's. 3.67/3.53*) waarbij vooral is benadrukt dat dit bijdraagt aan het vinden van het gezamenlijk belang.

Daarnaast maakt de aanwezigheid van deskundigheid van verschillende disciplines, dat meer kennis en kunde aanwezig is wat kan leiden tot het verbeteren van het gezamenlijke productieproces. Zo leek dat met het de hoge gemiddelde bij stelling 11 (*Een meer samenhangende benadering van beleidsthema's biedt mij de mogelijkheid om me met meer beleidsthema's bezig te houden. 3.67/3.53*) en stelling 14 (*Een holistische visie draagt bij aan het creëren van een gezamenlijk eigenaarschap bij een integraal vraagstuk tussen het sociaal en fysiek domein. 4.17/3.56*) en de vraag op welke taken professionals van het sociaal en fysiek domein meer met elkaar willen samenwerken, dat dit naast integrale thema's als gezondheid, milieu, wonen openbare ruimte en duurzaamheid, ook meer tactisch en strategische samenwerking wordt gevraagd.

Zo is onder andere benadrukt dat professionals graag meer willen samenwerken in het formuleren van gezamenlijke visies, integrale opdrachten en het samenbrengen van thema's. Professionals gaven aan zich ervan bewust te zijn dat samenwerking in veel gevallen noodzakelijk is. Dit is onder andere terug te zien bij de stellingen 1 t/m 4, waarbij zowel van sociaal en fysiek het eens zijn meer gebruik kan worden gemaakt van de deskundigheid en kennis van andere disciplines voor het realiseren van beleidsdoelen en dit positief bijdraagt aan interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie. Daarnaast leidde het tot het beter in beeld krijgen van de meervoudige en enkelvoudige opgaven waarin kan worden gekeken naar het gezamenlijke productieproces. Tevens droeg volgens de interviewde professionals interdisciplinaire samenwerking bij aan het vergroten van het eigenaarschap tussen gedeelde opgaven tussen de domeinen.

Belemmeringen m.b.t structurele factoren

Uit de diepte-interviews bleek dat er in de antwoorden tussen het sociaal en fysiek domein een gedeelde visie aanwezig is over de huidige situatie en de belemmeringen voor meer samenwerking. Zo kwam naar voren dat wanneer is gevraagd over de ervaring met betrekking tot samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein, hierin een gedeelde visie aanwezig is dat samenwerking over het algemeen moeizaam en stroef verloopt. Een mogelijke oorzaak die kon worden gegeven aan de vooraf opgestelde IIC-index waarin bij stelling 3 (*Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de deskundigheid van andere disciplines*) bij beide domeinen de gemiddelden op deze stelling onder de normstelling van 2.50, namelijk 2.25 en 2.44. Een van de redenen die veelvuldig werd benadrukt waarom samenwerking moeizaam verloopt, had onder andere te maken met dat de huidige structuur nog te verkokerd is en men nog te veel sectoraal gericht is. Professionals van het sociaal en fysiek domein ervaren op die manier afstand. Daarnaast werd soms de urgentie bij beide domeinen gemist om meer samen te werken, maar ook de tijd, ruimte en capaciteit die daarvoor beschikbaar is. Een belangrijke belemmerende constatering hierin was de mate van flexibiliteit in tijd en ruimte die te weinig aanwezig was. Dit maakte de samenwerking niet vanzelfsprekend en vrijblijvend.

Daarnaast bleken belemmeringen zich voor te doen op vormen van werkwijze, cultuur en taalverschil. Dit was onder andere een terug te zien in de verklarende de stelling 38 (*De werkwijze van domeinen binnen de gemeente zijn voldoende op elkaar afgestemd* 2.50) en 23 (*Tussen het sociaal en fysiek domein wordt op dezelfde manier naar een samenhangend vraagstuk gekeken en worden verschillen van inzichten besproken.* 2.67) die beiden niet hoog scoorden en mogelijk leidt tot belemmeringen voor interdisciplinaire samenwerking. Hieruit bleek vooral in de typologie van Adger et al., (2007) van belemmeringen bij beleidsintegratie, sociale en culturele barrières een rol te spelen. Ook bleek dat op dit moment onvoldoende werd gereflecteerd op samenwerkingen tussen de domeinen. In de verklarende stelling 22 (*Het evalueren van beleid gebeurt voldoende gezamenlijk met andere disciplines* 2.42/2.06) en stelling 5 (*Ik bespreek samen met professionals van andere disciplines in welke mate ieder van ons betrokken moet zijn bij samenhangende beleidsthema's* 2.81/2.50) is tijdens de diepte-interviews aangegeven dat dit te weinig wordt gedaan en dit steviger verankerd moet worden binnen integrale werkprocessen. Als een van de oorzaken is aangegeven dat er nog op sommige punten te weinig binding is met andere domeinen en dat hier nog onvoldoende op wordt gestuurd vanuit het management, waardoor dit vaak niet gebeurt. Het mogelijk voorkomen van deze belemmeringen konden volgens de geïnterviewde professionals liggen in het vinden van een gezamenlijk handelingsperspectief waarin een gezamenlijke en gedeelde werkcultuur voor integraal samenwerken kan worden ontwikkeld. De resultaten en conclusie van onderzoeksvraag 3 biedt als input voor onderzoeksvraag 4 en om antwoord te geven op de hoofdvraag.

4.1.4 Resultaten onderzoeksvraag 4

Voor het beantwoorden van de 4^e deelvraag (*Welke belangrijke bouwstenen en knelpunten dienen zich aan bij het organiseren van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie en in hoeverre komen de vijf kernmerken van een interdisciplinaire samenwerking (Bronstein, 2003) terug in de visie en ervaringen?*) konden de resultaten van voorgaande onderzoeksvragen worden gebruikt. De voorgaande onderzoeksresultaten moesten inzicht geven in hoeverre de visie van professionals van het sociaal en fysiek domein overeenkomsten met de visie van Bronstein (2003).

Onderlinge samenwerking en wederzijdse afhankelijkheid

Uit de voorgaande onderzoeksresultaten bleek dat bij ***mate van onderlinge samenwerking en wederzijdse afhankelijkheid*** bij interdisciplinaire samenwerking in het model van Bronstein (2003) een aantal belangrijke aspecten ontbreken.

Bij factor wederzijdse afhankelijkheid gaat het over het handelen van professionals en het afhankelijk zijn van interacties tussen professionals, waarbij elke professional afhankelijk is van de ander voor het bereiken van zijn of haar doelen (Bronstein, 2003). Bij wederzijdse afhankelijkheid is het belangrijk dat er een duidelijk onderscheid is tussen de eigen rol en de rol van de partners. Een van de kenmerken van wederzijdse afhankelijkheid, is de formele en informele tijd die de professionals met elkaar doorbrengen. De communicatie tussen de professionals en respect voor de opvattingen en input van andere professionals zijn hierbij van groot belang (Abramson, 1984).

Uit de resultaten van de IIC-index en de diepte-interviews, bleek dat er een laag niveau van interactie in samenwerking aanwezig is tussen de professionals van het sociaal en fysiek domein. Dit werd onder andere bevestigd door in de IIC-index opgenomen stelling 2 (*Er is voldoende informatie-uitwisseling tussen andere domeinen. 2.42/2.50*) waaruit bleek dat deze bij beide domeinen een laag gemiddelde hebben gescoord en op het gebied van formele taken en opgaven hier nog te weinig interactie aanwezig is. Uit de voorgaande onderzoeksresultaten komt naar voren dat professionals belang hebben bij meer interactie omdat dit volgens de professionals een onderdeel is van hem of haar professionele rol om met verschillende disciplines samen te werken en dat het met de aankomende integrale opgaven binnen de omgevingswet en het thema gezondheid noodzakelijk is. Tevens komt naar voren dat bij de opvatting en input van professionals van andere disciplines bij sector overstijgende vraagstukken *meer* zou moeten plaatsvinden. Dit werd onder andere bevestigd door stelling 9. In vergelijking met de door Bronstein (2003) aangegeven onderdelen van onderlinge afhankelijkheid, bleken deze onderdelen te weinig aanwezig te zijn tussen het sociaal en fysiek domein. Dit heeft tot gevolg dat dit element niet of nauwelijks aanwezig is.

Flexibiliteit

Uit de resultaten bleek dat professionals op individueel niveau in staat zijn *flexibel* te zijn en in staat zijn primaire taken te verbinden met vraagstukken die zich ook afspelen binnen andere domeinen. Dit bleek ook uit de hoge gemiddelden waarin professionals van het sociaal en fysiek domein aangeven, optimistisch te zijn samen te werken met andere domeinen binnen sector overstijgende opgaven. Bij het creëren van een holistische gedeelde visie, wat als belangrijk onderdeel wordt gezien binnen flexibiliteit, is gebleken dat professionals in staat zijn met het aangaan van compromissen. Dit was terug te zien bij onder andere de hoge gemiddelden bij stelling 10, 11,13 en 14 die door beide domeinen werden gescoord. Als de resultaten van de respondenten wordt vergeleken met de door Bronstein (2003) kenmerkende vormen van flexibiliteit tijdens interdisciplinaire samenwerking, zijn belangrijke bouwstenen die overeenkomen met de visie van Bronstein (2003). Echter, zo bleek uit de diepte-interviews, beïnvloeden een aantal structurele factoren (organisatorisch) als sectorale opgaven tijd en ruimte die beschikbaar is, knelpunten voor de mate van flexibiliteit van professionals.

De afhankelijke variabele Flexibiliteit, is een verlengstuk van onderlinge afhankelijkheid en verwijst naar bewuste rolvervaging. Gedrag dat kenmerkend is voor flexibiliteit is het bereiken van compromissen. Er wordt dan geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen de taken van de ene professional en de taken van de andere professional, maar wordt een vraagstuk bekeken vanuit een holistische visie (Bronstein, 2003). De taken lopen als het ware in elkaar over. Daarnaast wordt flexibiliteit gekenmerkt door het creatief aanpassen van de professionele rol naar wat er nodig is in een specifieke situatie.

Eigenaarschap

Uit de visie van Bronstein (2003) van *eigenaarschap* bij interdisciplinaire samenwerking, kwam uit de resultaten van de IIC-index en de diepte-interviews belangrijke bouwstenen naar voren die de visie van Bronstein (2003) bevestigen. Zo bleek uit de hoge IIC-index gemiddelden bij eigenaarschap dat professionals van het sociaal en fysiek domein hebben aangegeven dat het vergroten van eigenaarschap tussen het sociaal en fysiek domein, zorgt voor meer gedragen besluiten die door andere disciplines worden begrepen. Daarnaast gaven professionals van het sociaal en fysiek domein aan dat een holistische visie sterk bijdraagt aan het ontwikkelen van gezamenlijke beleidsthema's van het sociaal en fysiek domein. Tevens bleek uit de resultaten dat door meer samenhangende beleidsthema's meer mogelijkheden biedt om disciplines in te zetten in verschillende sector overstijgende beleidsthema's. Flexibiliteit in onder andere sectorale of sector overstijgende opgaven heeft in dit geval enige invloed op de mate van eigenaarschap. Mogelijke knelpunten die de mate van eigenaarschap volgens de visie van Bronstein (2003) van eigenaarschap kunnen verstoren, is dat naast het gezamenlijk evalueren van beleid wat onvoldoende gebeurt in gezamenlijkheid met andere disciplines, dat er ook onvoldoende met disciplines van het sociaal en fysiek domein gezamenlijk wordt besproken over welke disciplines binnen verschillende opgaven betrokken kunnen zijn bij samenhangende beleidsthema's. De resultaten van de IIC-index over onderlinge samenwerking en wederzijdse afhankelijkheid heeft hier mogelijk invloed op.

Gezamenlijk gedragen doelen verwijst eerdere componenten van rol-vervaging en holistische benaderen, waarbij het gaat om gedeelde verantwoordelijkheid in het proces van het bereiken van gezamenlijke doelen, definitie van het probleem, ontwikkeling en de realisatie van doelen (Bronstein, 2003). Eenduidigheid van doelstellingen is een van de belangrijkste kerncomponenten voor succesvolle samenwerking (Mattessich & Monsey,1992).

Nieuw gecreëerde activiteiten

Uit de onderzoeksresultaten van de diepte-interviews, bleek dat dat interdisciplinair samenwerken en beleidsintegratie kan leiden tot het ontstaan van nieuw gecreëerde activiteiten, waarbij volgens zowel bij het sociaal als kan worden bereikt dan wanneer dit afzonderlijk van elkaar gebeurt. Uit de IIC-index binnen de schaal beleidsintegratie, bleek dat professionals van het sociaal en fysiek domein het sterk eens waren dat de huidige en toekomstige opgaven leiden tot meer beleidsintegratie tussen het sociaal en fysiek domein. Dit vraagt om andere werkprocessen, ofwel nieuw gecreëerde activiteiten. Binnen zowel sociale als fysieke thema's zien professionals van het sociaal en fysiek domein meer mogelijkheden voor samenwerking, zo leek uit de IIC-index en de diepte-interviews. Interdisciplinair samen optrekken leidt volgens de geïnterviewden tot het verhogen van het eigenaarschap, maar ook het beter benutten van het vakmanschap, de kennis en kunde die aanwezig is binnen de organisatie, waardoor vraagstukken beter kunnen worden aangepakt. Als wordt gekeken naar de visie van Bronstein (2003) binnen het thema nieuw gecreëerde activiteiten, waren veel overeenkomstige bouwstenen terug te zien uit de resultaten van de diepte-interviews en de IIC-index. Knelpunten dat mogelijk hier invloed op hadden is dat uit de resultaten is gebleken dat de werkwijze tussen het sociaal en fysiek domein op dit moment onvoldoende op elkaar is afgestemd. Dit was terug te zien bij stelling 38 binnen de IIC-index. Hoewel er daarnaast wel op individueel niveau voldoende rekening wordt gehouden met opgaven van andere beleidsdomeinen, leek uit stelling 21 dat bij zowel sociaal als fysiek wordt aangegeven dat dit op organisatorisch niveau minder zichtbaar was. Dit heeft mogelijk tot gevolg, zoals de resultaten van stelling 5 van de IIC-index laat zien, dat nu onvoldoende met sociaal en fysiek naar samenhangende vraagstukken wordt gekeken.

In het geval van nieuw gecreëerde professionele activiteiten zijn er nieuw gecreëerde samenwerkingsprogramma's of structuren die zijn opgericht of geformuleerd, zodat de betrokken disciplines uit verschillende organisaties of domeinen, meer kunnen bereiken dan wanneer men dit afzonderlijk zouden doen (Bronstein, 2003). Hierdoor kan kennis en expertise van ieder van de betrokkenen disciplines worden gemaximaliseerd (Kagan, 1992).

Reflectie op proces

Uit de indicatoren van de visie van Bronstein (2003) bij reflectie op het proces en het praten over de werkrelaties, bleek dat dit tussen het sociaal en fysiek domein onvoldoende gebeurt. De afwezigheid van reflectie op het proces leek sterk van invloed te zijn op de aanwezigheid van andere componenten van interdisciplinaire samenwerking en de mate van beleidsintegratie zoals wederzijdse afhankelijkheid en eigenaarschap. Naast deze knelpunten, was er ook knelpunt dat hier vaak niet genoeg tijd en aandacht voor vrijgemaakt wordt. Dit leidt er toe dat de verbinding tussen het sociaal en fysiek nog te ver weg is waardoor hier minder bij wordt stilgestaan. Ondanks de sterk aanwezige knelpunten, zagen professionals van het sociaal en fysiek domein meerwaarde voor reflecties van samenwerkingsverbanden. Zo bleek uit de vraag welke hulpmiddelen kunnen bijdragen aan het ontstaan van meer reflectiemomenten. Geïnterviewde respondenten gaven als belangrijke bouwstenen hierin aan dat een plan van aanpak kan bijdragen aan het meer reflecteren van samenwerkingsverbanden. Daarnaast is het hebben van genoeg tijd, ruimte en sturing van het management volgens respondenten mogelijk kan leiden tot meer momenten van reflectie.

De laatste interne factor, *reflectie op doelen*, bevat het denken en praten over de werkrelatie en het geven van feedback om de samenwerking te verbeteren (Bronstein, 2003). Dit houdt in dat de disciplines namenken en praten over hun werkrelaties en het proces en dat ze feedback geven om de samenwerkingsrelaties en effectiviteit te versterken (Abramson, 1984).

Conclusie

Resultaten van onderzoeksvraag 4 gaven een inzicht in hoeverre de 5 interne factoren van interdisciplinaire samenwerking volgens de theorie van Bronstein (2003) overeen kwamen met de huidige situatie en visie van interdisciplinaire samenwerking bij het sociaal en fysiek domein. Uit de resultaten waren een aantal belangrijke **bouwstenen** naar voren gekomen die aanwezig zijn binnen de organisatie en die doorontwikkeld kunnen worden tijdens het organiseren van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie. Binnen de onderdelen van Bronstein (2003) waren gedeelde visies en antwoorden terug te vinden in zowel de IIC-index als tijdens de verdiepende interviewvragen.

De IIC-index en de diepte-interviews gaven daarom een goed betrouwbaar beeld van in hoeverre onderdelen van interdisciplinaire samenwerking aanwezig zijn en waar mogelijke **knelpunten** liggen die dit beïnvloeden. Echter toonden de resultaten aan dat verschillende knelpunten werden beïnvloed door zowel interne factoren als de externe factoren van interdisciplinaire samenwerking. De werkwijze in hoeverre interdisciplinaire samenwerking wordt georganiseerd heeft mogelijk invloed in hoeverre de aanwezige knelpunten vermeden kunnen worden. Zo bleek dat in hoeverre de onderdelen van *collectief eigenaarschap* mogelijk invloed heeft op in hoeverre *wederzijdse afhankelijkheid* georganiseerd is.

Associaties tussen onderdelen interdisciplinaire samenwerking

De resultaten en conclusie toonden een zekere mate van associaties tussen verschillende componenten van interdisciplinaire samenwerking waarbij onderdelen elkaar kunnen versterken in de geanalyseerde bouwstenen maar ook verzwakken in de knelpunten die aanwezig zijn. Dit vraagt om een zekere mate van systematische volgorde waarin interdisciplinaire samenwerking mogelijk moet worden georganiseerd. Tevens kon hypothese 6 (De verwachting (H6) is dat macrofactoren (organisatie) bij IC meer invloed heeft bij het organiseren van interdisciplinaire samenwerking dan micro factoren) worden geaccepteerd op basis van de resultaten uit de onderzoeksvragen. Het model van interdisciplinaire samenwerking kon worden gezien vanuit verschillende niveaus. Hierbij bevinden zich onderdelen op zowel micro als macroniveau, waarbij macro-onderdelen (Collectief eigenaarschap, nieuw gecreëerde activiteiten, Structurele kenmerken, Reflectie op het proces) meer invloed lijkt te hebben bij interdisciplinaire samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein, dan micro-onderdelen (Verleden van samenwerking, Flexibiliteit, Rol en houding m.b.t. samenwerking, Onderlinge afhankelijkheid) bij interdisciplinaire samenwerking.

Macro factoren

Collectief eigenaarschap

Nieuw gecreëerde activiteiten

Structurele kenmerken

Reflectie op het proces

Micro factoren

Verleden van samenwerking

Flexibiliteit

Professionele rol en houding

Wederzijdse afhankelijkheid

Dit betekent dat de huidige micro-onderdelen en macro-onderdelen bij interdisciplinaire samenwerking elkaar mogelijk kunnen beïnvloeden. De resultaten uit de onderzoeksvragen, gaf de mogelijkheid om antwoord te geven op de uiteindelijke hoofdvraag, namelijk de wijze waarop interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie kon worden georganiseerd binnen het thema gezonde fysieke leefomgeving.

5. Conclusie Hoofdvraag

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van 4 deelvragen die antwoord moesten gegeven op de hoofdvraag: *In hoeverre heeft interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie een meerwaarde voor de samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein en hoe kan dit binnen het thema van de gezonde fysieke leefomgeving in de Omgevingswet worden georganiseerd??* Op basis van de uitgebreide resultaten van de deelvragen, kan de conclusie op de hoofdvraag als volgt worden gesteld:

Uit onderzoek is gebleken dat het ontwikkelen en bevorderen van gezondheid in de fysieke leefomgeving, zoals wordt voorgesteld in de omgevingswet én de gezondheidsagenda en de doelstellingen die hierin worden gesteld, vraagt om meer samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein. De gezonde fysieke leefomgeving wordt volgens verschillende inzichten in de wetenschappelijke literatuur gezien als een integraal beleidsveld (Kruize et al., 2015) waarbij fysieke factoren, de leefomgeving, invloed heeft op sociale factoren als gezondheid. Bij het aantrekkelijker maken van bijvoorbeeld duurzaam transport, zoals fietsen, steppen en of elektrisch vervoer, kan dit mogelijk leiden tot meer mensen die actief zullen bewegen en draagt dit bij aan de sociaal-maatschappelijke effecten zoals gezondheid, vermindering van overgewicht, eenzaamheid, participatie en toegankelijkheid (Mackenbach et al., 2014). Door het meer gebruik maken van elektrisch en duurzaam vervoer kan de uitstoot van CO2 worden gereduceerd in de lucht, wat bijdraagt aan de gezondheid en het landelijk beleid rondom het verminderen van CO2 uitstoot (RIVM, 2011). Ook een groene omgeving heeft effect op gezondheid omdat dit volgens van den Berg, Maas, Verheij, & Groenewegen, (2010) ervoor zorgt dat meer groen in wijken, mensen minder stress ervaren.

De nadruk op integraliteit en interdisciplinair samenwerken tussen de domeinen sociaal en fysiek, is door de rijksoverheid binnen deze gestelde thema's dan ook als steeds belangrijker gezien om de gestelde doelstellingen te behalen. Zo zag de gemeente Hengelo met de opgaven binnen de omgevingswet en de gezondheidsagenda, zich genooddaakt meer interdisciplinair samen op te trekken tussen de domeinen sociaal en fysiek. Interdisciplinaire samenwerking is een interpersoonlijk en inteer-organisatorisch proces dat ervoor zorgt dat doelen bereikt worden, die niet bereikt kunnen worden als disciplines afzonderlijk van elkaar alleen hadden gewerkt Bronstein (2002). Uit de literatuur is naar voren gekomen dat bij een succesvolle interdisciplinaire samenwerking, tenminste een vijftal indicatoren aanwezig moeten zijn. Deze indicatoren bestaan uit: wederzijdse afhankelijkheid, nieuw gecreëerde professionele activiteiten, flexibiliteit, collectief eigendom van doelen en reflectie op het proces. Naast deze vijf indicatoren voor interdisciplinair samenwerken, was er ook sprake van een aantal factoren dat van invloed is op de interdisciplinaire samenwerking. Deze factoren zijn: houding/beroepsrol, structurele kenmerken, persoonlijke kenmerken en geschiedenis van samenwerking. Interdisciplinaire samenwerking biedt een aanvulling op geïntegreerde vormen van beleid tussen verschillende afdelingen en/ of beroepen in het openbaar bestuur (Meijers en Stead 2004). De mate en het niveau van beleidsintegratie (*simple learning*, *complex learning*, *reciprocal learning* en *conflictual learning*) is hierin afhankelijk van (1) de verhouding tussen normatieve frames, (2) organisatiekenmerken en (3) en hoe geïntegreerd beleid binnen of tussen beleidsnetwerken wordt nagestreefd (Gabler en Melissa, 2010).

IIC-index en Percepties van interdisciplinaire samenwerking/beleidsintegratie

Uit onderzoek bleek dat interdisciplinaire samenwerking in de wisselwerking tussen het sociaal en fysiek domein als meerwaarde kon worden beschouwd. Dit bleek onder andere uit de resultaten van de IIC-index waarin de mate van samenwerking is onderzocht binnen de onderdelen van het interdisciplinaire samenwerkingsmodel van Bronstein (2003) en de daaropvolgende diepte-interviews waarin dieper in is gegaan op de percepties en beweegredenen voor interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie.

Deze resultaten van de IIC-index hebben inzicht gegeven in wat de huidige situatie, gewenste mate van samenwerking en welke onderdelen in welke mate wel en niet aanwezig zijn tussen de samenwerking met het sociaal en fysiek domein. Uit deze resultaten is gebleken dat er veel overeenkomsten zijn tussen het sociaal en fysiek domein in antwoorden en de gemiddelden van de stellingen. Dit suggereert dat er met dezelfde blik naar de onderdelen rondom de mate van samenwerking werd gekeken. Ondanks dat er met eenzelfde visie werd gekeken naar de huidige mate van samenwerking, bleken hierin een aantal verschillen zichtbaar tussen het sociaal en fysiek domein. Op basis van deze resultaten konden een aantal hypothesen worden geaccepteerd. Zo bleek dat de eerste hypothese kan worden geaccepteerd: *De verwachting (H1) is dat men bij het sociaal en fysiek domein dezelfde waarde heeft als beleidsintegratie en als meerwaarde kan worden gezien.* Ook bleken beide domeinen minimaal een gemiddelde van 4.0 te hebben waarbij het gemiddelde van het sociaal domein zelfs nog iets hoger lag, namelijk een gemiddelde van 4.08. De IIC-index geeft ook aan acceptatie weer voor hypothese 4: *De verwachting (H4) is dat gezamenlijk eigenaarschap zowel door professionals van het sociaal en fysiek domein als belangrijke bijdrage wordt gezien voor IC.* Bij beide domeinen. Zo gaven stelling 14 en 16 een goed beeld (waarden boven de 3.50) dat beide domeinen dit als een belangrijke waarde zien binnen interdisciplinaire samenwerking. Met deze essentiële overeenkomsten wordt het eenvoudiger om tot een algemeen beeld te komen in hoeverre interdisciplinaire samenwerken vanuit dit huidige beeld, gezamenlijk georganiseerd kan worden.

Vervolgens bleek dat hypothese 3: *De verwachting (H3) dat professionals van het fysiek domein meer flexibiliteit ervaart dan professionals van het sociaal domein* ook kon worden geaccepteerd. Zo bleek dat binnen de 3 items (11, 12 en 13) het fysiek domein een hoger gemiddelde van flexibiliteit ervaarde (11=3.53, 12=3.22, 13=4.28) dan het sociaal domein (11= 3.67, 12=2.83, 13=4.08). Er waren twee hypothesen die niet konden worden geaccepteerd. Zo bleek dat uit de resultaten van de IIC-index dat hypothese 2 niet kon worden geaccepteerd: *De verwachting (H2) is dat bij mate van onderlinge afhankelijkheid bij professionals van het sociaal domein hogere waardes scoren dan bij het fysieke domein.* Zo leek dat bij de 2 geformuleerde items, het fysiek domein met gemiddelden van 4.09 en 4.25 hogere scores behaalden ten opzichte van het sociaal domein met gemiddelden van 4.08 en 3.75. Ditzelfde gold voor hypothese 5: *De verwachting (H5) dat de huidige structurele factoren leidt tot meer moeilijkheden voor IC bij professionals van het sociaal domein* kunnen we op basis van de resultaten niet accepteren. Zo bleek dat professionals van het fysiek domein (3.16) meer moeilijkheden ervaren dan het sociaal domein (2.92). Een verklaring hiervoor zou mede kunnen zijn dat bij het fysieke domein de huidige werklast leidt tot minder samenwerking met andere disciplines van andere domeinen (3.75) terwijl dit bij het sociaal domein bij (3.50) ligt. Uit de resultaten en de Cronchach's Alfa's tests leek dat de IIC-index een betrouwbaar beeld heeft gegeven in de mate van samenwerking binnen de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein.

Percepties en beweegredenen interdisciplinaire samenwerking/beleidsintegratie

De diepte-interviews hebben een verdieping gegeven in de resultaten van de IIC-index, beweegredenen van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie, hoe dit kan worden georganiseerd tussen het sociaal en fysiek domein en welke belemmeringen zich voor doen binnen dit type samenwerking. Uit de gemiddelde resultaten van de IIC-index en de daaropvolgende diepte-interviews bleek een gedeelde visie te zijn tussen het sociaal en fysiek domein in wat Bronstein (2003) beschrijft bij de onderdelen voor een succesvolle interdisciplinaire samenwerking en de externe factoren die hier mogelijk invloed op hebben. Deze externe factoren bleken zowel op positieve als negatieve zin aanwezig zijn, waarbij positieve aanwezigheid zorgde voor ondersteuning van de samenwerking en negatieve aanwezigheid leidde tot mogelijke belemmeringen tijdens interdisciplinaire samenwerking. Deze positieve en ontwikkelpunten deden zich zowel voor op microniveau (individueel) als op macroniveau (organisatie) tijdens de samenwerking.

Op individueel niveau bleek namelijk dat professionals van het sociaal en fysiek domein in staat waren interdisciplinair samen te werken en dit ook toe te willen passen in de samenwerking tussen de domeinen. Uit onderzoek komt naar voren dat professionals van het sociaal en fysiek domein optimistisch waren over interdisciplinaire samenwerking, waarbij vooral is benadrukt dat dit bijdraagt aan het vinden van het gezamenlijk belang. De aanwezigheid van meer deskundigheid van verschillende

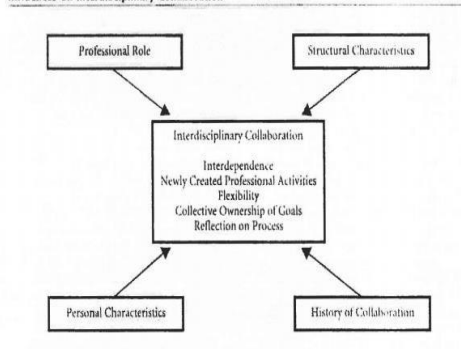
disciplines en de toename van meer kennis en kunde zou leiden tot het verbeteren van het gezamenlijke productieproces. Professionals van het sociaal en fysiek domein zien bij interdisciplinaire samenwerking kansen om samen integrale thema's te ontwikkelen bij thema's als gezondheid, milieu, wonen, openbare ruimte en duurzaamheid. Daarnaast bleek dat professionals van het sociaal en fysiek domein meer willen samenwerken op tactisch, strategisch en operationeel niveau in het formuleren van gezamenlijke visies, integrale opdrachten en het samenbrengen van thema's. Professionals gaven aan zich eraan van bewust te zijn dat samenwerking in veel gevallen noodzakelijk is en dit leidt tot het beter in beeld krijgen van de meervoudige en enkelvoudige opgaven waarin kan worden gekeken naar het gezamenlijke productieproces. Ook bleek uit onderzoek dat interdisciplinaire samenwerking het eigenaarschap tussen gedeelde opgaven tussen de domeinen vergroot.

Uit de diepte-interviews kwam naar voren dat in de antwoorden van het sociaal en fysiek domein een gedeelde visie aanwezig is over de huidige situatie en de belemmeringen voor meer samenwerking. Zo bleek uit onderzoek dat de huidige samenwerking over het algemeen moeizaam en stroef verloopt. Een van de redenen die veelvuldig werd benadrukt waarom samenwerking moeizaam verloopt, had te maken met dat de huidige structuur nog te verkokerd is en men nog te veel sectoraal gericht is. Professionals van het sociaal en fysiek domein ervaren op die manier meer afstand. Daarnaast werd de urgentie bij beide domeinen gemist om meer samen te werken, maar ook de tijd, ruimte en capaciteit die daarvoor beschikbaar is. Een belangrijke belemmerende constatering hierin was de mate van flexibiliteit in tijd en ruimte die te weinig aanwezig is. Dit maakte samenwerking niet vanzelfsprekend en vrijblijvend. Daarnaast leken belemmeringen zich voor te doen op vormen van werkwijze, cultuur en taalverschil en dat op dit moment onvoldoende wordt gereflecteerd op samenwerkingen tussen de domeinen en dit binnen interdisciplinaire samenwerking steviger verankerd willen zien worden. Als een van de oorzaken werd aangegeven dat er nog op sommige punten te weinig binding is met andere domeinen en hier nog onvoldoende op wordt gestuurd vanuit het management, waardoor dit vaak niet gebeurt. Het mogelijk voorkomen van deze belemmeringen konden volgens de geïnterviewde professionals liggen in het vinden van een gezamenlijk handelingsperspectief waarin een gezamenlijke en gedeelde werkcultuur voor integraal samenwerken kan worden ontwikkeld.

Organiseren van interdisciplinaire samenwerking

Uit onderzoek bleek dat het model van interdisciplinaire samenwerking van Bronstein (2003) kon worden gezien vanuit verschillende niveaus in de samenwerking. Hierbij bevonden zich onderdelen op zowel micro als macroniveau, waarbij macro-onderdelen (Collectief eigenaarschap, nieuw gecreëerde activiteiten, Structurele kenmerken, Reflectie op het proces) een sterke invloed heeft bij micro-onderdelen (Verleden van samenwerking, Flexibiliteit, Rol en houding m.b.t. samenwerking, Onderlinge afhankelijkheid) bij interdisciplinaire samenwerking. Onderzoek toonde aan dat er associaties zijn tussen verschillende componenten van interdisciplinaire samenwerking waarbij onderdelen elkaar kunnen versterken in de geanalyseerde bouwstenen maar ook verzwakken in de knelpunten en de externe factoren die aanwezig zijn.

Figure 2
Influences on Interdisciplinary Collaboration

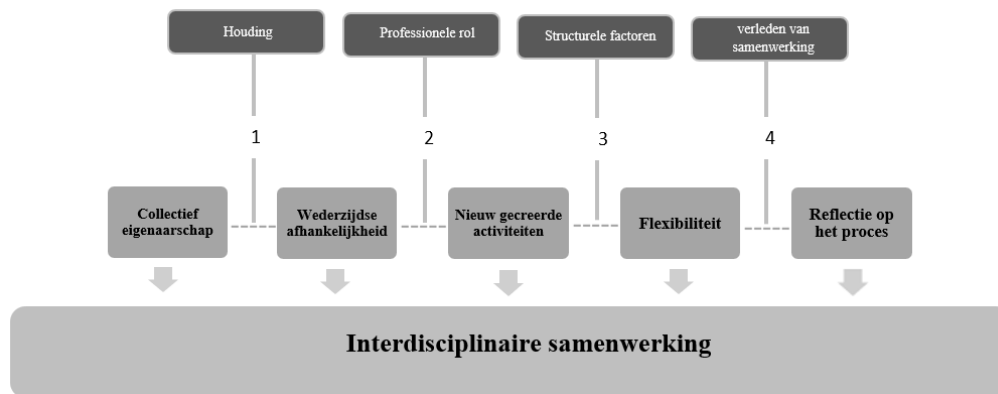


In het model van Bronstein (2003) waren geen duidelijke associaties terug te vinden en blijft het beperkt tot slechts externe factoren die niet duidelijk zichtbaar zijn op welke onderdelen dit binnen de 5 factoren van interdisciplinaire samenwerking invloed hebben. Uit onderzoek bleek dat verschillende knelpunten in de huidige situatie in de mate van samenwerking tussen de domeinen worden beïnvloed door zowel interne factoren als de externe factoren en dit invloed heeft in hoeverre interdisciplinaire samenwerking kan worden georganiseerd en hoe de aanwezige knelpunten vermeden kunnen worden.

Dit vraagt anders dan het door Bronstein (2003) huidige model van interdisciplinaire samenwerking, om een zekere mate van systematische volgorde waarin interdisciplinaire samenwerking mogelijk kan worden georganiseerd en in welke vorm de 4 externe

factoren zichtbaar zijn binnen de onderdelen van interdisciplinaire samenwerking tussen professionals van het sociaal en fysiek domein.

Dit heeft geleid tot het volgende model:



In het model bevinden de 4 externe factoren (houding, professionele rol, structurele factoren en verleden van samenwerking) aan de bovenzijde van het model en de interne factoren (collectief eigenaarschap, wederzijdse afhankelijkheid, nieuw- gecreëerde activiteiten, flexibiliteit en reflectie op samenwerkingsverbanden) aan de onderzijde van het model. Elk van de vier externe factoren bevinden zich tussen 2 interne factoren van interdisciplinaire samenwerking.

1. *Collectief +> wederzijdse afhankelijkheid (H1)*

Uit onderzoek is gebleken dat bij het organiseren van interdisciplinaire samenwerking, *collectief eigenaarschap* tussen de domeinen als belangrijke eerste conditie kan worden gezien. Collectief eigenaarschap draagt bij aan het ontwikkelen van een holistisch beeld in de gedeelde opgaven van het sociaal en fysiek domein. Uit onderzoek komt naar voren dat hierin een belangrijke rol is weggelegd voor de leidinggevenden en teammanagers die dit tussen de domeinen organiseren en is dit tevens het begin van het proces voor beleidsintegratie. Het ontwikkelen van collectief eigenaarschap heeft mogelijk invloed op de mate van wederzijdse afhankelijkheid tussen het sociaal en fysiek domein. Tevens bleek in dit onderzoek dat professionals van het sociaal en fysiek domein nog te veel afstand ervaren tussen de domeinen, de huidige structuur verkokerd is en niet altijd bekend is welke thema's sector overstijgende thema's hebben waarin kan worden samengewerkt. Deze knelpunten konden worden gereduceerd bij het organiseren van collectief eigenaarschap tussen de domeinen. In hoeverre wederzijds afhankelijkheid plaatsvindt hangt af de collectief gedeelde opgaven en de holistische visie die worden ontwikkeld op zowel CMT en tussen de professionals. Een externe factor die invloed heeft in de wederzijdse afhankelijkheid is de **rol en houding** die wordt aangenomen in het formuleren van de gedeelde opgaven. Een sectorale houding in plaats van een integrale en open houding tussen de domeinen konden tijdens deze externe factor, zowel positieve als negatieve invloed hebben bij wederzijdse afhankelijkheid. In dit geval is niet de gedeelde geformuleerde opgaven (macro) maar de individuele houding (micro) van betrokken professionals wat effect heeft op de mate van wederzijdse afhankelijkheid.

2. *Wederzijdse afhankelijkheid +> nieuw gecreëerde activiteiten (H2)*

Uit onderzoek kon worden geconcludeerd dat bij volgende proces bij het organiseren van interdisciplinaire samenwerking *wederzijdse afhankelijkheid*, invloed heeft tijdens de daaropvolgende *nieuw gecreëerde activiteiten*. Doordat er wederzijdse afhankelijkheid plaatsvindt en niet eendimensionale maar meerdimensionale en sector overstijgende vraagstukken zich aandienen waarbij sociaal en fysiek elkaar nodig hebben, zorgt dit voor mogelijk voor nieuw gecreëerde activiteiten.

Uit onderzoek blijkt dat meer interdisciplinaire samenwerking als meerwaarde wordt gezien bij sector overstijgende opgaven en dat hierdoor meer kan worden bereikt dan wanneer dit afzonderlijk zou zijn gebeurd. Uit onderzoek komt naar voren dat met nieuw gecreëerde interdisciplinaire activiteiten, meer vakmanschap, kennis en kunde kan worden benut die aanwezig is binnen de organisatie, waardoor vraagstukken beter kunnen worden aangepakt.

Uit onderzoek bleek dat professionals van het sociaal en fysiek domein het als een deel van hun professionele rol zien om met verschillende discipline-achtergronden samen te werken en te ondersteunen in hun rol. Een belangrijke externe factor in de stap van wederzijdse afhankelijk naar nieuw gecreëerde activiteiten lag bij de **professionele rol** die betrokken professionals innemen. Interdisciplinaire samenwerking volgens Bronstein (2003) vraagt tijdens interdisciplinaire werkprocessen om een stukje rolvervaging van de huidige rol en de rol als interdisciplinair teamlid om aan een gezamenlijk hoger doel te werken. De externe factor van de individuele betrokkenen (micro) had een belangrijke invloed in hoeverre nieuw gecreëerde activiteiten (macro) vanuit wederzijdse afhankelijkheid plaatsvindt.

3. Nieuw gecreëerde activiteiten +> flexibiliteit (H3)

In het door Bronstein (2003) geformuleerde model, dient er sprake te zijn van flexibiliteit waarbij het gaat om het bereiken van compromissen, er gewerkt wordt vanuit een holistische visie waarbij bepaalde taken in elkaar over lopen én het creatief aanpassen van de professionele rol naar wat er nodig is in een specifieke situatie. Uit onderzoek bleek dat bij meer samenhangende beleidsthema's, professionals van het sociaal en fysiek domein hebben aangegeven in staat zijn met meer samenhangende beleidsthema's bezig te kunnen zijn en dat samenwerking met andere disciplines vraagt om flexibiliteit en adequaat kunnen communiceren en rekening houden met taken van andere disciplines. De nieuw gecreëerde activiteiten en de voorgaande processen konden leiden tot meer flexibiliteit tussen professionals van het sociaal en fysiek domein. Een externe factor die uit dit onderzoek mogelijk invloed leek te hebben zijn de **structurele factoren**. Flexibiliteit bij nieuw gecreëerde activiteiten bij interdisciplinaire samenwerking vragen om voldoende tijd en beheersbare werklast om met verschillende thema's bezig te zijn. Professionals gaven aan op individueel flexibel te zijn, maar op organisatorisch belemmeringen kunnen ervaren als het gaat om ruimte, cultuur en taalverschil. Dit sloot aan bij de typologie van Adger et al., (2007) van externe factoren bij integrale werkprocessen waarbij sociale en culturele barrières een rol spelen. Van belang was dat er een gezamenlijke werkcultuur ontstaan die interdisciplinaire samenwerking faciliteert en genoeg ruimte biedt voor betrokken professionals om hiermee bezig te zijn.

4. Flexibiliteit +> reflectie op het proces (H4)

Uit onderzoek komt ook naar voren dat reflectie op samenwerkingsverbanden weinig plaatsvindt maar dat dit wel een zaak is die volgens het sociaal en fysiek domein beter verankerd kan worden tijdens interdisciplinaire samenwerking en integraal beleid. Als reden kwam naar voren dat hier meestal naast de huidige primaire taken, niet goed tijd en ruimte voor is. Reflectie op het proces hield in dat de disciplines nadenken en praten over hun werkrelaties en het proces en dat ze feedback geven om de samenwerkingsrelaties en effectiviteit te versterken (Abramson, 1984). Het reduceren van de structurele factoren die leiden tot minder flexibiliteit, kon ervoor zorgen dat professionals van het sociaal en fysiek domein meer ruimte en tijd beschikbaar krijgen en flexibeler zijn in de betrokkenheid van interdisciplinaire werkprocessen. Het vergroten van deze flexibiliteit zou zorgen dat er mogelijk meer tijd en ruimte beschikbaar komt om te reflecteren op verschillende interdisciplinaire werkprocessen, zowel tijdens als na afloop. Het reflecteren kon bijdragen aan de totstandkoming van betere werkprocessen waarbij knelpunten en pluspunten kunnen worden geëvalueerd tijdens interdisciplinaire werkprocessen. Een belangrijke externe factor die hier mogelijk invloed op leek te hebben is het **verleden van samenwerking**. Verleden van interdisciplinaire werkprocessen zouden bijdragen aan het inbouwen van reflectieprocessen waarin kon worden gereflecteerd en vooruit kan worden gekeken naar het kwalitatief goede interdisciplinaire werkprocessen. Hiermee kon tot de conclusie worden gekomen dat bepaalde disciplines wel en niet genoeg aanwezig waren en welke mogelijk nog meer betrouwen zouden moeten worden in de opgave. Dit hing vooral af in hoeverre reflectie wordt geformaliseerd tijdens eerdere samenwerkingsverbanden.

5.1.1 Beperkingen van het onderzoek

De totale onderzoekspopulatie die deelnamen aan dit onderzoek was N=42 waarbij 30 professionals van het fysiek domein deelnamen en 12 van het sociaal domein. Met dit aantal was een beperkte omvang van het onderzoek en waren de resultaten moeilijk te generaliseren. De resultaten van dit onderzoek zijn hierdoor uitsluitend gemeente specifiek. Met een grotere onderzoekspopulatie (N=+100) waarbij meerdere domeinen zijn aangesloten of een vergelijkend onderzoek tussen meerdere gemeenten in Overijssel zou hier mogelijk een beter generaliserend beeld ontstaat in hoeverre (waar dit wordt gevraagd) interdisciplinair wordt samengewerkt bij gemeenten. De vooraf opgestelde controlevariabelen zijn met N=42 buiten beschouwing gelaten:

De controlevariabelen voor dit onderzoek bestond uit leeftijd (1), geslacht (2), functieachtergrond (3) en werkervaring (4). De controlevariabele leeftijd is onderverdeeld de categorieën: (18-25), (25-35), (35-45) en (45-65). De variabele geslacht is onderverdeeld in de categorieën man (1), vrouw (2) en anders (3). Voor de controlevariabele functieachtergrond kunnen de respondenten kiezen uit het sociaal (1) of fysiek (2) domein. De controlevariabele werkervaring is onderverdeeld in de categorieën lopend van (1 tot 5 jaar), (5 tot 10 jaar), (10 tot 14 jaar) en (15 jaar of hoger)

Voor de geformuleerde onderzoeksvragen, is onderscheidt gemaakt in welke onderdelen van interdisciplinaire samenwerking het beste kan worden gemeten. Uit eerdere onderzoeken komt naar dat hiervoor geen vast model is en dit afhankelijk is van welke onderdelen kwantitatief of kwalitatief wordt meten. Ondanks dat alle onderdelen van interdisciplinaire samenwerking van Bronstein (2003) via de geformuleerde onderzoeksvragen op een systematische manier zijn onderzocht en dit zowel statistisch door middel van SPSS, als kwalitatief via diepte-interviews, kunnen de resultaten per onderzoek verschillen in op welke manier de onderdelen worden gemeten. Voor dit onderzoek is dicht bij de theorie van Bronstein (2007) gebleven door gebruik te maken van een IIC-index en de daarbij aangesloten onderdelen die uit die index wordt gemeten. Binnen deze IIC-index zijn een aantal vragen specifiek gericht op de situatie van de gemeente Hengelo.

Dit onderzoek kon worden gezien als een pretest en geen pretest/posttest omdat er wel een eerste meting is gedaan (IIC-index) maar vanwege de complexiteit van mogelijke ingrepen, de posttest achterwege is gelaten. Een posttest had mogelijk meer inzicht gegeven in het door de conclusie beschreven aanvullende model van interdisciplinaire samenwerking in hoeverre de gemiddelden van de IIC-index met die nieuwe aanvullende model, de samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein is veranderd.

5.1.2 Aanbevelingen

De huidige resultaten van dit onderzoek, vragen om een vervolgonderzoek. Het is raadzaam om met deze resultaten en het model van interdisciplinaire samenwerking voor het sociaal en fysiek domein, een pilot te organiseren. Hierin kan worden gekeken in hoeverre dit model werkt voor het sociaal en fysiek domein bij sector overstijgende vraagstukken wat vraagt om beleidsintegratie. Bij het organiseren van interdisciplinaire samenwerking zijn de aanbevelingen als volgt:

- Uit onderzoek bleek dat er een belangrijke taak is weggelegd bij het CMT voor het ontwikkelen en faciliteren voor interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie tussen het sociaal en fysiek domein. Professionals van het sociaal en fysiek domein zien meerwaarde in deze vorm van samenwerking. Zoals in de aanleiding al is beschreven, zijn er al verschillende gemeenten die ook deze vorm van samenwerking hebben toegepast binnen de thema's van de Omgevingswet en hier de urgentie zien. Het voeren van gesprekken met gemeenten die interdisciplinair samenwerken ook toepassen, kan een goede indicatie geven in de gewenste werkwijze onder CMT-collega's en de betrokken disciplines.
- Vervolgens kan met de maatschappelijke opgaven binnen de Omgevingswet en de gezondheidsnota 2020-2023 in het kader van gezondheid in de fysieke leefomgeving op basis van de input kan gekeken worden naar het ontwikkelen van het collectief eigenaarschap tussen de domeinen bij dit thema. Wat hierin bijdraagt is een gedeelde visie creëren op het thema gezonde fysieke leefomgeving, een onderscheid maken in de taken die uitsluitend domein-specifiek zijn en taken waarbij de kennis en deskundigheid van meerdere disciplines van andere domeinen nodig zijn.
- Een belangrijke vervolgstap is om te kijken welke thema's binnen een gezonde leefomgeving je op welk schaalniveau aanpakt. Het aanpakken op buurt (micro) wijkniveau (meso) of deelgebieden (macro). Zo blijkt uit de theorie van beleidsintegratie dat met dit soort thema's je het beste op wijkniveau kan aanpakken. Advies is om hierin te kijken naar de verschillende doelgroepen die zich binnen bepaalde deelgebieden bevinden en hierop programma's op in te richten. Advies hiervoor is om actoren in de wijken, zoals scholen, maatschappelijke instellingen en bedrijven, te betrekken in het meedenken van een gezonde leefomgeving. Dit draagt bij aan het sociale participatieproces en de in het door de coalitie gestelde aandachtspunt van een 'open bestuursstijl'.
- Vervolgens is het van belang om in gezamenlijkheid af te stemmen in de gewenste interdisciplinaire werkprogramma's. Gesloten programma's en netwerken waarbij geselecteerde disciplines aan een integraal programma werken of open programma's en netwerken waarbij iedere betrokken professional zijn of haar input kan leveren in interdisciplinaire overleggen. Van belang is het vinden van een goede mix van karakteristieke achtergronden van professionals in zijn of haar houding, waardoor een goede mix van disciplines elkaar aanvullen.
- Ontwikkel een gewenste werkcultuur voor interdisciplinair samenwerken waarin een open houding centraal staat, iedere discipline zich gehoord voelt en de communicatie/informatiedeling goed georganiseerd is. Van belang is hierin af te stemmen op de beschikbare tijd en ruimte die wordt gefaciliteerd om te voldoen aan de gewenste werkcultuur.
- Formaliseer reflecties op interdisciplinaire werkprocessen. Dit zorgt ervoor dat dit minder snel wordt vergeten na afloop van een samenwerking. Reflecties kunnen een belangrijke input leveren voor volgende interdisciplinaire werkprocessen waarin positieve en minder positieve situaties tijdens deze werkprocessen worden besproken. Een goede gezamenlijke werkcultuur draagt hieraan bij. Langlopende programma's van bijvoorbeeld een half jaar vragen mogelijk om het inbouwen van meer reflectie momenten zoals per kwartaal, dan kortere programma's (1 tot 3 maanden) waarbij dit na afloop voldoende kan zijn.
- Tot slot is het advies om met 2 verschillende pilots te starten (open en gesloten interdisciplinaire netwerken) waarin de verschillen van type werkvormen kunnen worden toegepast en vergeleken. De IIC-index geeft een uitstekende eerste analyse van de huidige mate van samenwerking tussen de domeinen. De index kan als een goede indicatie dienen voor een evaluatie op de twee pilots van interdisciplinaire werkprocessen. Door gebruik te maken van dezelfde index, kan na afloop van de pilot door het opnieuw uitzetten van de index onder professionals van het sociaal en fysiek domein, of deze index sterk is veranderd en op welke onderdelen van het model van Bronstein (2003) bij interdisciplinaire samenwerking dit is gebeurd. Hiermee kan worden geëvalueerd of deze vorm van samenwerking dusdanig heeft gewerkt en welke pilot hierin volgens de aanwezige disciplines het beste werkt.

Bronnenlijst

- Abramson, M. (1984). Collective responsibility in interdisciplinary collaboration: An ethical perspective for social workers. *Social Work in Health Care*, 10(1), 33-43. doi.org/10.1300/J010v10n01_03
- Adger, W., Agrawala, M., Conde, C., O'Brien, K., Pulhin, J., Pulwarty, R., et al. (2007). Assessment of adaptation practices, options, constraints and capacity. In M. L. Parry, O. F
- Berg-Weger, M., & Schneider, F. D. (1998). Interdisciplinary collaboration in social work education. *Journal of Social Work Education*, 34, 97-107.
- Barton, Hugh and Marcus Grant (2011). Urban Planning for Healthy cities. A review of the Progress of the European Healthy Cities Programme. *Journal of Urban Health: Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 90 (1) pp . 129- 141.
- Boeije, H. (2005). Analyseren in kwalitatief onderzoek. Denken en doen. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Boon, H., Verhoef, M., O'Hara, D., & Findlay, B. (2004). From parallel practice to integrative health care: a conceptual framework. *BMC health services research*, 4(1), 15.
- Braubach M, Grant M. (2010). Evidence review on the spatial determinants of health in urban settings IN Urban Planning, Environment and Health, from Evidence to Policy Action, Annexe 2 pp. 22-97. Copenhagen WHO Regional Office for Europe.
- Bronstein, L. R. (2003). A model for interdisciplinary collaboration. *Social work*, 48(3), 297-306.
- Bronstein, L. R. (2002). Index of interdisciplinary collaboration.(Instrument Development). *Social work research*, 26(2), 113-127.
- Bruner, C. (1991). Ten questions and answers to help policy makers improve children's services. Washington, DC: Education and Human Service Consortium
- Bruyninckx, H., & Bachus, K. (2001). *Duurzame ontwikkeling : beleidsconcept en kader voor maatschappelijke participatie*. Brussel: Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden.
- Candel, J.J.L. & Biesbroek, R. (2016). Toward a processual understanding of policy integration. *Policy Sciences*. doi:10.1007/s11077-016-9248-y
- Claessens JW, Schram-Bijkerk D, van Breemen EM, Houweling DA, van Wijnen H . (2012) Bodem als draagvlak voor een klimaatbestendige en gezonde stad. Bilthoven: RIVM rapport 607050011
- Choi, B. C., Pak A. W. (2006). Multidisciplinarity, interdisciplinarity and transdisciplinarity in health research, services, education and policy: 1. Definitions, objectives, and evidence of effectiveness. *Clinical & Investigative Medicine*, 29, 351-64.
- D'Amour, D., Ferrada-Videla M., Rodriguez, L.S.M., & Beaulieu, M.D. (2005). The conceptual basis for interprofessional collaboration: Core concepts and theoretical frameworks. *Journal for Interprofessional Care*, 1, 116-131. doi.org/10.1080/13561820500081604
- der Staten-Generaal, T. K. (2014). Regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet). *Kamerstuk*, 33, 962.
- De Vries, S., Maas, J. & Kramer, H., 2009. Effects of local green spaces on health and wellbeing; possible mechanisms underlying the relationship between green elements near people's homes and their health. Wageningen, Statutory Research Tasks Unit for Nature and the Environment. WOt-rapport 91. 83 p. 7 Fig.; 2 Tab.; 132 Ref.
- Donkers, H., van Willigen, K. Jongbloed, J. & Slooten, J. (red.), 2001. Van kokers communicerende vaten maken: werken aan integraliteit in de stedelijke vernieuwing. Eindhoven: Lecturis
- Faskunger, J. (2013). Promoting active living in healthy cities of Europe. *Journal of Urban Health*, 90(1), 142-153. DOI: 10.1007/s11524-011-9645-7
- Gabler, Melissa (2010), Norms, Institutions and Social Learning: An Explanation for Weak Policy Integration in the WTO's Committee on Trade and Environment, in *Global Environmental Politics*, vol. 10, nr. 2, p. 88-117
- Gascon, M., Triguero-Mas, M., Martínez, D., Dadvand, P., Rojas-Rueda, D., Plasència, A., & Nieuwenhuijsen M. J. (2016). Residential green spaces and mortality: a systematic review. *Environment international*, 86, 60-67. DOI: 10.1016/j.envint.2015.10.013
- Gompel, F. A. M. (2014). De gemeentelijke omgevingsvisie: Een onderzoek naar de inhoud en vormgeving van een strategisch en integraal beleidsdocument.
- Grant, M., & Braubach, M. (2010, January). Evidence review on the spatial determinants of health in urban settings. In *Urban Planning, Environment and Health: From Evidence to Policy Action. Meeting Report*.

- Groenewegen, P. P., van den Berg, A. E., Maas, J., Verheij, R. A., & de Vries, S. (2012). Is a green residential environment better for health? If so, why?. *Annals of the Association of American Geographers*, 102(5), 996-1003. 10.1080/00045608.2012.674899
- Hijwege, N. (2010). Wat betekent dat en Waar staat dat voor? Over de samenwerking tussen geestelijk verzorger en psycholoog. 21(3), 196- 212.
- IenM. (2016). *Pionieren met de Omgevingswet: Houd het eenvoudig, maak het beter*. Den Haag: Ministerie van Infrastructuur en Milieu.
- Kagan, S. L. (1992). Collaborating to meet the readiness agenda: Dimensions and dilemmas. In Council of Chief State School Officers (Ed.), *Ensuring student success through collaboration* (pp. 57–66). Washington, DC: Council of Chief State School Officers
- Kruize, H., A.W.M.M. de Bont, D. van Dale. J. van der Ree, G.C.W. Wendel-Vos, F.R.J. den Hertog. (2015). Ruimte en gezondheid, een vanzelfsprekende combinatie? Een verkenning naar de relatie tussen ruimtelijke ordening en gezondheid vanuit het ruimtelijke, milieu- en volksgezondheidsdomein. Bilthoven: RIVM.
- Kuindersma, W., Boonstra, F. G., Brunt, D., & van Bommel, S. (2010). *Afstemming van sectoraal beleid en integrale gebiedsprocessen* (No. 8). Alterra.
- Lalonde, M. (1974). A new perspective on the health of Canadians. www.phac-aspc.gc.ca/ph-sp/phdd/pdf/perspective.pdf. DOI: 10.1590/S1020-49892002000900001
- Lowe, M., Whitzman, C., Badland, H., Davern, M., Aye, L., Hes, D., ... & Giles-Corti, B. (2015). Planning healthy, liveable and sustainable cities: How can indicators inform policy?. *Urban Policy and Research*, 33(2), 131-144. doi.org/10.1080/08111146.2014.1002606
- Mackenbach, Joreintje D., et al. "Obesogenic environments: a systematic review of the association between the physical environment and adult weight status, the SPOTLIGHT project." *BMC public health* 14.1 (2014):doi.org/10.1186/1471-2458-14-233
- Mattessich, P., & Monsey, B. (1992). *Collaboration: What makes it work*. St. Paul: Amherst H. Wilder Foundation.
- May, P. J., A. Jochim, and J. Sapotichne. 2011. "Constructing Homeland Security: an Anemic Policy Regime. *The Policy Studies Journal* 39 (2): 285–307. doi.org/10.1111/j.1541-0072.2011.00408.
- Meijers, E., & Stead, D. (2004, December). Policy integration: what does it mean and how can it be achieved? A multi-disciplinary review. In *Berlin Conference on the Human Dimensions of Global Environmental Change: Greening of Policies- Interlinkages and Policy Integration*. Berlin.
- Moser, S. C., & Ekstrom, J. A. (2010). A framework to diagnose barriers to climate change adaptation. *Proceedings of the national academy of sciences*, 107(51), 22026-22031.
- Henry Mintzberg: Mintzberg on management. Inside our strange world of organizations 1989, New York and London: Free Press/Collier MacMillan. 418 pages," 1990.
- Nederland, T., & Dekker, F. P. S. (2011). *Verleiden tot gezondheid. Een integraal beleidsperspectief op gezondheidsbevordering* [Move to health. An integral policy perspective to health promotion. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Hengelo, G. (2018). *Programmaplan Omgevingswet*. Hengelo: Gemeente Hengelo .
- Omgevingswet, A. d. (2019). *Aan de slag met de Omgevingswet*. Opgehaald van Participatie vraagt om capaciteit en interdisciplinaire samenwerking
- Rotmans, J. (2018). De Omgevings-wet als transitie-opgave. Stedennetwerk G40.
- Schrijvers, C. T. M., & Storm, I. (2009). Naar een integrale aanpak van gezondheidsachterstanden. Een beschrijving van beleidsmaatregelen binnen en buiten de volksgezondheidssector. RIVM rapport 270171001
- Skinner I, Wu D, Schweizer C, Racioppi F, Tsutsumi R (2014). Unlocking new opportunities. Jobs in green and healthy transport. Denmark: World Health Organization
- Spanjer, J. (2010). The disability assessment structured interview: its reliability and validity in work disability assessment: Groningen
- Steenbakkers, M., Jansen, M., Maarse, H., & de Vries, N. (2010). Lokaal integraal gezondheidsbeleid: intersectorale samenwerking vanuit het perspectief van gemeenten. *TSG*, 88(3), 136-143.

- Staatsen, B. A. M., Houweling, D. A., & Kruize, H. (2016). Gezonde leefomgeving, gezonde mensen. RIVM
- Stevens, H. (2013). Multi-disciplinaire samenwerking binnen universiteiten : de Wageningen case. Hasselt: Universiteit Hasselt
- Tashakorri, A., & Teddlie, Ch. (Eds.). (2003). Handbook of mixed methods in social & behavioral research. Thousand Oaks: Sage.
- Temmerman, C., De Rynck, F., & Voets, J. (2018). Naar een bovenlokale aanpak van maatschappelijke uitdagingen in beleidsdocumenten van de Vlaamse overheid.
- Terpstra, J., 2001. Netwerken en samenwerking bij de uitvoering van beleid, Beleidswetenschap (2).
- Tosun, J., & Lang, A. (2017). Policy integration: Mapping the different concepts. Policy Studies, 38(6), 553-570. doi.org/10.1080/01442872.2017.1339239
- Van Aalst, I. & E. Ennen (2002), Openbare ruimten, tussen activiteit en attractiviteit: Over de functie van openbare ruimten als identiteitsbepalende stedelijke landschappen. Utrecht: Nethur
- Van den Berg, A. E., Maas, J., Verheij, R. A., & Groenewegen, P. P. (2010). Green space as a buffer between stressful life events and health. Social science & medicine, 70(8), 1203-1210. DOI: 10.1016/j.socscimed.2010.01.002
- Van Nijendaal, G. A. (2014). Drie decentralisaties in het sociale domein. Jaarboek Overheidsfinanciën, 85-100.
- Vanstone, M., Hibbert, K., Kinsella, A., McKenzie, P. J., Pittman, A., & Lingard, L. (2013). Interdisciplinary doctoral research supervision: A scoping review. Canadian Journal of Higher Education, 43(2), 42
- Varna, G., & Tiesdell, S. (2010). Assessing the publicness of public space: The star model of publicness. Journal of Urban Design, 15(4), 575-598. doi.org/10.1080/13574809.2010.502350
- Van Thiel, S. (2014). Bestuurskundig Onderzoek. Een methodische inleiding (2e druk). Bussum, Nederland: Coutinho
- Van Zwieten, M. & Willems, D. (2004). Waardering van kwalitatief onderzoek. Huisarts & Wetenschap, 47(13), 631-635.
- Vinokur-Kaplan, D. (1995). Enhancing the effectiveness of interdisciplinary mental health treatment teams. Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research, 22(5), 521-530.
- VNG. (2018). Omgevingsplan, een ontdekkingsstocht. Den Haag: VNG.
- VWS, M. v. (2020). Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Wayenberg, E. (2005). Integrale beleidsvoering in lokale besturen: een terreinverkenning. Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement 10, 3-8.
- Zaanstad (2017) *Aan de slag met de omgevingswet in Zaanstad*. Zaanstad.
- Zeigler, E.F. (1990). Professional Preparation and Discipline Specialization in Canadian PE and Kinesiology Journal of Physical Education, Recreation & Dance 61, 40-44.

Bijlage

Overzicht IIC index: SPSS resultaten

Sociaal domein

IIC index mate van samenwerking: sociaal domein		Mean	SD
Intern			
Onderlinge samenwerking 1-8			
Wederzijdse afhankelijkheid 9- 10			
Flexibiliteit 11 -13			
Gezamenlijk eigenaarschap 14 – 16			
Nieuw gecreëerde activiteiten 17 – 18			
Beleidsintegratie 19 – 21			
Reflectie op het proces 22 -23			
Extern			
Professionele rol 24 -27			
Persoonlijk houding/ karakteristieken 28-34			
Structurele factoren 35 – 40			
1.	Er kan meer gebruik worden gemaakt van de deskundigheid van andere disciplines voor het realiseren van beleidsdoelen.	3.92	.515
2.	Er is voldoende informatie-uitwisseling tussen andere domeinen	2.42	.793
3.	Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de deskundigheid van andere disciplines	2.25	.662
4.	Er wordt binnen de organisatie voldoende beroep gedaan op de deskundigheid van andere disciplines van andere domeinen waar dit nodig is.	2.85	.793
5.	Ik bespreek samen met professionals van andere disciplines in welke mate ieder van ons betrokken moet zijn bij samenhangende beleidsthema's.	2.50	.674
6.	Tussen het sociaal en fysiek domein vindt strategisch overleg plaats tussen professionals van andere disciplines.	2.67	.1073
7.	Tussen het sociaal en fysiek domein vindt voldoende tactisch overleg plaats tussen professionals van andere disciplines.	2.58	.669
8.	Mijn collega's van andere disciplines en ik bespreken vaak verschillende strategieën om onze werkrelatie te verbeteren.	2.42	.996
9.	De huidige maatschappelijke vraagstukken vraagt van mij om meer samen te werken met andere domeinen en disciplines.	4.08	.289
10.	Om beter samen te werken met anderen disciplines, moeten de doelen zo worden geformuleerd dat die begrepen worden door andere.	3.75	.542
11.	Een meer samenhangende benadering van beleidsthema's biedt mij meer flexibiliteit om me met meer beleidsthema's bezig te houden.	3.67	.651
12.	Vanuit mijn deskundigheid word ik bij verschillende beleidsthema's ingezet om overkoepelende taken gezamenlijk uit te voeren.	2.83	.835
13.	Samenwerking met andere disciplines vraagt om flexibiliteit en adequaat kunnen communiceren en rekening houden met taken van andere disciplines.	4.08	.289
14.	Een holistische visie draagt bij aan het creëren van een gezamenlijk eigenaarschap bij een integraal vraagstuk tussen het sociaal en fysiek domein	4.17	.557
15.	Gezamenlijk eigenaarschap tussen het sociaal en fysiek domein vraagt van iedere betrokken discipline om een stukje rol-vervaging.	3.36	1.120
16.	Het vergroten van eigenaarschap tussen het sociaal en fysiek domein, zorgt voor meer gedragen besluiten die door andere disciplines worden begrepen.	3.75	.662
17.	De huidige beleidsthema's binnen het sociaal en fysiek domein bieden mogelijkheden tot meer gezamenlijke activiteiten.	3.58	.515
18.	Ik zie het thema gezonde stad als een thema waarin het sociaal en fysiek domein meer in kunnen samenwerken	4.08	.289
19.	Er is voldoende beleidsafstemming tussen het sociaal en fysiek domein met andere disciplines.	2.42	.669
20.	Het realiseren van beleidsintegratie binnen het sociaal en fysiek domein vraagt om meer tactisch en strategisch overleg.	3.83	.718
21.	Bij het opstellen van een beleidsstuk wordt in de organisatie voldoende rekening gehouden met beleidsdocumenten van andere domeinen.	2.50	.522
22.	Het evalueren van beleid gebeurt voldoende gezamenlijk met andere disciplines	2.42	.669
23.	Tussen het sociaal en fysiek domein wordt op dezelfde manier naar een samenhangend vraagstuk gekeken en worden verschillen van inzichten besproken.	2.67	.492
24.	Ik zie het als een deel van mijn professionele rol om met verschillende discipline-achtergronden samen te werken en te ondersteunen in hun rol.	3.92	.996
25.	Tijdens het opstellen van een beleidsstuk houd ik rekening met samenhangende beleidsdocumenten van andere domeinen.	3.42	.515
26.	Ik heb een goed beeld van welke bijdrage collega's van andere disciplines vanuit hun deskundigheid kunnen leveren in samenhangende beleidsthema's.	2.83	.718

27.	Ik ben optimistisch over de mogelijkheden van mijn collega's van andere disciplines om samen te werken aan de gemeentelijke beleidsthema's.	3.67	.651
28.	Collega's van andere disciplines zijn net zo gemotiveerd als ik om belemmeringen voor succesvolle samenwerking op te lossen.	3.42	.515
29.	Ik heb voldoende beeld van de operationele uitvoering van beleid binnen het sociaal domein	2.33	.651
30.	Ik heb voldoende beeld over de operationele uitvoering van beleid binnen het fysieke domein dat raakvlakken heeft met het sociaal	2.33	.651
31.	Ik zie beleidsintegratie als een meerwaarde voor de ambtelijke organisatie	4.08	.515
32.	Het integreren van beleidsthema's maakt mijn huidige taken complexer.	3.08	.900
33.	Mijn collega's van andere disciplines doen voldoende moeite om een gezamenlijk werkklimaat te creëren binnen organisatie.	2.92	.669
34.	Ik ben in staat om mijn werkzaamheden te verbinden met vraagstukken van andere domeinen.	3.75	.754
35.	De huidige organisatiestructuur van sectoraal werken biedt mij te weinig ruimte en mogelijkheden om koppelingen te maken met andere beleidsthema's die daar om vragen	2.92	.996
36.	De huidige werklust leidt tot minder samenwerking met andere disciplines van andere domeinen.	3.50	.798
37.	Er is voldoende bestuurlijke steun om integraal samen te werken	3.00	1.044
38.	De werkwijze van domeinen sociaal en fysiek is bij samenwerking voldoende op elkaar afgestemd.	2.50	.552
39.	Ik ervaar belemmeringen rondom de samenwerking met disciplines van andere domeinen	3.25	.866
40.	Het managementteam biedt mogelijkheden om samenwerking te zoeken met disciplines van andere domeinen.	3.33	.651

Fysiek domein

IIC index mate van samenwerking: fysiek domein		Mean	SD
Intern			
Onderlinge samenwerking 1-8			
Wederzijdse afhankelijkheid 9- 10			
Flexibiliteit 11 -13			
Gezamenlijk eigenaarschap 14 – 16			
Nieuw gecreëerde activiteiten 17 – 18			
Beleidsintegratie 19 – 21			
Reflectie op het proces 22 -23			
Extern			
Professionele rol 24 -27			
Persoonlijk houding/ karakteristieken 28-34			
Structurele factoren 35 – 40			
1.	Er kan meer gebruik worden gemaakt van de deskundigheid van andere disciplines voor het realiseren van beleidsdoelen.	4.09	.963
2.	Er is voldoende informatie-uitwisseling tussen andere domeinen	2.50	.718
3.	Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de deskundigheid van andere disciplines	2.44	.669
4.	Er wordt binnen de organisatie voldoende beroep gedaan op de deskundigheid van andere disciplines van andere domeinen waar dit nodig is.	2.63	.833
5.	Ik bespreek samen met professionals van andere disciplines in welke mate ieder van ons betrokken moet zijn bij samenhangende beleidsthema's.	2.81	.931
6.	Tussen het sociaal en fysiek domein vindt strategisch overleg plaats tussen professionals van andere disciplines.	2.81	.869
7.	Tussen het sociaal en fysiek domein vindt voldoende tactisch overleg plaats tussen professionals van andere disciplines.	2.72	.729
8.	Mijn collega's van andere disciplines en ik bespreken vaak verschillende strategieën om onze werkrelatie te verbeteren.	2.41	.756
9.	De huidige maatschappelijke vraagstukken vraagt van mij om meer samen te werken met andere domeinen en disciplines.	4.09	.963
10.	Om beter samen te werken met anderen disciplines, moeten de doelen zo worden geformuleerd dat die begrepen worden door andere.	4.25	.762
11.	Een meer samenhangende benadering van beleidsthema's biedt mij meer flexibiliteit om me met meer beleidsthema's bezig te houden.	3.53	.983
12.	Vanuit mijn deskundigheid word ik bij verschillende beleidsthema's ingezet om overkoepelende taken gezamenlijk uit te voeren.	3.22	.823
13.	Samenwerking met andere disciplines vraagt om flexibiliteit en adequaat kunnen communiceren en rekening houden met taken van andere disciplines.	4.28	.634
14.	Een holistische visie draagt bij aan het creëren van een gezamenlijk eigenaarschap bij een integraal vraagstuk tussen het sociaal en fysiek domein	3.56	.878
15.	Gezamenlijk eigenaarschap tussen het sociaal en fysiek domein vraagt van iedere betrokken discipline om een stukje rol-vervaging.	3.25	.950
16.	Het vergroten van eigenaarschap tussen het sociaal en fysiek domein, zorgt voor meer gedragen besluiten die door andere disciplines worden begrepen.	3.66	.827
17.	De huidige beleidsthema's binnen het sociaal en fysiek domein bieden mogelijkheden tot meer gezamenlijke activiteiten.	3.59	.615

18.	Ik zie het thema gezonde stad als een thema waarin het sociaal en fysiek domein meer in kunnen samenwerken	4.09	.689
19.	Er is voldoende beleidsafstemming tussen het sociaal en fysiek domein met andere disciplines.	2.53	.761
20.	Het realiseren van beleidsintegratie binnen het sociaal en fysiek domein vraagt om meer tactisch en strategisch overleg.	3.72	.761
21.	Bij het opstellen van een beleidsstuk wordt in de organisatie voldoende rekening gehouden met beleidsdocumenten van andere domeinen.	2.78	.608
22.	Het evalueren van beleid gebeurt voldoende gezamenlijk met andere disciplines	2.06	.801
23.	Tussen het sociaal en fysiek domein wordt op dezelfde manier naar een samenhangend vraagstuk gekeken en worden verschillen van inzichten besproken.	2.31	.859
24.	Ik zie het als een deel van mijn professionele rol om met verschillende discipline-achtergronden samen te werken en te ondersteunen in hun rol.	4.19	.693
25.	Tijdens het opstellen van een beleidsstuk houd ik rekening met samenhangende beleidsdocumenten van andere domeinen.	3.63	.707
26.	Ik heb een goed beeld van welke bijdrage collega's van andere disciplines vanuit hun deskundigheid kunnen leveren in samenhangende beleidsthema's.	3.06	.840
27.	Ik ben optimistisch over de mogelijkheden van mijn collega's van andere disciplines om samen te werken aan de gemeentelijke beleidsthema's.	3.53	.842
28.	Collega's van andere disciplines zijn net zo gemotiveerd als ik om belemmeringen voor succesvolle samenwerking op te lossen.	3.03	.861
29.	Ik heb voldoende beeld van de operationele uitvoering van beleid binnen het sociaal domein	2.44	.941
30.	Ik heb voldoende beeld over de operationele uitvoering van beleid binnen het fysieke domein dat raakvlakken heeft met het sociaal	2.59	.979
31.	Ik zie beleidsintegratie als een meerwaarde voor de ambtelijke organisatie	4.0	.800
32.	Het integreren van beleidsthema's maakt mijn huidige taken complexer.	3.1	.451
33.	Mijn collega's van andere disciplines doen voldoende moeite om een gezamenlijk werkklimaat te creëren binnen organisatie.	2.94	.801
34.	Ik ben in staat om mijn werkzaamheden te verbinden met vraagstukken van andere domeinen.	3.56	.840
35.	De huidige organisatiestructuur van sectoraal werken biedt mij te weinig ruimte en mogelijkheden om koppelingen te maken met andere beleidsthema's die daar om vragen	3.16	1.139
36.	De huidige werklust leidt tot minder samenwerking met andere disciplines van andere domeinen.	3.75	.880
37.	Er is voldoende bestuurlijke steun om integraal samen te werken	2.91	.856
38.	De werkwijze van domeinen sociaal en fysiek is bij samenwerking voldoende op elkaar afgestemd.	2.34	.827
39.	Ik ervaar belemmeringen rondom de samenwerking met disciplines van andere domeinen	3.29	.792
40.	Het managementteam biedt mogelijkheden om samenwerking te zoeken met disciplines van andere domeinen.	3.16	.844

Overzicht normenkader

Items	Sociaal Lager dan 2.50	Fysiek Lager dan 2.50	Sociaal Hoger dan 3.50	Fysiek Hoger dan 3.50
Onderlinge samenwerking	2,3,5,8	2,3,8	1	1
Wederzijdse afhankelijkheid	0	0	9,10	9,10
Flexibiliteit	0	0	11,13	11,13
Eigenaarschap	0	0	14,16	14,16
Nieuw gecreëerde activiteiten	0	0	17,18	17,18
Beleidsintegratie	19	19	20	20
Reflectie op samenwerking	22	22,23	0	0
Professionele rol	0	0	24,27	24,25,27
Persoonlijke houding m.b.t. samenwerking	29,30	29	31,34	31,34
Structurele factoren	38	38	36	36
Totaal:	9	8	16	15

Overzicht gemiddelde schaal-index

Schaal-items	Mean: Sociaal N=12	Mean: Fysiek N=32	Total Mean: N=44	Total SD N=44
Onderlinge samenwerking	2.4167	2.5273	2.4972	.481
Wederzijdse afhankelijkheid	3.9167	4.1719	4.1023	.652
Flexibiliteit	3.5278	3.6771	3.6364	.491
Gezamenlijk eigenaarschap	2.4545	2.6771	2.6202	.413
Nieuw gecreëerde activiteiten	3.8333	3.8438	3.8409	.491
Beleidsintegratie	2.2500	2.5833	2.4924	.351
Reflectie op het proces	2.5471	2.1875	2.2841	.660
Professionele rol	3.4583	3.6016	3.5625	.366
Persoonlijke houding	3.1071	3.1027	3.1039	.343
Structurele factoren	2.8611	2.7135	2.7538	.571

Overzicht Cronbachs Alfa

Scale: Onderlingesamenwerking

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	32	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,715	,727	8

Scale: Wederzijdseafhankelijkheid

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	32	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,610	,621	2

Scale: structurelefactoren

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	32	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,686	,679	6

Scale: reflectieopsamenwerking

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	32	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,610	,611	2

Scale: Eigenaarschap

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	32	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,538	,535	3

Scale: Beleidsintegratie

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	32	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,523	,524	3

Scale: houdingmbtsamenwerking

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	32	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,705	,722	7

Scale: nieuwgecreerdeactiviteiten

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	32	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,566	,569	2

Scale: Professionelerol

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	32	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,447	,441	4

Scale: Flexibiliteit

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	32	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,477	,479	3

Overzicht Hypothesen

De verwachting (H1) is dat men bij het sociaal en fysiek domein dezelfde waarde heeft als beleidsintegratie en als meerwaarde kan worden gezien. **Accept / Not accept**

De verwachting (H2) is dat de mate van onderlinge afhankelijkheid bij professionals van het sociaal domein meer significante lage score heeft dan bij het fysieke domein **Accept / Not accept**

De verwachting (H3) is dat professionals van het fysiek domein meer flexibiliteit ervaart dan professionals van het sociaal domein **Accept / Not accept**

De verwachting (H4) is dat gezamenlijk eigenaarschap zowel door professionals van het sociaal en fysiek domein als belangrijke bijdrage wordt gezien voor IC **Accept / Not accept**

De verwachting (H5) is dat de huidige structurele factoren leidt tot meer moeilijkheden voor IC bij professionals van het sociaal domein **Accept / Not accept**

De verwachting (H6) is dat macrofactoren (organisatie) bij IC meer invloed heeft bij het organiseren van interdisciplinaire samenwerking dan micro factoren **Accept / Not accept**

<i>Hoofdthema</i>	<i>Sub thema</i>	<i>Categorie</i>	<i>selectiecode</i>
Verleden van samenwerking	Hoe ervaart u huidige samenwerking tussen de domeinen sociaal en fysiek?	Positief	Collegiale samenwerking is prima, als men elkaar kent,
		Neutraal	Niet vanzelfsprekend, waan van de dag, wordt nogal eens vergeten, men is zich er van bewust, niet vrijblijvend, kan meer,
		Negatief	Moeizaam, te bedrijfsmatig, te sectoraal, niet soepel, verkokerd, op zichzelf gericht, te veel sectorale opgaven
	Op welke taken heeft u voornamelijk samengewerkt en op welke manier was dit gegaan?	Strategisch	Gebiedsvisies, visievorming, omgevingsvisie,
		Tactisch	Overlegvormen, wijkgerichte aanpak
		Operationeel	Projecten, ondermijning, veiligheid, woningbouw, sportparken
		Vorm	Programmteam, 1op1 samenwerking, projectgroep, dagelijks
	Wat zijn aspecten die u tijdens die samenwerking prettig vond en wat mistte u tijdens die samenwerking?	Sterk aanwezig	Oplossingsgericht, openstaan voor elkaars producten, goede sfeer, deskundigheid, vinden van een gezamenlijk belang, verhelderend, zichtbaarheid va mogelijkheden
		Niet sterk aanwezig	Laag urgentie, sectorale houding , geen breed verhaal, gestuurde processen, betrokkenheid van andere domeinen.
	Op welke taken zou u graag met het sociaal domein meer willen samenwerken	Sociaal	Gezondheid, wonen, omgevingswet, zorg, sport
		Fysiek	Gezondheid, duurzaamheid, woningbouw, openbare ruimte, omgevingswet, milieu, sport
		Anders	tactisch niveau, visieniveau, strategisch niveau. Productieproces, gezamenlijke aanpak/gedeelde visie, inhoud
Reflectie op samenwerkingsverbanden	In hoeverre wordt er met uw samenwerkende collega's nagedacht of geëvalueerd over de werkrelatie en verhoudingen?	Veel	Binnen het sociaal domein
		Af en toe	Er wordt niet de discussie aangegaan, met de ruggen tegen elkaar gesproken, waan van de dag, moet steviger,
		Niet of nauwelijks	Weinig bij stilgestaan, verbinding met sociaal is te weinig, wordt zelfden gedaan, vaak te laat, na afloop weinig gereflecteerd, niet genoeg tijd voor, te weinig aandacht, geen verbinding zien wat er misschien wel is
	Indien meer evaluatie nodig tussen de domeinen nodig is, zo ja, wat is er in de organisatie nodig om evaluatie tussen de domeinen beter tot stand te laten brengen?	hulpmiddelen	Thermometer, plan van aanpak, stapsgewijs leren, borging, concrete thema's
		Tijd/ruimte	Periodiek, juiste momenten kiezen
		Mensen	'kwetsbaar opstellen, steun management,
Belemmeringen rondom interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie	Hoe kijkt u aan tegen interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie ?	Positief	Oppakken meerdimensionale vraagstukken, voorstander, ik denk dat je niet anders kan, kijken naar het grotere geheel, dit is mijn werk, vinden van gedeelde belangen, integratie is een goed iets, nuance aanbrengen. Holistische kijk, samenbrengen specialisaties, organisatieontwikkeling , overstijgend denken, milieu, gezondheid
		Neutraal	Geen verplicht nummer, soms ingewikkeld, kan lang duren, leerzaam proces, Ik denk wel dat het meer kan
		Negatief	
	Op welk niveau zou interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie moeten plaatsvinden?	Niveau 1	Ik denk dat we voornamelijk in 1 en 2 zitten, op heel veel thema's nog op 1, veel stukken zitten we nog op 1 maar ik denk dat we naar 2 moeten, Niveau 3 is ideaal en waar we nu zitten is tussen 1 en 2, We zitten nu op 1 en zo nu en dan zitten we op 2, ik denk dat we

			nog steeds in het 1 ^e niveau zitten, We zitten op een aantal onderdelen bij 1 en 2.
		Niveau 2	We komen als Hengelo makkelijk op niveau 2, We hebben al moeite met niveau 2 we gaan wel steeds meer naar niveau 2.
		Niveau 3	Ik wil naar niveau 3, Als we naar het 3 ^e niveau willen vraagt dat iets van het management
	Wat ziet u als persoonlijke en organisatorische belemmeringen rondom interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie?	Persoonlijk	Weinig steun, geen procesregie, mensen binnen hun eigen kaders denken, geen open houding deelnemers, afrekening primaire taken, kost veel tijd, niet kennen van gezamenlijke doelen, geen heldere doelstellingen, continue proces, geen gevoel van urgentie bij deelnemers
		Organisatorisch	Ongestructureerde opgaven, urgentie binnen de organisatie, taalverschil, cultuur, communicatie, capaciteit, tijd,
	Hoe denkt u dat deze belemmeringen vermeden kunnen worden?	Hulmiddelen	Opgavegericht werken, handelingsperspectief, gestructureerde opgaven, sectorplannen, overkoepelende thema's, kaders, gesprekken aan de voorkant, elkaar leren kennen, gezamenlijke werkcultuur, leesbaar, holistisch, flexibiliteit, vergroten, capaciteit, prioriteiten stellen,
Persoonlijke rol/houding mbt samenwerking	Persoonlijke eigenschappen en rol/functie opvatting m.b.t samenwerking	type houding	Dienend, afwachtend, teamplayer, stimuleren, enthousiasmeren, organisator, bedrijfsman, kritische houding, open houding, Constructieve houding.
		Type rol	Monitor, vakman, trekkende rol, verbinder, proces coördinator, regisseur, voorzitter
	Wat voor persoonlijke eigenschappen denkt u en anderen nodig te hebben om succesvol interdisciplinair samen te werken en wat is hiervoor nodig?		Vakmanschap, open houding, creatievelingen, bedrijfsmannen, groepswerkers, proceskenners, politiek/bestuurlijk sensitiviteit, manaterial blik, kritische houding, brede blik, overzicht, verbinders, 3.0 ambtenaren, strategische blik, voorzitter
Nieuw gecreëerde activiteiten	In hoeverre zien professionals bij dit type samenwerking meerwaarde?	Veel meerwaarde	Oplossingen waar mensen wat aan hebben, integraal werken, vraagstukken vanuit meerdere kanten belichten, meer gedragen producten, thema's beter vastpakken, benutten van kennis en kunde, nieuwe visie, tactisch verhaal, verhogen van eigenaarschap, van elkaars vakmanschap leren, onderscheid meervoudige en enkelvoudige vraagstukken
		neutraal	Je moet het niet zien als iets nieuws, rolvervaging vind ik eng, niet altijd meest handige methode, efficiënt en effectief de resultaten behalen, pilot of het gaat werken
		Geen meerwaarde	
	Op welke manier zou binnen interdisciplinaire samenwerkingsverbanden meer informatie tussen de betrokken disciplines kunnen worden gedeeld?	Informatie/communicatie	in beelden dingen uitleggen hoe je bepaalde dingen zien, fulmpje, informele bijeenkomsten, presentaties, laagdrempelig, integrale opdrachtomschrijving, nuttige informatiedeling, social media, nieuwsbrieven,
	Welke condities zijn nodig om het werkklimaat van interdisciplinaire samenwerking optimaal te houden voor dit soort samenwerkingsvormen?	Conditie	Uitdaging, inspiratie, goede opdrachten, duidelijkheid, visie, ruimte, tijd, projectbureau, verbinding, vertrouwen, speelsheid, goede sturing, informeel, steun, rol management

Interviewprotocol

Interviewprotocol

Onderwerp: Interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie tussen het sociaal en fysiek domein
Functie: Professionals van het sociaal en fysiek domein
Interviewer: Sòny Witteveen
Geïnterviewde: Respondent 1/10
Datum: juni 2020
Tijd: 60 minuten
Plaats: Gemeentehuis Hengelo
Toestemming ja [] nee []

Beste deelnemer,

Introductie

In het kader van mijn master Bestuurskunde/Public Administration, doe ik een onderzoek voor de gemeente Hengelo naar interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie van professionals tussen twee domeinen. Voor dit onderzoek heb ik me gericht op de domeinen sociaal en fysiek met als aandachtspunt gezondheid en fysieke leefomgeving in het kader van de aankomende Omgevingswet. Dit ook met het oog op de gezondheidsnota 2020-2024 van het ministerie van VWS waarin nadrukkelijk samenwerking wordt gevraagd tussen het sociaal en fysiek domein. De thema's in de Omgevingswet zorgen voor een meer interdisciplinaire en domein overstijgende werkwijze. Gemeenten worden daarom ook geadviseerd om meer interdisciplinaire en integrale werkwijzen te organiseren tussen sociaal/fysieke factoren, zoals een gezonde fysieke leefomgeving. Het doel van dit onderzoek is in hoeverre interdisciplinaire samenwerking tussen professionals van het sociaal en fysiek domein binnen het thema gezondheid en fysieke leefomgeving georganiseerd kan worden. Dit doe ik aan de hand van het theoretisch samenwerkingsmodel van Bronstein (2003) dat interdisciplinaire samenwerking tussen 2 domeinen kan meten."

Dataverzameling

Dit onderzoek bestaat uit 3 fasen: literatuuronderzoek naar kenmerken van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie, een kwantitatieve data-analyse waarbij ik gebruik van een survey om te kijken naar de "mate van samenwerking" tussen het sociaal en het fysiek domein én een kwalitatieve data-analyse waarin dieper wordt ingegaan op de resultaten van de survey en de percepties over hoe interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie georganiseerd kan worden. Er wordt hiervoor gebruik gemaakt van een semigestructureerde interview. Dit betekent dat enkele vragen die voortkomen uit de theorie voor het tot stand komen van interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie aan de orde worden gesteld tijdens het interview.

Databescherming geïnterviewde

Het interview duurt ongeveer een uur en zal bestaan uit verschillende onderwerpen omtrent interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie. Omdat u als geïnterviewde niet bij naam wordt genoemd, bent u geheel vrij om te praten en is er veel ruimte voor eigen inbreng. Het interview is dus geheel anoniem en vrijwillig. Tenslotte wordt voor de betrouwbaarheid van het interview gevraagd of het gesprek kan worden opgenomen. De opname wordt geheel anoniem verwerkt en na afronding van het verslag eerst aan de desbetreffende geïnterviewde voorgelegd om het in het onderzoek te mogen opnemen. U wordt dan slechts vermeld als "respondent".

Ik hoop u hiermee voldoende op de hoogte te hebben gebracht omtrent het interview en uw persoonsbescherming.

Toestemming geïnterviewde

Ik geef toestemming voor deelname van het interview: Ja [] Nee []

Handtekening

Verplichte onderwerpen: externe factoren interdisciplinaire samenwerking

- Belemmeringen rondom interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie
- Verleden van samenwerking
- Persoonlijke eigenschappen en rol/functie opvatting m.b.t samenwerking
- Nieuw gecreëerde activiteiten.
- Reflectie op het proces
- **Dikgedrukt = doorvragen**

Onderwerp: Verleden van samenwerking

- Wat is uw algemene ervaring met samenwerking?
- Op welke taken heeft u voornamelijk samengewerkt en op welke manier was dit gegaan?
Doorvragen: *samenstelling, grootte, frequentie van samenwerking*
- Wat zijn aspecten die u tijdens die samenwerking prettig vond en wat mistte u tijdens die samenwerking?
- Op welke taken zou u graag met het sociaal domein meer willen samenwerken?
Doorvragen: *waarom?*

Onderwerp: Reflectie op samenwerkingsverbanden

- In hoeverre wordt er tussen u en samenwerkende collega's nagedacht of gepraat over de werkrelatie? (reflecteren werkrelatie)
- In hoeverre wordt er binnen uw domein gereflecteerd op samenwerkingsverbanden binnen en buiten de domeinen?
- Wat is er binnen de ambtelijke organisatie nodig om samenwerking tussen de domeinen beter tot stand te laten brengen?

Onderwerp: Belemmeringen rondom interdisciplinaire samenwerking

- Hoe kijkt u aan tegen interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie ?
Doorvragen: *binnen het thema gezonde fysieke leefomgeving*
- Op welk niveau zou interdisciplinaire samenwerking en beleidsintegratie moeten plaatsvinden?
Doorvragen: *dimensies van beleidsintegratie*
- Wat ziet u als mogelijke persoonlijke belemmeringen rondom deze vorm van samenwerking?
Doorvragen: *waarom? Individuele belemmeringen,*
- Wat ziet u als mogelijke organisatorische belemmeringen ?
- Hoe denkt u dat deze belemmeringen vermeden kunnen worden?
Doorvragen: *Hulpmiddelen*

Onderwerp: Persoonlijke eigenschappen en rol/functie opvatting m.b.t samenwerking

- Wat voor type rol en houding neemt u aan tijdens samenwerking?
Doorvragen: *Waarom neemt u die houding en rol aan?*

- Wat voor persoonlijke eigenschappen denkt u en anderen nodig te hebben om succesvol interdisciplinair samen te werken?

Doorvragen: waarom zijn die eigenschappen belangrijk? Wat is hier voor nodig?

Onderwerp: Nieuw gecreëerde activiteiten

- Interdisciplinaire samenwerking is een nieuwe vorm van samenwerking die u misschien niet gewend bent. Wat ziet u als meerwaarde van deze samenwerkingsvorm?
- In hoeverre heeft u het gevoel dat met dit soort type samenwerking meer kan worden bereikt dan de voorgaande samenwerkingsvormen?
- In hoeverre vindt u dat interdisciplinaire samenwerking past binnen de nieuwe organisatiestructuur?
- Op welke manier zou binnen de ambtelijke afdelingen meer informatie kunnen worden gedeeld ?
- Hoe kunnen gezamenlijke evaluaties omtrent samenwerking tussen sociaal en fysiek beter plaatsvinden?
- Wat is er nodig om het werkklimaat optimaal te houden voor dit soort samenwerkingsvormen?